

STRATEGIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA ZADAR ZA RAZDOBLJE 2021. - 2027.

Zadar, studeni 2023. godine

Sufinancira
Europska unija

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ZEMLJOPISNO PODRUČJE KOJE OBUHVAĆA SRUP	4
2.1. Prostorni obuhvat i geografski položaj	4
2.2. Uzajamnost prirodno-geografskih obilježja i društveno-gospodarskog razvoja	7
3. OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-A	12
4. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	24
5. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA	28
5.1. Razvojni potencijali i potrebe temeljeni na osnovnim prirodno-geografskim obilježjima	28
5.2. Razvojni potencijali i potrebe temeljene na društvu	29
5.2.1. Demografija	29
5.2.2. Društvena infrastruktura	30
5.2.3. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi	31
5.2.4. Odgoj i obrazovanje	33
5.2.5. Tržište rada	34
5.3. Gospodarstvo	35
5.4. Infrastruktura	37
5.5. Promet	38
5.6. Urbano okruženje	40
5.7. Okvir upravljanja razvojem	41
6. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA UKLJUČUJUĆI ISPUNJAVANJE KRITERIJA VEZANO UZ STRATEŠKU RELEVANTNOST PROJEKTA	48
6.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja	48
6.2. Doprinos ITU mehanizma provedbi SRUP-a	50
6.2. Opis sektorske i teritorijalne integracije kroz ITU mehanizam.....	55
6.3. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam	57
6.4. Opis sustava provedbe ITU mehanizma	60
7. USKLAĐENOST S EU STRATEŠKIM DOKUMENTIMA, NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA, PLANOVIMA RAZVOJA ŽUPANIJA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA	66
8. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU	74
9. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA	78
10. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA	124
10.1. Baza projekata Urbanog područja Zadar	124

10.2. Terminski plan provedbe strateških projekata za Urbano područje Zadar	124
11. INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN	141
12. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE.....	151
13. PRILOZI	151
POPIS ILUSTRACIJA.....	154
POPIS TABLICA	155

1. UVOD

Urbana područja ustrojena su s namjerom optimalnog planiranja, usklađivanja i provedbe politike regionalnog razvoja, pri čemu su posebno tretirani gradovi i gravitirajuća im područja. Ona su prostorni okvir za implementaciju mehanizma kohezijske politike usmjeren na održivi urbani razvoj pod naslovom *Integrirana teritorijalna ulaganja* (dalje ITU). ITU mehanizam se temelji na logici disperzije urbanih funkcija te održivom gospodarenju prostornim resursima u ruralnim i prijelaznim ruralno-urbanim zonama pod gravitacijskim utjecajem gradova s ciljem unaprjeđenja kvalitete života i balansiranoga odnosa između potreba društveno-gospodarskog razvoja i zaštite okoliša, sve pod snažnim uplivom EU politike zelene i digitalne tranzicije te jačanja otpornosti na razne prirodne te društvene i gospodarske ugroze. To podrazumijeva koordinaciju i dobro upravljanje koje se zasniva na primjeni participativnog (su)djelovanja javnoga i privatnog sektora, uključujući razna tijela, ustanove, tvrtke, ali i udruge civilnoga društva. ITU mehanizam je važna osnova za smanjenje teritorijalnih nejednakosti pri čemu su gradovi pokretači razvoja i jačanja cjelokupnog urbanog područja, a istodobno je potrebno uvažavati razvojne potencijale i potrebe svih JLS-ova na urbanom području.

Odluka o ustroju i sastavu Urbanog područja Zadar (dalje UP Zadar) donesena je 12. listopada 2015. godine u skladu s nacionalno određenim kriterijima i terminologijom definiranom *Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske*. Dosadašnja provedba ITU mehanizma UP-a Zadar temeljila se na *Strategiji razvoja urbanog područja Zadar 2014. – 2020.* Ta je Strategija bila izrađena u skladu sa *Smjernicama za izradu Strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje (2015)* koje je izradilo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Strategijom su prostorno obuhvaćene sve jedinice lokalne samouprave koje čine UP Zadar, a sadržajno su obuhvaćena sva relevantna područja društvenoga i gospodarska razvitka te postavljena četiri osnovna cilja:

- Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo temeljeno na aktivnoj međusektorskoj integraciji
- Cilj 2. Razvoj ljudskih potencijala i visoke kvalitete društvenih sadržaja i usluga
- Cilj 3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšanu kvalitetu urbanog okoliša
- Cilj 4. Dobro upravljanje.

Ti su ciljevi definirani na temelju sljedećih kriterija:

- a) relevantnost – zašto je određeni cilj značajan u odnosu na situaciju u urbanom području te je li njegova relevantnost potkrijepljena nalazima analize stanja i SWOT analize;
- b) očekivani načini postizanja ciljeva – koji problemi će se pokriti i koji učinci će biti postignuti njegovom implementacijom; te
- c) dosljednost – usklađenost ciljeva SRUP-a s ciljevima u ključnim strateškim dokumentima na regionalnoj, nacionalnoj i EU razini odnosno s relevantnim sektorskim dokumentima uključujući i one na lokalnoj razini.

Za svaki su cilj bili utvrđeni relevantni pokazatelji učinka koji su određeni očekivanim vremenom ostvarenja te su kvantificirani. Unutar svakog cilja definirani su prioriteti, a za svaki prioritet utvrđene su konkretne mjere. Potrebno je istaknuti da su ciljevi istaknuti u Strategiji ujedno usuglašeni sa Specifičnim ciljevima iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (OPKK) i iz Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali (OPULJP).

Provedba projektnih aktivnosti predviđenih mjerama i prioritetima financirala se velikim dijelom bespovratnim sredstvima alociranim putem ITU mehanizma, bespovratnim sredstvima iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., ali i iz drugih EU fondova i drugih izvora financiranja od strane državnih tijela, jedinica lokalne samouprave i dr. Tijekom provedbe Strategije implementirane su predviđene mjere što je rezultiralo napretkom postignutim u uklanjanju problema utvrđenih detaljnom analizom stanja koja je bila podloga za izradu Strategije. Isto tako, osmišljeni su i najvećim dijelom ostvareni oni projekti čiji je opći cilj funkcionalna integracija UP-a Zadar unutar kojega se uvažavaju posebnosti, mogućnosti, potrebe i ograničenja urbane jezgre unutar Grada Zadra te urbanih i mješovitih te prevladavajućih ruralnih zona u drugim jedinicama lokalne samouprave.

Značajan napredak ostvaren je u pogledu sva četiri osnovna cilja. Posebno nastojanje uloženo je u ublažavanju asimetrije institucionalnog i razvojnog potencijala Grada Zadra i drugih jedinica lokalne samouprave koje su u odnosu na Grad Zadar u nepovoljnijem položaju s obzirom na ljudske, financijske i druge materijalne resurse. Takvu asimetriju nije moguće u potpunosti anulirati, ali potrebno je i dalje raditi na izgradnji dobrog sustava upravljanja koji će i rubne dijelove UP-a Zadar uvažavati u odnosu na unaprjeđenje životnog standarda, poboljšanje društvenih sadržaja, dostupnosti kvalitetnih usluga te unaprjeđenje konkurentnoga gospodarstva koje će se zasnivati na sinergijskim učincima s ciljem komplementarnoga, međusobno nadopunjujućega gospodarskog sustava u kojemu se postiže sektorska suradnja (npr. turizma, ugostiteljstva i poljoprivrede), a izbjegavaju kolizije i potencijalni konflikti (npr. u pogledu intenzivne marikulture i turizma s jedne i zaštite okoliša s druge strane). Na tome je i dalje potrebno raditi pa je to jedan od razloga pristupanja izradi *Strategiji razvoja urbanog područja Zadar 2021. – 2027.* Poseban problem koji nije riješen pa je prenesen i u aktualno strateško razdoblje je optimizacija opterećenja prostora ljudskim

aktivnostima. To je izazov s kojim se nije lako nositi niti na globalnoj razini, a podrazumijeva uspostavu ravnoteže, odnosno harmonije, između zadovoljenja različitih potreba stanovništva UP-a Zadar i potrebe da se ono što manje odrazi na stanje okoliša u kontaktnom morsko-obalnom-zaobalnom području velike bioraznolikosti, ali i izloženosti različitim oblicima često nerazboritoga gospodarskog korištenja.

Intervencije u smislu infrastrukturne izgradnje i opremanja, kao i osmišljavanja i provedbe konkretnih programa u društvenom i gospodarskom sektoru UP-a Zadar najvećim dijelom su pratile zadane ciljeve, a unutar njih prioritete i mjere. Pravodobna provedba intervencija ostvarena je u svim slučajevima gdje su nositelji aktivnosti već imali pripremljenu projektnu dokumentaciju ili su je brzo i kvalitetno izradili unutar provedbenoga strateškog razdoblja. To je bilo lakše učiniti u onim aktivnostima u kojima nije bilo potrebno izraditi zahtjevniju tehničku dokumentaciju i ishoditi odgovarajuće dozvole javnopravnih tijela. Potrebno je naglasiti otežavajuće okolnosti na koje dionici UP-a Zadar nisu mogli utjecati, a to su neriješeni imovinsko-pravni odnosi, anakronizam katastarskih evidencija i zemljišno-knjižnih dokumenata, pandemija COVID-19 te problemi na tržištu radne snage i usluga što je rezultiralo raskorakom u planiranim financijskim sredstvima i onima koja su potrebna za kvalitetnu provedbu planiranih aktivnosti, što se posljedično odrazilo i na kašnjenje u realizaciji. Nažalost, općenit je problem i to što strateški i prostorno-planski dokumenti nisu posve usuglašeni pa se mnogo vremena troši na ispunjavanje različitih, kadšto i kontradiktornih kriterija i odredbi koje u pojedinim prostornim cjelinama jednostavno nije moguće udovoljiti (npr. osigurati dovoljno mjesta za promet u mirovanju u gradskoj jezgri unutar koje se tlocrtno poklapaju građevina i katastarska čestica na kojoj se objekt nalazi, bez obzira na režim vlasništva ili zaštite). Također, dinamika je ovisila o postupcima javne nabave koji su, s ciljem implementacije konkretnih projekata, prema javno dostupnim informacijama svi provedeni uredno, ali ponekad znatno dulje nego li je bilo predviđeno.

U aktualnom strateškom razdoblju 2021. – 2027. potrebno je dati naglasak na one sadržaje koji mogu biti dislocirani, ili koji već postoje, ali su zapušteni ili nedovoljno iskorišteni, a mogu biti na dobrobit svih stanovnika UP-a Zadar, drugih stanovnika Zadarske županije, kao i posjetitelja ili drugih povremenih stanovnika / korisnika iz različitih dijelova Hrvatske, EU i svijeta. Isto tako, na cijelom UP-u je potrebno osigurati najveći mogući standard održivog gospodarenja prostornim resursima u okolnostima klimatskih promjena, pojačanog pritiska na okoliš (uz ostalo i zbog pretjeranog fokusiranja na turizam i prateće djelatnosti) te globalne političke i ekonomske krize koji se na različite načine manifestiraju i u životima lokalnih zajednica. Neizostavno je provoditi one aktivnosti koje će ublažiti negativne demografske procese koji ugrožavaju biološku i ekonomsku vitalnost UP-a Zadar, a k tome skrbiti o kvaliteti života sve starijega i malobrojnijega stanovništva u većini naselja obuhvaćenih UP-om, od čega nisu izuzeta ni ruralna naselja u sastavu Grada Zadra koji je u pogledu društvene i gospodarske dinamike težište cijeloga UP-a.

2. ZEMLJOPISNO PODRUČJE KOJE OBUHVAĆA SRUP

2.1. Prostorni obuhvat i geografski položaj

U skladu s nacionalno određenim kriterijima i terminologijom definiranom *Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* i *Smjernicama za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021. – 2027.* UP Zadar čine dva grada i trinaest općina, odnosno sljedeće jedinice lokalne samouprave:

Grad Zadar

Grad Nin

Općina Bibinje

Općina Galovac

Općina Kali

Općina Kukljica

Općina Novigrad

Općina Poličnik

Općina Posedarje

Općina Preko

Općina Ražanac

Općina Sukošan

Općina Škabrnja

Općina Vrsi

Općina Zemunik Donji.

Osnovni kriterij za određivanje prostornog obuhvata urbanih područja je da najmanje 30 % zaposlenih dnevnih migranata svakodnevno iz svojih jedinica lokalne samouprave zbog posla putuju u najbliže veće gradsko središte. S obzirom na veličinu Zadra, riječ je o tzv. većem urbanom području, a njim nisu obuhvaćeni svi dijelovi Zadarske županije koji

su po mnogim društvenim i gospodarskim funkcijama najbliže povezani sa Zadrom kao jednim od najvećih hrvatskih gradova.

UP Zadar je središnje položen prostor na hrvatskom dijelu Jadrana. Integrira otočni, obalni i zaobalni geografski profil unutar neposrednoga gravitacijskog utjecaja Zadra. Taj prostor obuhvaća površinu od 790 km² (od ukupno 3.646 km² površine Zadarske županije), a na njemu, prema *Popisu stanovništva, kućanstva i stanova provedenom* (uz brojne metodološke probleme i propuste) 2021. godine, živi 108.015 stanovnika (od ukupno 159.766 stanovnika u Zadarskoj županiji). Dakle, na 21,7% površine Zadarske županije živi 67,6% stanovništva te jedinice područne (samo)uprave.

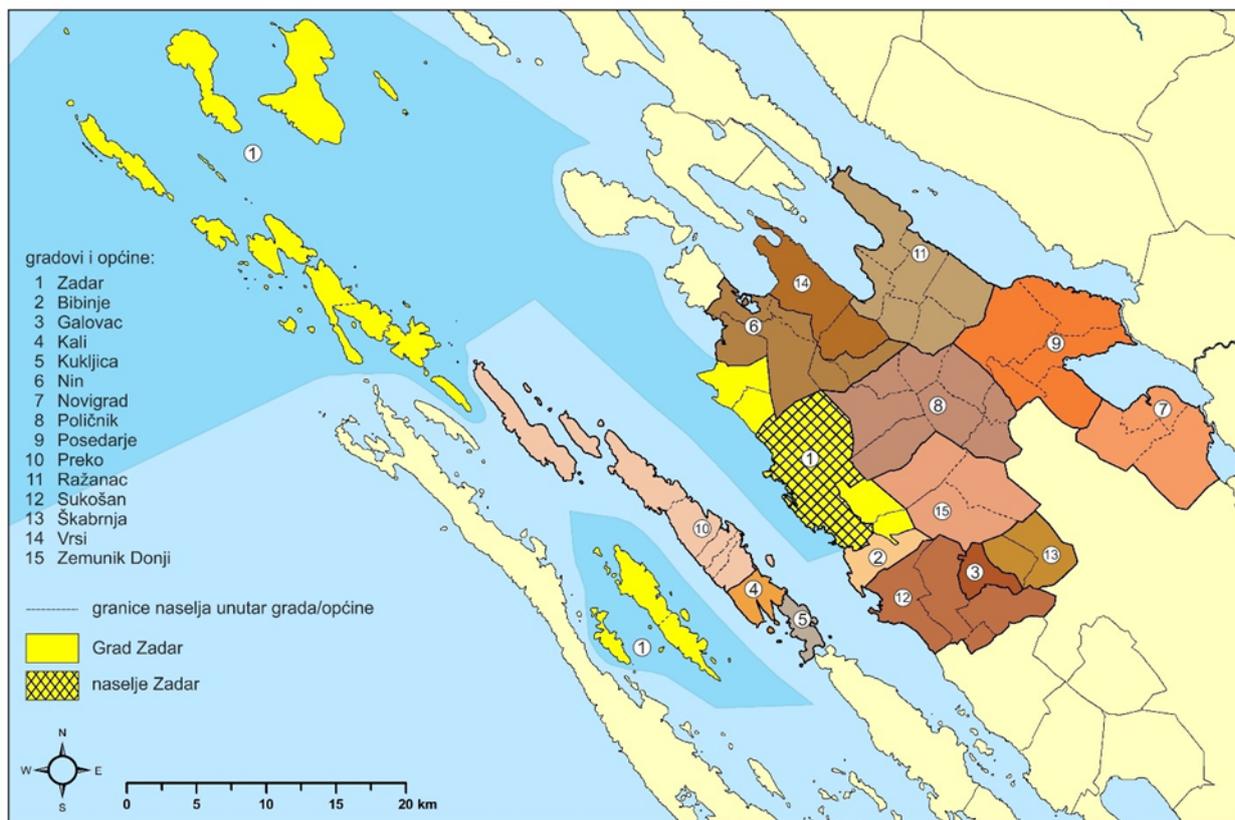
UP Zadar moguće je uvjetno podijeliti u četiri geografske razvojne cjeline, koje su međusobno prožete i nisu strogo omeđene prirodno-geografskim obilježjima već su definirane granicama JLS-ova (Slika 1):

Zona I – Obala: Grad Zadar, Grad Nin, Općina Bibinje, Općina Sukošan i Općina Vrsi

Zona II – Zaobalje bez izlaza na more: Općina Galovac, Općina Poličnik, Općina Škabrnja i Općina Zemunik Donji

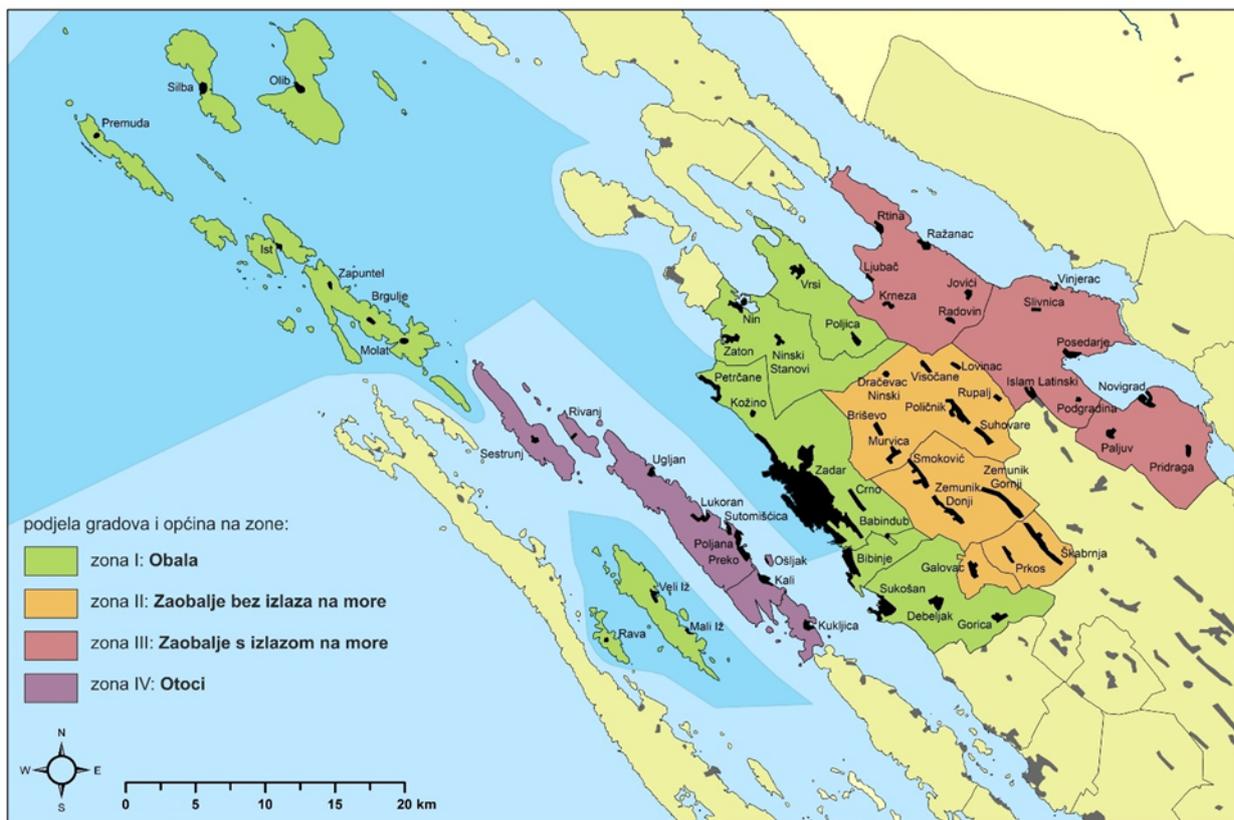
Zona III – Zaobalje s izlazom na more: Općina Ražanac, Općina Posedarje i Općina Novigrad

Zona IV – Otoci: Općina Preko, Općina Kali i Općina Kukljica.

Slika 1. Prostorni obuhvat i zone UP-a Zadar

Prirodno-geografski i funkcionalno otočna obilježja imaju svi otoci u sastavu Grada Zadra, kod kojih je zbog udaljenosti, usitnjenosti i frekventnosti javnoga putničkog prijevoza inzularnost zapravo izraženija nego li je to slučaj na otočnim naseljima na otoku Ugljanu. Istodobno, izlaz na obalu imaju općine Ražanac, Posedarje i Novigrad s tim da velik dio njihova teritorija funkcionalno nema maritimna obilježja (slično je s pojedinim naseljima u Gradu Ninu i u Vrsima; Slika 2). To, naravno, ne znači da u tim općinama nisu izražene litoralne funkcije. Štoviše, ne može se zanemariti ribarska ili pak pomorska orijentacija mnogih stanovnika Novigrada, Posedarja, Vinjerca, Ražanca, Rtine i Ljubča, a u suvremeno doba upravo su obala i pripadajući akvatorij temeljni privlačni čimbenici razvoja turizma u tom dijelu UP-a. Ipak, taj je obalni pojas u drugom planu u odnosu na litoralizacijsku konvergenciju prema obali u gotovo neprekinutoj zoni od Zatona do Sukošana koja pripada Zoni I UP-a.

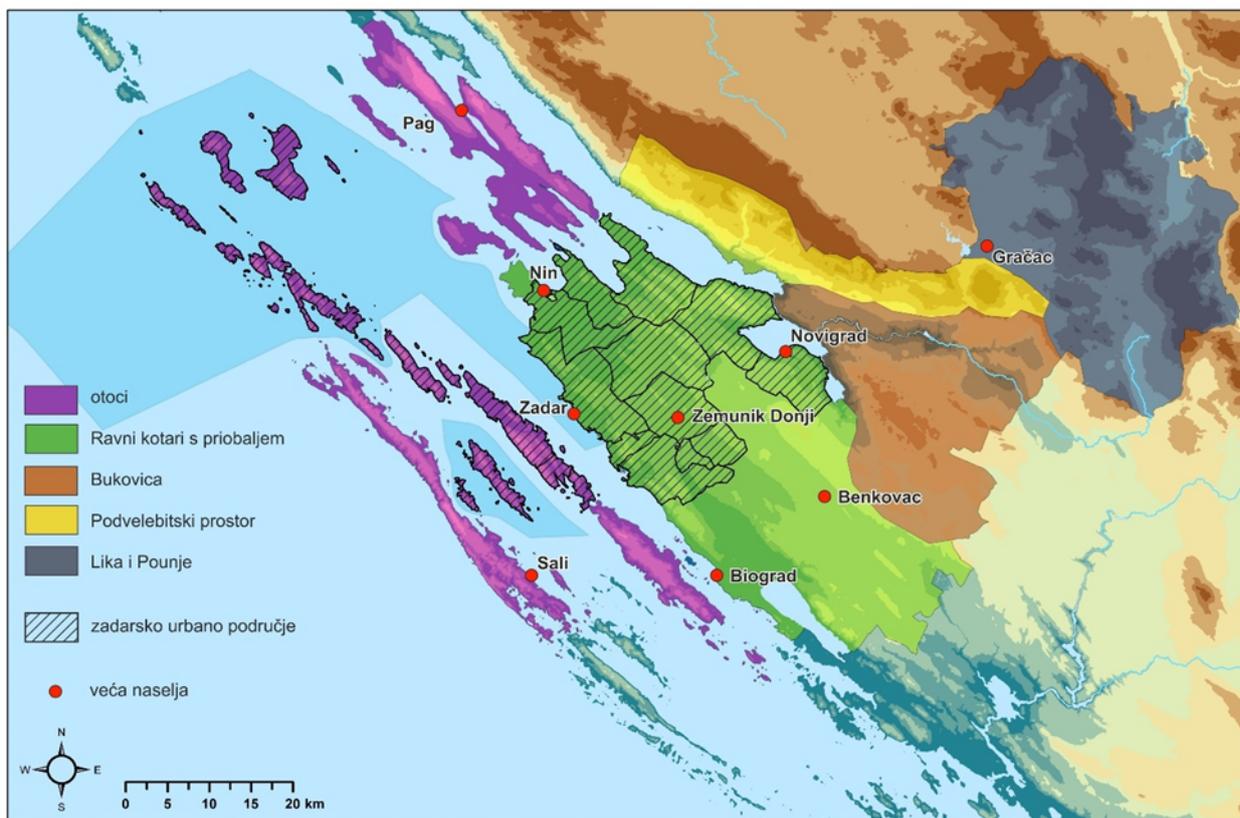
Slika 2. Geografski smještaj naselja na UP-u Zadar

Važno je istaknuti još jednu geografsku determinantu koja se ne podudara s administrativnim ustrojem. Naime, Grad Zadar obuhvaća mnoga ruralna naselja pri čemu je njihova perifernost i taktinost mnogo veća nego li je slučaj s mnogima naseljima u središnjem i zaobalnom dijelu UP-a.

2.2. Uzajamnost prirodno-geografskih obilježja i društveno-gospodarskog razvoja

Geografski položaj i usmjerenost na more umnogome su odredili razvoj UP-a tijekom prošlosti, a i danas utječu na društveno-gospodarske značajke i procese. To se ponajprije odnosi na prevladavajuću karbonatnu geološku osnovu i s njom povezani krški reljef, ali i zone fliša i jezerskih naslaga s dubljim horizontima plodnoga tla, Csa klimu tj. sredozemnu klimu s vrućim ljetom i Csb klimu tj. sredozemnu klimu s toplim ljetom s pripadajućim biljnim zajednicama, te, posebno važno Jadransko more koje funkcionira kao izvor života i medij komunikacije, što je pogodovalo razvoju pomorstva i ribarstva s marikulturom, a posljednjih desetljeća i intenzivnom razvoju turizma.

UP Zadar obuhvaća najveći dio ravnokotarskog i otočnog prostora Zadarske županije (Slika 3). Osnovna prirodno-geografska obilježja i procesi umnogome utječu na oblikovanje krajolika te na prostornu organizaciju i svakidašnje društveno-gospodarske aktivnosti UP-a Zadar. Priroda nije samo geografska kulisa društvenih i gospodarskih procesa, nerijetko obilježenih površnim kratkovidnim iskorištavanjem s ciljem zadovoljavanja partikularnih financijskih ili sektorski fokusiranih interesa, nego je dragocjen čimbenik cijeloga sustava UP-a Zadar. Stoga su dragocjene zalihe pitke vode u (rijetkim) nadzemnim tokovima i u podzemlju, obradiva tla, šumski pokrov, petrografski kompleks s prevladavajućim vapnencem i dolomitima, ugodna klima s toplim i vrućim te pretežito suhim ljetima i blagim te oborinama bogatijim zimama (Slika 4) resurs kojemu treba pristupati odgovorno, tj. razborito i s velikim oprezom.

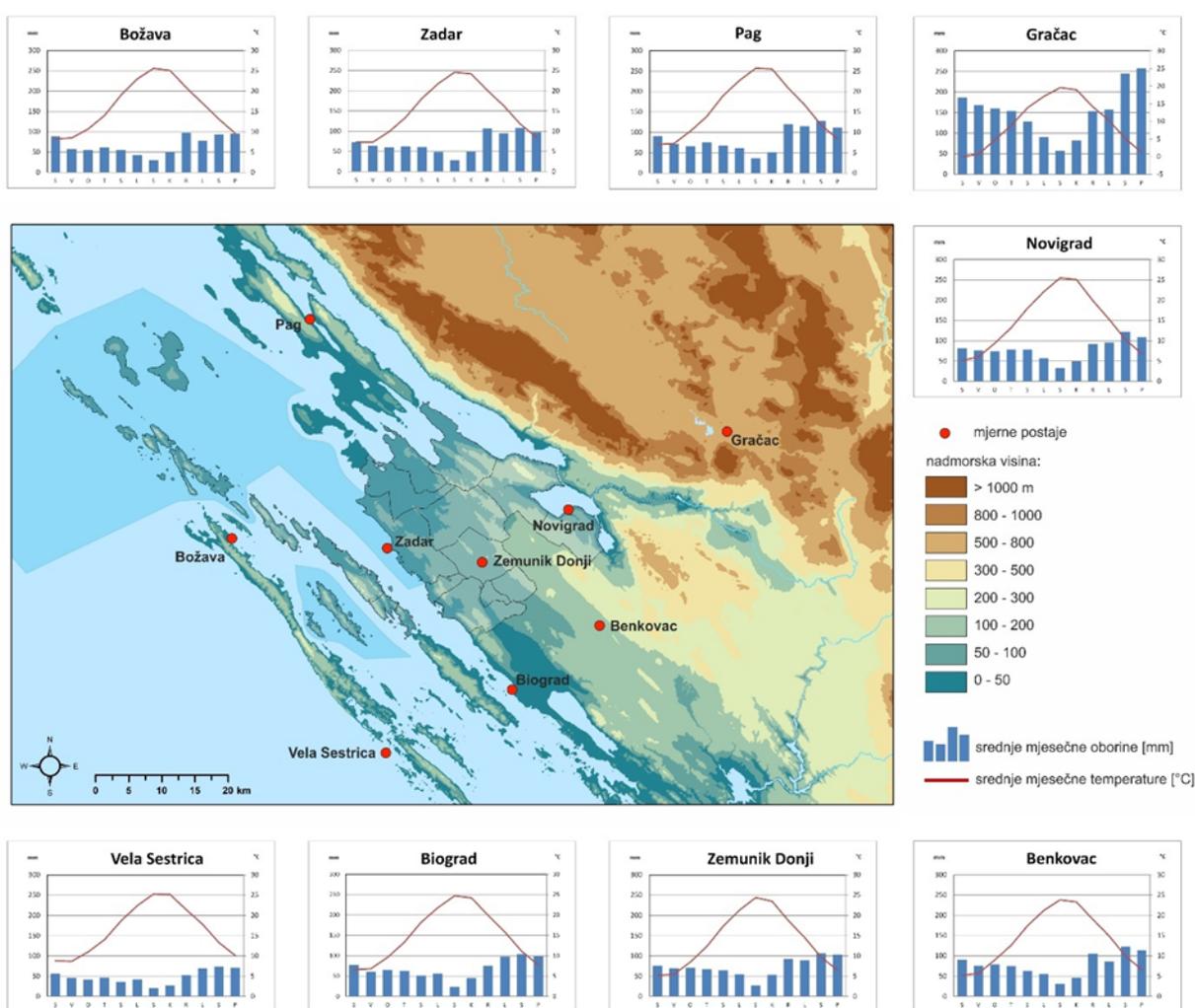
Slika 3. Prirodno-geografska raščlamba na UP-u Zadar u okviru Zadarske županije

Prirodni su resursi osnova razvoja poljodjelstva, stočarstva, šumarstva, pomorskih aktivnosti (brodarstva, brodogradnje, ribarstva, marikulture i dr.), energetike (ponajprije s obzirom na obnovljive izvore energije), industrije, turizma, ugostiteljstva, prometa, trgovine, ali i drugih djelatnosti. Istodobno, sastavnice raznolike prirodne baštine na dodiru mora i krša pod utjecajem sredozemnoga podneblja na UP-u Zadar:

- 1) oblikuju privlačan ambijent za stanovanje, odmor i rekreaciju,
- 2) čine važan temelj održivoga gospodarskog razvitka,

- 3) bivaju objekt znanstvenoga istraživanja i
- 4) motiv nadahnuća za stvaranje vrhunskih umjetničkih djela
- 5) izloženi su rizicima prekomjerne izgradnje i drugih oblika neprimjerna korištenja što može pridonijeti nepovratnoj degradaciji pa i uništavanju.

Prirodna obilježja UP-a Zadar umnogome su utjecala na tijek dosadašnjega društvenog i gospodarskog razvoja, utječući na odabir te kvantitativna i kvalitativna obilježja osnovnih ekonomskih aktivnosti, izgradnju prometne i stambene infrastrukture, ali i na način svakidašnjega života prilagođenog dnevnom i godišnjem prirodnom ritmu (promjenama godišnjih doba, vegetacijskih ciklusa, migracija kopnenih i morskih životinja i dr.).

Slika 4. Klimadijagrami meteoroloških postaja na UP-u Zadar i neposrednom okruženju

Suvremeni razvitak utemeljen na održivom, pametnom i uključivom rastu, a kadšto i odrastu, u mnogo manjoj mjeri ovisi o pojedinim prirodnim ograničenjima, osim ekstrema poput dugotrajnih suša u ljetnim mjesecima, povremenih vjetrova vrlo velike snage (orkanske bure zbog koje se prekida cestovni promet na dionici A1 između čvorova Sv. Rok i Maslenica te orkanskoj juga zbog kojeg se povremeno prekida pomorski putnički promet u zadarskom akvatoriju), rijetkih velikih anomalija temperature zraka i velikih količina oborina u kratkom razdoblju s razornim učincima (poput one koja se dogodila 11. rujna 2017.). Nažalost, često se događa da se pojedinci, rjeđe i neke zajednice, postavljaju superiorno prema prirodi, nastojeći u kratko vrijeme iskoristiti prirodne resurse (more, uski obalni pojas, biljni svijet, građevinski kamen i dr.), bez ikakvih obzira prema ekosustavu, ali i prema svojem bližnjem. Primjerice, betonizacijom uskoga obalnog pojasa trajno se estetski devastira i biološki osiromašuje dodirni prostor na sjecištu litosfere, hidrosfere, atmosfere i biosfere koji je, uostalom, jedan od glavnih čimbenika ugodnog životnog ambijenta i privlačan čimbenik turizma na UP-u Zadar.

Zahvaljujući povoljnom prometno-geografskom položaju na sjecištu mnogih prometnih pravaca, Zadar je stoljećima jedno od ključnih urbanih žarišta na sjeveroistočnoj obali Jadrana čija je snaga natkrilila cijelu regiju, ne omogućivši razvoj drugih urbanih središta, osim djelomično na rubu UP-a u kojem su se isticali Nin i, u manjoj mjeri, Novigrad. Paradigma geografskog položaja s vremenom se mijenjala. U skladu sa sveobuhvatnim procesom litoralizacije dolazi do velike koncentracije društvenih i ekonomskih aktivnosti duž gotovo cijeloga ninsko-zadarsko-biogradskog priobalja što ujedno generira veliki pritisak na prostorne resurse, često s degradacijom ili pak trajnom devastacijom obalnih ekosustava. Istodobno, ravnokotarsko zaobalje s velikim potencijalom razvoja poljoprivrede kao i glavnina otočnog prostora izvan fokusa turističkih aktivnosti, postupno depopuliraju, usprkos sve boljoj prometnoj povezanosti (unutar regije, ali i unutar države i EU zahvaljujući ponajprije autocesti A1 i s njom povezanim državnim cestama, Zračnoj luci Zadar i Luci Gaženica), komunalnoj opremljenosti i dostupnosti različitih usluga. Urbanizacija se svela na demografsku koncentraciju u Zadru i obližnjim obalnim naseljima, a nije se disperzirala u okolni prostor tako da, barem u smislu rezidencijalne funkcije, u većoj mjeri rastereti jezgru UP-a. Iznimku čine sadržaji poduzetničkih zona u Općini Poličnik i Zračna luka Zadar (najvećim dijelom u Općini Zemunik Donji) koji su smješteni u zaobalju, a ostvaruju regionalno relevantne gospodarske funkcije. ITU mehanizam bi takvu koncentraciju trebao ublažiti dvojako: fizičkom disperzijom novih sadržaja u sve JLS-ove, uključujući ruralne dijelove Grada Zadra, te dostupnošću i otvorenošću postojećih i novih sadržaja u Zadru svim stanovnicima UP-a Zadar.

Prostor je sam po sebi vrijednost, no svoj puni učinak prostor dobiva kada ga se promatra zajedno sa stanovništvom koje u njemu boravi. Urbano područje Zadar u posljednjem desetljeću obilježilo je smanjenje broja stanovnika zbog negativne prirodne promjene i negativnoga migracijskog salda. Većina jedinica lokalne samouprave (11 od 15) također je depopulirala. Dugotrajno smanjenje nataliteta i fertiliteta te iseljavanje negativno se odražavaju na društveno-gospodarski razvoj. Smanjenje broja mladih radno sposobnih i

fertilnih stanovnika ima izravan negativan utjecaj na obujam radne snage te na reprodukciju stanovništva. Dobni sastav također ukazuje na starenje stanovništva i nepovoljan odnos mladog i starog stanovništva. Dobni sastav stanovništva i demografski trendovi posebice su nepovoljni u otočnim općinama Kali, Kukljica i Preko te u otočnim naseljima u sklopu Grada Zadra. S druge strane, demografski povoljniji trendovi obilježavaju općine Bibinje, Sukošan, Galovac i Poličnik. Kroz ITU mehanizam fokus bi trebao biti u razvijanju tržišta rada s prikladnim radnim mjestima za različite skupine i profile građana te na poboljšanju javnih funkcija i usluga koje bi mogle zadovoljiti različite potrebe stanovništva i poboljšati kvalitetu života. Poboljšanjem kvalitete života i višom razinom zadovoljavanja potreba stanovništva moglo bi se utjecati na zadržavanje mladog, odnosno radno aktivnog stanovništva i poboljšanje demografske slike.

3. OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-A

Osnovni principi na kojima je utemeljena izrada *Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.* su transparentnost i participativnost svih ključnih dionika u UP-u. *Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* (NN 147/14, 123/17, 118/18) kao načela politike regionalnog razvoja definira solidarnost i usmjerenost, te partnerstvo i suradnju. U članku 5. navedenog Zakona definirano je kako se „politika regionalnog razvoja temelji na partnerstvu i suradnji između javnog, privatnog i civilnog sektora, pod čim se podrazumijeva suradnja između tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnoga društva.“. S ciljem postizanja te suradnje, svi planski dokumenti se izrađuju, implementiraju i valoriziraju u suradnji s imenovanim Partnerskim vijećem. Osnivanje, sastav, djelokrug i način rada Partnerskog vijeća detaljno se uređuju Uredbom o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (NN 103/2015).

U Partnersko vijeće imenovani su predstavnici gospodarskih subjekata koji djeluju na UP-u Zadar, jedinica regionalne samouprave, znanstvene zajednice, organizacija civilnog društva, javnih poduzeća, kulturnih ustanova itd (Tablica 1).

Tablica 1. Popis institucija i drugih pravnih osoba članova Partnerskog vijeća

RB	INSTITUCIJE I DRUGE PRAVNE OSOBE
1	Grad Zadar
2	Grad Nin
3	Općina Bibinje
4	Općina Galovac
5	Općina Kali
6	Općina Kukljica
7	Općina Novigrad
8	Općina Poličnik
9	Općina Posedarje
10	Općina Preko
11	Općina Ražanac

RB	INSTITUCIJE I DRUGE PRAVNE OSOBE
12	Općina Sukošan
13	Općina Škabrnja
14	Općina Vrsi
15	Općina Zemunik Donji
16	Zadarska županija
17	Agencija za razvoj Zadarske županije - ZADRA NOVA
16	Hrvatski zavod za zapošljavanje - Područni ured Zadar
19	Sveučilište u Zadru
20	Udruženje obrtnik Zadar
21	Hrvatska gospodarska komora- Županijska komora Zadar
22	Udruga Eko Zadar
23	Cromaris d.o.o.
24	Zajednica udruga Centar nezavisne kulture
25	Zračna luka Zadar d.o.o.
26	Inovativni Zadar d.o.o.
27	Lignum d.o.o.
28	Hoteli Zadar d.d.
29	LAG Mareta
30	LAG Bura
31	Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije
32	Liga protiv raka Zadar
33	Udruga socijalnih radnika Zadar
34	Zajednica Talijana Zadar
35	Udruga bošnjačke nacionalne zajednice Zadarske županije
36	Turisthotel d.d.
37	Športska zajednica Grada Zadra
38	Zavoda za javno zdravstvo Zadar

RB	INSTITUCIJE I DRUGE PRAVNE OSOBE
39	Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije INOVAcija
40	Agencija za ruralni razvoj Zadarske županija - AGRRA
41	Turistička zajednica Zadarske županije
42	Turistička zajednica Grada Zadra
43	Opća bolnica Zadar
44	Udruga Robotić
45	Liburnija d.o.o.
46	Jadrolinija
47	Tankerska plovidba d.d.

Partnersko vijeće sastalo se tri puta za vrijeme izrade ovog strateškog dokumenta.

Tablica 2. Popis sjednica Partnerskog vijeća

	VRIJEME ODRŽAVANJA	MJESTO ODRŽAVANJA
1. SJEDNICA	23. lipnja 2022. godine u 10:30 sati	Sveučilište u Zadru, Franje Tuđmana 24 i, 23000 Zadar
2. SJEDNICA	8. veljače 2023. godine u 9:00 sati	Grad Zadar, Narodni trg 1, 23000, Zadar
3. SJEDNICA	2. svibnja 2023. godine u 10.20 sati	Providurova palača, Poljana Šime Budinića 3, 23000 Zadar

Partnersko vijeće UP-a Zadar osnovano je 21. lipnja 2022. godine *Odlukom o osnivanju Partnerskog vijeća Urbanog područja Zadar* (KLASA: 300-01/22-01/01; URBROJ: 2198/01-2-22-70) kao savjetodavno tijelo s ciljem sudjelovanja u svim fazama postupka izrade Strategije, utvrđivanju prioriteta razvoja urbanog područja, predlaganju strateških projekata važnih za razvoj urbanog područja te praćenju provedbe Strategije. Prva (osnivačka) sjednica Partnerskog vijeća, na kojoj je usvojen *Poslovnik o radu Partnerskog vijeća Urbanog područja Zadar*, održana je 23. lipnja 2022. godine. Na istoj sjednici za predsjednika Partnerskog vijeća UP-a Zadar izabran je Ante Ćurković, dok je za zamjenika predsjednika izabran Daniel Segarić. Predstavnik izrađivača SRUP-a Zadar izvijestio je u okviru ove sjednice Partnersko vijeće o do tada poduzetim i budućom aktivnostima

vezanim za proces izrade strateškog dokumenta. Članovi Partnerskog vijeća iznijeli su svoje preporuke o smjeru razvoja UP-a i strateškim projektima koji bi pridonijeli budućem razvoju UP-a, a koje je moguće financirati kroz ITU mehanizam.

Na drugoj sjednici Partnerskog vijeća raspravljalo se o prijedlogu *Analize stanja i trendova UP-a Zadar* te *Komunikacijske strategije SRUP-a Zadar*, koje su Partnerskom vijeću dostavljene digitalno sedam dana prije sjednice. Članovi su prije sjednice uputili dvije manje nadopune, koje su prihvaćene i uključene u dokument, te je na sjednici jednoglasno usvojena *Analiza stanja i trendova Urbanog područja Zadar* te *Komunikacijska strategija SRUP-a Zadar*.

Na trećoj sjednici raspravljalo se o konačnom nacrtu Strategije razvoja urbanog područja 2021. – 2027. i Akcijskom planu.

Članovi Partnerskog vijeća, osim formalnih sastanaka, bili su pozvani i na uključenje u fokus skupine. Na sastancima tih fokus skupina istražene su potrebe i prepoznate su prilike, snage, slabosti i prijetnje na UP-u. Kako bi se smanjilo opterećenje članova Partnerskog vijeća, iste su održane kada i početni sastanak Partnerskog vijeća 23. lipnja 2022. godine. Fokus skupine vodili su eksperti Sveučilišta u Zadru po unaprijed pripremljenom vodiču. Iste su transkribirane, analizirane i pretvorene u zaključke koji su uključeni u Analizu stanja i trendova te u SWOT analizu. Ukupno su održane četiri fokus grupe:

- 1) FG1 – Lokalna uprava i ITU mehanizam,
- 2) FG2 – Neprofitne organizacije,
- 3) FG3 – Gospodarstvo (privatni sektor),
- 4) FG4 – Gospodarstvo (javna poduzeća i NGO).

Slika 5. Fokus skupine održane 23. lipnja 2022.

Izvor: Sveučilište u Zadru

U prvoj fokus skupini (FG1) kao temeljni problemi razvoja istaknuti su državna imovina koja nije dovedena u funkciju i neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Sudionici ove fokus skupine kao prioritete prepoznaju potporu zadržavanju mladih na UP-u kroz njihovo zapošljavanje, s tim povezanu potrebu razvoja dječjih vrtića i višenamjenske infrastrukture i potporu stambenom zbrinjavanju. Iskazani stav FG1 može se reprezentativno opisati navodom jednog od uključenih načelnika: „Osnova je čovjeku dati neki kvalitetan posao, a zatim kada mu date posao morate mu dati neke druge uvjete infrastrukturne da on tu može biti zadovoljan s tim svojim poslom i životom, a to je ova infrastruktura o kojoj mi sad pričamo.“ Kao prioriteta područja intervencije članovi FG1 navode: razvoj poduzetničkih i servisnih zona, poboljšanje energetske učinkovitosti, revitalizaciju *brownfield* područja, sanaciju ilegalnih odlagališta te unaprjeđenje cestovne i biciklističke infrastrukture.

Članovi druge fokus skupine (FG2) kao temeljne slabosti područja navode neriješene imovinsko-pravne odnose, nedostatak zelenih površina, neadekvatnu zdravstvenu skrb, nedovoljnu upoznatost građanstva sa socijalnim uslugama, ali i nedostatnost istih. Ova skupina ispitanika kao područja intervencije koja bi potaknula budući razvoj prepoznaju: energetska učinkovitost, socijalno inovativno djelovanje, digitalnu tranziciju, a nadalje zapošljavanje mladih i razvoj poduzetništva.

Fokus skupine FG3 – Gospodarstvo (privatni sektor) i FG4 – Gospodarstvo (javna poduzeća i NGO) imaju slične zaključke. Kao područja koja je potrebno razviti da bi se potaknuo daljnji razvoj navode: poduzetništvo, zaštitu prirode i bioraznolikost,

energetsku učinkovitost te zapošljavanje mladih. Kao najveću slabost prepoznaju masovni turizam i ovisnost o njemu (jedan od sudionika navedenu slabost opisuje na sljedeći način: „Sve smo karte stavili na jedno mjesto.“), neriješene imovinsko-pravne odnose, nekvalitetno zbrinjavanje otpada te nedostatak kvalitetne radne snage. Kao glavne snage UP-a sudionici fokus skupina FG3 i FG4 navode bogatu kulturnu i prirodnu baštinu koju je potrebno zaštititi i uz nju vezan turizam. Ispitanici promišljajući o zajedničkim projektima ističu one koji će poduprijeti energetsku učinkovitost, sanaciju ilegalnih odlagališta, biciklističke staze i cestovnu infrastrukturu s posebnim naglaskom na promet u mirovanju i poticanje zelenih vozila i integracije javnih prijevoza, te vrtiće i domove za stare i nemoćne. Ove skupine prepoznaju potrebu za promjenom trenutnog koncepta turizma prema održivom turizmu i razvoju specifičnih oblika turizma, te potrebu za većom integracijom sa svim dionicima u destinaciji. Oni turizam vide kao način plasmana proizvoda UP-a Zadar turistima koji u njemu borave. Poseban naglasak se daje na zdravstveni i sportski turizam. Ove skupine smatraju kako je potrebno snažnije razvijati suradnju između gospodarstva, NGO, javne uprave i Sveučilišta kako bi se osigurao kvalitetan razvoj. Jedan od ispitanika navedenu potrebu za snažnijim povezivanjem različitih dionika opisuje na sljedeći način: „Trebali bi svi gurati u istom smjeru. Lokalna i regionalna vlast i Sveučilište i udruge i onda kad je to sve složeno to je provedivo i to se može.“

Osim Partnerskog vijeća, za potrebe izrade i provedbe SRUP-a osnovano je i Koordinacijsko vijeće. Koordinacijsko vijeće zaduženo je za koordinaciju izrade, izmjene i/ili dopune, donošenja, provedbe i praćenja provedbe SRUP-a. Ono daje mišljenje o svim ključnim koracima u postupku izrade i provedbe SRUP-a prije upućivanja dokumenta na predstavnička tijela JLS-ova. Članove Koordinacijskog vijeća čine gradonačelnici gradova i načelnici općina koje čine UP Zadar. Obuhvat UP-a Zadar ostao je nepromijenjen u odnosu na prethodno financijsko razdoblje te ga čine 2 grada i 13 općina: Grad Zadar, Grad Nin te Općine Bibinje, Galovac, Kali, Kukljica, Novigrad, Poličnik, Posedarje, Preko, Ražanac, Sukošan, Škabrnja, Vrsi i Zemunik Donji.

Dana 22. veljače 2022. godine održana je prva (osnivačka) sjednica Koordinacijskog vijeća UP-a Zadar temeljem *Odluke o osnivanju Koordinacijskog vijeća Urbanog područja Zadar* (Klasa: 200-01/22-01/02: URBROJ: 2198/01-2-22-14 od 22. veljače 2022.). Na toj sjednici je potpisan *Sporazum o suradnji na izradi i provedbi Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za financijsko razdoblje 2021. – 2027.* Na toj sjednici izabrani su predsjednik i zamjenik predsjednika Koordinacijskog vijeća. Za predsjednika je izabran Branko Dukić, gradonačelnik Grada Zadra, a za zamjenika načelnik Općine Preko Jure Brižić.

Osim osnivačke sjednice Koordinacijskog vijeća, održane su još tri sjednice.

Tablica 3. Popis sjednica Koordinacijskog vijeća

	VRIJEME ODRŽAVANJA	MJESTO ODRŽAVANJA
1. SJEDNICA	22. veljače 2022. godine u 11:00 sati	Grad Zadar, Narodni trg 1, 23000, Zadar
2. SJEDNICA	8. veljače 2023. godine u 11:00 sati	Grad Zadar, Narodni trg 1, 23000, Zadar
3. SJEDNICA	22. veljače 2023. godine u 11:00 sati	Grad Zadar, Narodni trg 1, 23000, Zadar
4. SJEDNICA	2. svibnja 2023. godine u 09.20 sati	Providurova palača, Poljana Šime Budinića 3, 23000 Zadar

Na drugoj sjednici Koordinacijskog vijeća predstavljena je *Analiza stanja i trendova UP-a Zadar*, te *Komunikacijska strategija SRUP-a Zadar*, a koja je Koordinacijskom vijeću bila dostavljena sedam dana ranije. Na sjednici je prihvaćena i uključena u strateški dokument jedna manja nadopuna te je jednoglasno usvojena *Analiza stanja i trendova UP-a Zadar* te *Komunikacijska strategija SRUP-a Zadar*. U okviru te sjednice raspravljalo se i o indikativnoj listi projekata, koja je izrađena temeljem prijedloga koje su članovi Koordinacijskog vijeća dali tijekom siječnja 2023. godine, te prihvatljivosti strateških projekata koji imaju potencijal za financiranje kroz ITU mehanizam.

Dana 22. veljače 2023. godine, na trećoj sjednici Koordinacijskog vijeća, raspravljalo se o prijedlogu strateškog usmjerenja razvoja UP-a Zadar, prijedlogu indikativne liste intervencija (projekata) UP-a Zadar u financijskom razdoblju 2021. – 2027 te prihvatljivim aktivnostima specifičnih ciljeva ITP-a kroz koje će se provoditi ITU mehanizam.

Na četvrtoj sjednici raspravljalo se o konačnom nacrtu Strategije razvoja urbanog područja 2021. – 2027. i Akcijskom planu.

Prethodno svemu navedenom, tijekom 2021. godine provedene su aktivnosti identifikacije projekata na UP-u Zadar koji su u pripremi za financijsko razdoblje 2021. - 2027. i izrade baze / popisa te ocjene zrelosti / vrednovanja projekata UP-a Zadar koji se predlažu za financiranje u sklopu ITU mehanizma.

Slijedom navedenoga, izrađen je dokument analize pod naslovom *Konzultantske usluge za pomoć pri identifikaciji projekata / shema za UP Zadar za financijsko razdoblje 2021. - 2027.: Definiranje razvojnih pravaca i ključnih projekata* kojemu su prethodile sljedeće aktivnosti:

1. Sastanci s predstavnicima jedinica lokalne samouprave u okviru UP-a Zadar
2. Upitnik za dostavu projektnih prijedloga

3. Analiza relevantnih strateških dokumenata jedinica lokalne samouprave, LAG-ova koji djeluju na prostoru UP-a Zadar i *Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030.*
4. Istraživanje informacija na mrežnim stranicama jedinica lokalne samouprave koje su dio UP-a Zadar

U svrhu učinkovitije identifikacije i ocjene projekata, aktivnije suradnje i prepoznavanja specifičnosti određenih područja, tijekom ožujka, travnja i svibnja 2021. godine provedeni su terenski sastanci koji su omogućili izravnu komunikaciju s predstavnicima jedinica lokalne samouprave, a vezano uz temu izrade baze projekata, budućeg razvoja i korištenja sredstava u sklopu ITU mehanizma na UP-u Zadar.

Tablica 4. Datumi održavanja sastanaka u 2021. godini

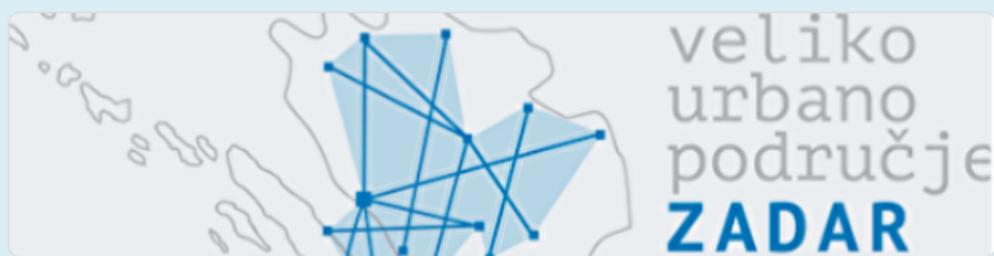
DATUM ODRŽAVANJA SASTANAKA	JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE
25. ožujka 2021.	Općina Ražanac
	Općina Poličnik
	Općina Novigrad
26. ožujka 2021.	Općina Preko
	Općina Kali
	Općina Kukljica
8. travnja 2021.	Općina Sukošan
	Općina Bibinje
9. travnja 2021.	Općina Škabrnja
	Općina Zemunik Donji
26. svibnja 2021.	Grad Nin
	Općina Vrsi
27. svibnja 2021.	Općina Posedarje
	Općina Galovac
Ožujak – kolovoz 2021.	Grad Zadar

Restriktivne mjere kao odgovor na pandemiju COVID-19 u razdoblju od veljače do svibnja 2021. su ublažene s obzirom na prethodno razdoblje. Zahvaljujući tome, bilo je

omogućeno održavanje predmetnih sastanaka s predstavnicima jedinica lokalnih samouprava UP-a Zadar uz pridržavanje epidemioloških mjera.

Na sastancima je predstavljen okvir financiranja u okviru Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. (ITP) i raspravljalo se o trenutnom statusu projektnih prijedloga pojedinih jedinica lokalne samouprave s ciljem što bolje pripremljenosti za buduće otvorene natječaje.

Dodatno, za potrebe identifikacije izrađen je i posebno prilagođen upitnik za dostavu projektnih prijedloga. Predstavnicima svih jedinica lokalne samouprave nakon održanih sastanaka pristupili su ispunjavanju obrazaca i neposrednom stvaranju baze projekata. Kroz predmetni upitnik pristiglo je ukupno 28 projekata.

Identifikacija projekata / shema za financijsko razdoblje 2021.-2027. - OPKK

Ključni preduvjet za implementaciju ITU mehanizma i korištenje EU sredstava namijenjenih održivom urbanom razvoju je izrada akta strateškog planiranja odnosno teritorijalne strategije razvoja urbanog područja i priprema zalihe integriranih teritorijalnih projekata.

Značaj korištenja prilagođenog pristupa regionalnom razvoju vidljiv je kroz nužnost definiranja ključnih područja ulaganja za potrebe sljedeće financijske perspektive za ITU mehanizam. Informacije o ključnim područjima ulaganja temelje se na stvarnim potrebama i društvenim izazovima cjelokupnog urbanog područja kao i na pripremljenoj zalihi projekata sastavnicama UP Zadar: Grad Zadar, Grad Nin i 13 općina: Općina Bibinje, Galovac, Kali, Kukljica, Novigrad, Poličnik, Posedarje, Preko, Ražanac, Sukošan, Škabrnja, Vrsi i Zemunik Donji.

Slijedom navedenoga, Grad Zadar, zajedno s vanjskim pružateljem usluga, provodi identifikaciju projekata / shema za dodjelu bespovratnih sredstava koji će se predložiti za financiranje putem ITU mehanizma za sljedeće financijsko razdoblje.

Važna napomena!

Ovaj online obrazac odnosi se na projekte financirane kroz OPKK, a potrebno ga je ispuniti za svaki projektni prijedlog zasebno!

Prilog:

Upute za ispunjavanje online obrasca

Slika 6. Preslika ekrana upitnika za dostavu projektnih prijedloga

Izvor: Grad Zadar

Analiza relevantnih strateških dokumenata jedinica lokalne samouprave, LAG-ova koji djeluju na prostoru UP-a Zadar i *Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030.*, kao i istraživanje informacija na mrežnim stranicama jedinica lokalne samouprave koje su dio UP-a Zadar provedeno je od strane vanjskog stručnjaka koji je kao rezultat izradio gore navedeni dokument analize. U njemu se nalazi sažetak svih informacija dobivenih isključivo tijekom i neposredno nakon održanih sastanaka na temu izrade baze projekata, budućeg razvoja i korištenja sredstava u sklopu ITU mehanizma. U bazi projekata svake jedinice lokalne samouprave navedeni su i projekti manjeg stupnja prioriteta koji nisu zaprimljeni u okviru upitnika, ali su spomenuti tijekom provedenih sastanaka.

Predstavljanje rezultata provedbe identifikacije projekata UP-a Zadar za financijsko razdoblje 2021. - 2027. i samog dokumenta analize uslijedilo je na sjednici Koordinacijskog vijeća Grada Zadra održanoj 4. studenog 2021. godine. Na istoj je sjednici ujedno predstavljen nacrt *Smjernica za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021. - 2027.* članovima Koordinacijskog vijeća.

Nakon uspostave Partnerskog i Koordinacijskog vijeća, paralelno s održavanjem redovnih sjednica, participativni proces identifikacije projekata / shema za UP Zadar za financijsko razdoblje 2021. – 2027. nastavljen je tijekom 2023. godine kada su održani sljedeći radni sastanci s predstavnicima svake sastavnice UP-a zasebno:

Tablica 5. Datumi održavanja sastanaka u 2023. godini

DATUM ODRŽAVANJA SASTANAKA	JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE
20. siječnja 2023.	Općina Ražanac
26. siječnja 2023.	Općina Preko
	Općina Novigrad
	Općina Vrsi
27. siječnja 2023.	Općina Galovac
	Općina Bibinje
	Općina Sukošan
	Općina Zemunik Donji
30. siječnja 2023.	Grad Nin
	Općina Posedarje
	Općina Poličnik

	Općina Škabrnja
Telefonski	Općina Kali
	Općina Kukljica
Prosinac 2022. – veljača 2023.	Grad Zadar

Na radnim sastancima raspravljalo se o prikupljenim projektnim prijedlozima za koje pojedine jedinice lokalne samouprave imaju pripremljenu projektno-tehničku dokumentaciju te ostalim projektima koji su u različitim fazama spremnosti. Nakon održanih sastanaka, sastavnice UP-a Zadar dostavile su Gradu Zadru, središtu urbanog područja i glavnom koordinatoru ovog procesa, ispunjene unaprijed definirane obrasce za opis projekata. Kao rezultat, sastavljen je prijedlog indikativne liste intervencija (projekata) urbanog područja o kojima se raspravljalo na 3. sjednici Koordinacijskog vijeća održanoj 22. veljače 2023. godine. Članovima Koordinacijskog vijeća još je jednom pojašnjena prihvatljivost onih projekata koji su u skladu s prihvatljivim aktivnostima specifičnih ciljeva ITP-a kroz koje se provodi ITU mehanizam.

Taj način uključivanja dionika proširuje klasičan pristup odozdo, koji se uobičajeno koristi kod izrade strateških dokumenta. U takvom pristupu, provodi se i vertikalna i horizontalna komunikacija među dionicima na svim razinama te se istodobno uključuju javni, privatni i civilni sektor, ali i najšira javnost. K tome, stvara se mreža dionika i suradnička atmosfera među njima i tako se postiže transparentnost i otvorenost u komunikaciji, a dobivaju se i bolji uvid u aktualne razvojne probleme područja te smjernice za njegov kvalitetan razvoj.

4. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine definirana je sljedeća vizija razvoja: “Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve.”.

Uvažavajući viziju Republike Hrvatske postavlja se i vizija UP-a Zadar:

Urbano područje Zadar je ujednačeno razvijen i učinkovito povezan, na krize otporan i siguran prostor poželjan za življenje svakom pojedincu. To područje svoj razvoj temelji na znanju, inovacijama i digitalnoj transformaciji te upotrebi pametnih tehnologija s ciljem postizanja zelenog i održivog gospodarstva i društva.

Analiza stanja pokazala je kako UP Zadar neke od svojih snaga već uspješno koristi, dok jedan dio snaga predstavlja unutarne prilike koje je moguće dodatno iskoristiti u višegodišnjem financijskom okviru 2021. – 2027., a temelj su za kvalitetan razvoj. To se prije svega odnosi na geoprometni položaj i kvalitetnu prometnu infrastrukturu u vidu Luke Gaženica, Zračne luke Zadar i autoceste A1. Analiza je pokazala kako ugodna klima, očuvani okoliš te bogatstvo prirodne i kulturne baštine nude kvalitetu života lokalnoj zajednici, a omogućili su i dugu tradiciju turizma. Istodobno, slabosti iskazane u analizi upućuju na nedostatke koji onemogućuju ili ograničavaju daljnji razvoj UP-a. Analizom je utvrđen relativno veliki broj slabosti UP-a koje je potrebno u narednom razdoblju ublažiti ili posve prevladati. Prije svega, to se odnosi na infrastrukturne nedostatke u odvodnji, vodoopskrbnoj mreži, dostupnosti širokopojasnog interneta, ali i probleme vezane uz deindustrijalizacije i odumiranje obrtništva. Najveći nedostatak u UP-u Zadar je neujednačen razvoj unutar UP-a te smanjenje broja stanovnika i s njim povezano starenje stanovništva.

Kako bi se potaknuo razvoj prostora u sljedećem razdoblju, potrebno je u analizi prepoznate prilike iskoristiti. Jedan od mehanizama njihova iskorištavanja je mogućnost korištenja EU fondova, od kojih ovdje je važno istaknuti ITU mehanizam. Osim toga, u iskorištavanju identificiranih prilika važna je i mogućnost implementacije digitalnih rješenja te transfer znanja i tehnologija. Na UP-u, osim bogatih prirodnih resursa, velik je broj objekata u vlasništvu države ili privatnih osoba koji su zapušteni i čijim bi se preuređenjem i stavljanjem u upotrebu mogao potaknuti njegov razvoj. Bogatstvo obnovljivih izvora energije nudi mogućnost stvaranja energetski samodostatnog prostora, što povećava otpornost na krize. Jednako tako, razvoj željezničkog prometa, koji trenutno nije u funkciji na UP-u, otvorio bi mogućnost daljnjeg razvoja Luke Gaženica i ukupnog gospodarstva.

U konačnici, proteklih nekoliko godina osviještena je potreba spremnosti na krizne situacije. Pri tome se posebice mogu istaknuti krize uzrokovane klimatskim promjenama, ali i posljedice COVID-19 pandemije ili možebitne nove pandemije, ratni utjecaji, potresi, poplave i slične katastrofe. Iako nije jednostavno utjecati na te događaje, potrebno je prostor, gospodarstvo i stanovništvo što je moguće više osnažiti, čineći ga otpornim i prilagodljivim kako bi se s tim izazovima bolje nosilo. Stoga ovaj strateški dokument, u kontekstu zaključaka *Analize stanja i trendova UP-a Zadar*, definira smjerove razvoja kojima bi se područje osnažilo da koristi svoje snage i prilike u cilju smanjenja prijetnji i uklanjanja slabosti te da istodobno pridonese razvoju jedinica lokalne samouprave koje ga čine, ali i, u odgovarajućoj mjeri, razvoju Hrvatske i Europske unije.

Kako bi svojim djelovanjem pridonijeli ostvarenju ove vizije, na UP-u Zadar će se u narednom strateškom razdoblju težiti ujednačavanju razvoja i stvaranju poželjnog prostora za život. Danas postoji značajna razlika u kvaliteti života, a s time i poželjnosti življenja u različitim dijelovima UP-a Zadar. Priobalna područja, a posebice Zadar, imaju veliku gustoću naseljenosti, dok udaljenija otočna područja kao i dio općina u zaleđu, imaju nisku gustoću naseljenosti. Stoga je nužno do 2027. unaprijediti kvalitetu života na tom prostoru i demografski ga osnažiti. Kako bi se to postiglo, potrebno je istodobno poticati gospodarski razvoj, otvarajući mogućnost stanovnicima za privređivanje i stvaranje poželjnog prostora za doseljavanje visokoobrazovanih mladih ljudi, a posebice onih spremnih za poduzetničke pothvate u djelatnostima s visokom dodanom vrijednošću. Razvoj gospodarstva dovodi i do poželjnosti prostora za investicijska ulaganja, a time se dalje povećava privlačnost prostora za doseljavanje. Gospodarski razvoj je preduvjet za demografsku obnovu prostora. No, ako gospodarski razvoj nije nadopunjen s kvalitetnom društvenom i kulturnom infrastrukturom neće u potpunosti zadovoljiti postojeće potrebe te potrebe novih stanovnika. Stoga je nužno na cijelom UP-u stvoriti jednako kvalitetne uvjete života koji u sebi uključuju zdravstvenu i socijalnu zaštitu, dostupnost kvalitetnih znanstvenih i odgojno-obrazovnih ustanova, kulturna događanja, sportske i rekreativne aktivnosti, učinkovitu prometnu povezanost itd.

Razvoj prostora utemeljen na rastu pojedinih gospodarskih sektora može dovesti i do njegove degradacije te do gubljenja identiteta lokalnog stanovništva. Stoga je nužno pri svakom segmentu razvoja voditi računa o načelima održivog razvoja i implementaciji zelenih i pametnih rješenja kako bi se prostor očuvao i istodobno razvijao. UP Zadar zauzima središnji položaj na jadranskom dijelu Hrvatske što je njegova prednost. Istodobno, iznimno dobra cestovna povezanost osigurava njegovu laku dostupnost, a izgradnja moderne Luke Gaženica otvara mogućnost kvalitetnije prometne povezanosti i razvoja kruzing turizma, ali i perspektive za gospodarski rast i industrijalizaciju UP-a temeljenu na čistim industrijama te transferu znanja i tehnologija. Tome pridonosi i Sveučilište u Zadru kao ustanova u kojoj se generiraju nova znanja i tehnologije. Jačanje Zadra kao sveučilišnog grada pridonosi ne samo njemu, nego i cijelom UP-u, Zadarskoj županiji i, u konačnici, Republici Hrvatskoj.

Prostor UP-a Zadar bogat je prirodnom i kulturnom baštinom, što je temelj za razvoj turizma. Nažalost, UP Zadar ima neujednačen turistički razvoj, prije svega temeljen na masovnom turizmu sunca i mora. Priobalno je područje u sezonskim mjesecima iznimno opterećeno, dok je od listopada do svibnja turistički pritisak relativno nizak. U zaobalju i na otocima ostvaruje se porast turističkih dolazaka, no turistička intenzivnost i gustoća u tom je dijelu UP-a značajno manja. Turistički promet (iskazan u broju dolazaka i noćenja) stvara pritisak na prometnu i komunalnu infrastrukturu. Stoga, s povećanjem broja turističkih dolazaka, razina ugroženosti prostora raste. U narednom razdoblju potrebno je orijentirati se prema održivom i pametnom turizmu, koji korištenjem tehnologija i uvažavanjem privlačnih čimbenika zadarske turističke regije svoj rast planira pretvoriti u razvoj i unaprjeđenje ukupne turističke ponude bez smanjenja kvalitete prostora i uvjeta življenja lokalnog stanovništva, a uz povećanje ekonomskog učinka.

UP Zadar je područje višestoljetne tradicije poljoprivrede i maritimne industrije, te prehrambene i prerađivačke industrije koja se na njih naslanja. Međutim, dugogodišnji proces deindustrijalizacije prostora ostavio je trag na razinu industrijske razvijenosti. Stoga je za naredno razdoblje važno osmisliti mjere usmjerene osnaživanju poljoprivredne i industrijske proizvodnje, prije svega temeljene na pametnim tehnologijama. Osim tih tradicijskih industrija, planira se očuvati i osnažiti tradicionalno obrtništvo. Tradicija proizvodnje samo je jedan čimbenik razvoja gospodarstva, dok je drugi jednako važan čimbenik industrija visoke dodane vrijednosti temeljene na transferu znanja i tehnologija. U konačnici, potrebno je u javne politike ugraditi i razvoj otpornosti na različite vrste izazova koje prijete u idućem financijskom / strateškom razdoblju.

S namjerom ostvarenja te vizije, uvažavajući mogućnosti i prilike koje ima UP Zadar, definirani su osnovni razvojni smjerovi. Određena su četiri temeljna smjera razvoja kako bi se područje istodobno nosilo s izazovima, ali i iskoristilo svoje potencijale. Kao temelj razvoja, prepoznata je usmjerenost k znanju, održivim izvorima energije, transferu tehnologija i korištenju digitalnih tehnologija s ciljem povećanja otpornosti na krize. Korištenje digitalnih tehnologija u unaprjeđenju UP-a, ali i razvoj industrija temeljenih na njima, osnova su za ostvarenje težnje ovog prostora da se razvije u pametno UP Zadar 4.0. Sljedeći važni smjer kod ostvarenja ove misije je ujednačenost kvalitete života na cijelom UP-u i unaprjeđenje poželjnosti življenja kako bi se potaknuo demografski rast ili bar značajnije ublažili negativni demografski trendovi. Različitosti koje obilježavaju UP, od Ravnih kotara, priobalja, urbanog naselja Zadar, do otočnih zajednica (od onih u blizini obale s dobrom prometnom povezanošću do onih manjih i od kopna udaljenih te stoga i krhkih), omogućuju komplementarnost kao važnu prednost. Različitost otvara veliku mogućnost razvoja utemeljenog na sinergiji koja povećava koheziju, a umanjuje divergentne dezintegrirajuće procese. U konačnici, želja za rastom u svim segmentima života (demografskom, ekonomskom, prometnom, digitalnom) dovodi do problema onečišćenja pa i zagađenja okoliša, smanjenja kvalitete života i sl. Stoga, je strateški smjer

u kojem se UP Zadar želi razvijati održiv, zelen i ujednačen rast. Na taj način će ono za buduće generacije očuvati svoje resurse, ali i identitet te svoje posebnosti.

5. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA

Kao podloga za izradu *Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. - 2027.* napravljena je *Analiza stanja i trendova* za ovo područje. Cilj izrade ove analize bilo je sagledati stvarno stanje te utvrditi razvojne potrebe i potencijale područja. Analiza se temeljila na prikupljanju, obradi i sistematizaciji različitih izvora podataka te na informacijama prikupljenim tijekom razgovora na participativnim radionicama s četiri tematske skupine (fokus grupe) u koje su bili uključeni relevantni dionici UP-a Zadar (javni i privatni sektor, udruge građana i druge organizacije). Isto tako, uvaženi su i prijedlozi izneseni na sjednici Partnerskog i Koordinacijskog vijeća UP-a Zadar. U okviru izrađenog dokumenta, napravljena je podjela analiziranih podataka na prirodno-geografska obilježja, društvo, gospodarstvo, infrastrukturu i urbano područje te se na temelju izvedenih zaključaka utvrdilo razvojne potrebe i potencijale. Sublimirana sinteza te cjelovite analize je SWOT analiza UP-a Zadar kao podloga za definiranje smjera strateškog razvoja. Radi preglednosti tablično su prikazana ključna obilježja, razvojni potencijali i razvojne potrebe preneseni iz *Analize stanje i trendova*.

5.1. Razvojni potencijali i potrebe temeljeni na osnovnim prirodno-geografskim obilježjima

Razvoj nekog prostora definiran je prije svega njegovim prirodno-geografskim obilježjima. UP Zadar nalazi se na središnjem dijelu hrvatskog Jadrana, što je jedan od ključnih potencijala budućeg razvoja, jer omogućuje laku dostupnost. UP funkcionalno integrira zaobalje, obalu, otoke i more, što ga čini kompleksnim za upravljanje, a istodobno na relativno malom prostoru nudi raznolikost koja omogućuje komplementarnost i sinergiju različitih smjerova razvoja. UP Zadar je prostor bogat raznolikom prirodnom baštinom s brojenim zaštićenim dijelovima prirode, što daje posebnu privlačnost za život, a ujedno omogućuje razvoj turizma.

Te prednosti mogu dovesti i do negativnih pojava, jer privlačnost može prouzročiti konflikte u prostoru, koji nadalje mogu voditi njegovoj degradaciji zbog prekomjernog, koncentriranog ili neodrživog korištenja. Stoga je iznimno važno kvalitetno upravljati prostorom u svim segmentima kako bi optimalno iskoristili njegove prednosti.

Tablica 6. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – osnovna prirodno-geografska obilježja u funkciji razvoja

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Položaj na središnjem dijelu hrvatskog Jadrana</p> <p>Komplementarnost prirodnih resursa mora, otoka, obale i zaobalja</p> <p>Bogata prirodna baština s mnogim zaštićenim dijelovima prirode</p> <p>Negativna</p> <p>Kontaktni i privlačni položaj dovodi do konflikta među sektorima i različitim partikularnim interesima</p> <p>Prevelika koncentracija društvenih i gospodarskih aktivnosti uz uski obalni rub što dovodi do saturacije obale prekomjernom izgradnjom i bezobzirnim odnosima prema osjetljivim ekosustavima</p> <p>Izloženost posljedicama klimatskih promjena (meteorološki ekstremi, podizanje razine mora i dr.)</p>	<p>Povoljan geografski položaj omogućuje dostupnost i unaprjeđenje prometnog sustava</p> <p>Sinergija prirodnih resursa koja omogućuje diversifikaciju gospodarstva</p>	<p>Razvijati komplementarne gospodarske aktivnosti koje imaju temelj u raznolikim prirodnim resursima (ribarstvo s marikulturom i poljoprivreda, turizam i dr.)</p> <p>Disperzija društvenih i gospodarskih aktivnosti na cijelom urbanom području</p> <p>Razvijati gospodarske aktivnosti uzimajući u obzir osjetljive ekosustave</p>

5.2. Razvojni potencijali i potrebe temeljene na društvu

5.2.1. Demografija

Analiza demografskih podataka i trendova na UP-u Zadar pokazala je da je u posljednjem međupopisnom razdoblju (2011. – 2021.) to područje zabilježilo smanjenje broja stanovnika zbog negativne prirodne promjene i negativnoga migracijskog salda. Većina jedinica lokalne samouprave (11 od 15) imala je depopulaciju. Negativno prirodno kretanje određeno je intenzivnijim povećanjem mortaliteta i smanjenjem nataliteta od 2014. godine. Dugotrajno smanjenje nataliteta i fertiliteta te iseljavanje negativno se odražavaju na društveno-gospodarski razvoj. Smanjenje broja mladih radno sposobnih i fertilnih stanovnika ima izravan negativan utjecaj na obujam radne snage te na reprodukciju stanovništva. Dobni sastav također ukazuje na starenje stanovništva i

nepovoljan odnos mladog i starog stanovništva. Dobni sastav stanovništva i demografski trendovi posebice su nepovoljni u otočnim općinama Kali, Kukljica i Preko te u otočnim naseljima u sklopu Grada Zadra. S druge strane, demografski su povoljniji trendovi zabilježeni u općinama Bibinje, Sukošan, Galovac i Poličnik. Prilikom osmišljavanja mjera obiteljske politike potrebno je posvetiti posebnu pozornost demografski najugroženijim područjima, ali i onima koja su trenutno u povoljnijem položaju, kako ne bi doživjeli sudbinu izrazito depopulacijskih područja. Fokus bi trebao biti na razvijanju tržišta rada s adekvatnim radnim mjestima za različite skupine i profile građana te na poboljšanju javnih funkcija i usluga koje bi mogle zadovoljiti različite potrebe stanovništva i poboljšati kvalitetu života. Poboljšanjem kvalitete života koje podrazumijeva, uz ostalo, višu razinu zadovoljavanja potreba stanovništva, moglo bi utjecati na zadržavanje mladog radno aktivnog i biološki vitalnog stanovništva, a s time i dugoročno poboljšanje demografske slike.

Tablica 7. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – demografska obilježja

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Relativno blaži negativni osnovni demografski trendovi u odnosu na većinu hrvatskih regija</p>		
<p>Negativna</p> <p>Postupno erodiranje demografske baze negativnom prirodnom promjenom</p> <p>Iseljavanje mladoga stanovništva, posebno iz seoskog prostora na otocima i u zaobalju</p> <p>Starenje stanovništva što pridonosi slabljenju biološkog i ekonomskog potencijala</p>	<p>Stanovništvo kao preduvjet ali i konačni cilj svakog razvoja</p> <p>Atraktivnost prostora (posebno uske obalne zone) što može utjecati na povećanje doseljavanja mlađeg stanovništva</p>	<p>Poboljšati obrazovni sastav stanovništva u svim znanstvenim i stručnim područjima</p> <p>Unaprijediti kvalitetu života i osigurati poticajno okruženje za mlade obitelji</p> <p>Osigurati prikladnu radnu funkciju svim radno sposobnim stanovnicima</p>

5.2.2. Društvena infrastruktura

Analiza postojeće društvene infrastrukture na UP-u Zadar pokazuje da na analiziranom području postoji raznolika i brojna društvena infrastruktura, ali i da je njen prostorni raspored dosta neujednačen, posebice kada je riječ o zdravstvenoj infrastrukturi. Izražena je centraliziranost zdravstvenih usluga te kulturnih i sportskih sadržaja u Zadru.

Na temelju navedenoga, a u svrhu poboljšanja kvalitete života lokalnog stanovništva i društveno-gospodarskog razvoja u narednom razdoblju, iznimno su bitna daljnja ulaganja u razvoj društvene infrastrukture na području ostalih jedinica lokalne samouprave na UP-u. Dostupnost različitih aspekata zdravstvene zaštite te institucionalnih i vaninstitucionalnih, profesionalnih i amaterskih, tradicionalnih i alternativnih kulturnih i sportsko-rekreacijskih sadržaja neizostavan je element poboljšanja kvalitete života lokalnog stanovništva te bitan čimbenik zadržavanja stanovništva na određenom prostoru, naravno, uz dostupnost radnih mjesta. Pritom je važna suradnja svih (su)dionika u društvenom životu UP-a koji trebaju biti povezani s cijelom obrazovnom vertikalom od ustanova predškolskog odgoja, preko osnovnih i srednjih škola do sveučilišta. Planovi razvoja analiziranog područja trebali bi se osloniti na različite izvore financiranja (posebice EU fondove) kako bi se potaknuo socio-ekonomski razvoj svih jedinica lokalne samouprave.

Tablica 8. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – društvena infrastruktura

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Bogata materijalna i nematerijalna kulturna baština u cijelom urbanom području</p> <p>Opća bolnica Zadar kao središnja medicinska ustanova nadregionalne važnosti</p> <p>Veliki broj javnih ustanova i udruga u području kulture i sporta</p> <p>Negativna</p> <p>Koncentracija društvene infrastrukture u Zadru</p> <p>Nedovoljno razvijen sustav zdravstvene skrbi u seoskom prostoru na otocima i u zaobalju</p> <p>Koncentracija stanogradnje uz uski obalni rub</p>	<p>Materijalna i nematerijalna kulturna baština kao razvojni resurs (turizam, kreativne industrije)</p> <p>Razvijeno civilno društvo</p> <p>Bolnički resursi Opće bolnice Zadar i Psihijatrijske bolnice Ugljan</p>	<p>Unaprijediti specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu izvan Zadra</p> <p>Osigurati prikladnu višenamjensku, kulturnu i sportsku infrastrukturu u ruralnom dijelu urbanog područja</p> <p>Obnoviti i gospodarski prikladno valorizirati reprezentativne elemente kulturne baštine (npr. utvrda na Sv. Mihovilu na otoku Ugljanu i Fortica u Novigradu)</p>

5.2.3. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

Analizom je utvrđeno da se broj korisnika minimalne zajamčene naknade od 2017. do 2020. na području jedinica lokalne samouprave koje su u nadležnosti Centra za socijalnu skrb Zadar smanjio. Iako navedeni podatak može ukazivati na poboljšanje socijalnog stanja na promatranom području, bez detaljnije analize nije moguće utvrditi je li to smanjenje doista rezultat poboljšanja socijalnog stanja ili nekih drugih promjena i procesa (npr. iseljavanja). Sličan trend zabilježen je i kod nezaposlenosti stanovništva. Naime, u promatranom razdoblju smanjio se prosječan godišnji broj nezaposlenih osoba, što može upućivati na poboljšanje društveno-gospodarskih prilika, ali isto tako do smanjenja je moglo doći pod utjecajem drugih čimbenika (npr. iseljavanja nezaposlenog stanovništva). Na UP-u Zadar zabilježeno je 29 ustanova koje pružaju socijalne usluge, a većina ih je smještena u Zadru. U ostalim jedinicama lokalne samouprave zabilježeni su uglavnom obiteljski domovi, domovi za starije i pomoć u kući. S druge strane, na prostoru pet jedinica lokalne samouprave ne postoji niti jedna ustanova za pružanje socijalnih usluga te bi na to svakako trebalo obratiti pozornost kod planiranja širenja mreže socijalnih usluga. Podaci o kriminalitetu i sigurnosti ukazuju na stagnaciju broja kaznenih djela i stope kriminaliteta, ali zabrinjavajući su podaci o porastu broja kaznenih djela zlouporabe droga. Očito je da je stoga potrebno učiniti dodatne napore na polju prevencije, uključujući i odgovarajuću edukaciju, kako bi se smanjili učinci različitih ovisnosti, posebno onih o drogama, ali i drugih štetnih praksi (alkohol, kocka) koji ovisnike dovode u nepovoljan financijski i, posljedično, slabiji socijalni položaj.

Tablica 9. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Institucionalizirani sustav socijalne skrbi (iako bez dovoljno kapaciteta za skrb o starijim i nemoćnim osobama)</p> <p>Opća sigurnost</p> <p>Negativna</p> <p>Nedovoljno razvijen vaninstitucionalni sustav socijalne skrbi (uz iznimku onoga uspostavljenog i održavanog u sklopu projektnih aktivnosti)</p> <p>Velika koncentracija turista</p> <p>Nedovoljni kapaciteti smještaja za starije i nemoćne osobe</p> <p>Nepostojanje kvalitetne socijalne skrbi može pridonijeti povećanju</p>	<p>Ustanove za pružanje socijalne i palijativne skrbi (posebno u Zadru)</p> <p>Institucionalni programi prevencije ovisnosti</p>	<p>Unaprijediti sustav socijalne skrbi u ruralnom dijelu urbanog područja (mobilni timovi za skrb o starijim osobama koji žive u svojim kućanstvima, palijativnu skrb, za pomoć u kući i dr.)</p> <p>Ulagati u sustav unaprjeđenja socijalne skrbi te povećati i unaprijediti smještaj za starije i nemoćne</p> <p>Unaprjeđivati prevenciju različitih oblika ovisnosti i drugih štetnih praksi posebno osjetljive populacije (mladi, branitelji)</p>

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
kaznenih djela (krađa, zlouporaba droga) i prometnih nesreća		

5.2.4 Odgoj i obrazovanje

Obrazovni sastav stanovništva UP-a Zadar je dosta povoljan, jer najveći udio stanovništva ima završenu srednju školu, a sve je više onih sa završenim visokim obrazovanjem, uz istodobno smanjenje udjela najslabije obrazovanog stanovništva. Povoljan obrazovni sastav stanovništva dobar je preduvjet za konkurentnost na tržištu rada, a dostupnost različitih programa cjeloživotnog obrazovanja i mogućnost prekvalifikacije omogućavaju bolju i lakšu prilagodbu radne snage promjenama i potražnji za određenim kvalifikacijama. U području osnovnoškolskog obrazovanja uočena su brojna poboljšanja u vidu organizacije nastave u jednoj smjeni i sve većeg broja djece uključene u program produženog boravka. S obzirom na trendove smanjenja nataliteta i broja mladih te iseljavanja stanovništva, izgledno je da će se broj djece u školama u narednom razdoblju smanjiti, a to u dogledno vrijeme može rezultirati i zatvaranjem pojedinih područnih škola. U školama s velikim brojem učenika i organizacijom nastave u smjenama (pa i u tri smjene) potrebno je uložiti u proširenje prostornih kapaciteta da bi se mogla organizirati nastava u jednoj smjeni i mogućnost produženog boravka učenika. Dostupnost programa srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja je zadovoljavajuća, ali bi trebalo raditi na prilagođavanju programa potrebama na tržištu rada s većim naglaskom na programe iz STEM područja. Tome bi svakako trebala pridonijeti i bolja prostorno-infrastrukturna opremljenost srednjih škola i Sveučilišta u Zadru na čemu se radi u sklopu dvaju regionalnih centara kompetentnosti (koje vode Strukovna škola Vice Vlatkovića i Medicinska škola Ante Kuzmanića) i sveučilišnih projekata (koje koordinira sveučilišni Centar za projekte, znanost i transfer tehnologija). Potrebno je istaknuti otežavajuću okolnost u planiranju obrazovnih aktivnosti – nedostatak nastavnog osoblja na svim razinama obrazovanja u STEM području (npr. nedostatak nastavnika matematike i fizike u osnovnim i srednjim školama, kao i akademskog osoblja u znanstveno-nastavnim zvanjima u tehničkom i dijelu prirodnog područja znanosti).

Tablica 10. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – odgoj i obrazovanje

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Pozitivna Uspostavljena mreža predškolskih ustanova	Odgajatelji djece predškolske dobi	U većoj mjeri prilagoditi obrazovni sustav potrebama društvene i gospodarske

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Uspostavljena kvalitetna mreža osnovnih i srednjih škola</p> <p>Sveučilište u Zadru kao moderna akademska ustanova višestoljetne tradicije</p> <p>Negativna</p> <p>Nedostatak nastavnog kadra u STEM području</p> <p>Smanjenje broja djece/učenika</p> <p>Tromost prilagodbe obrazovnog sustava potrebama društva i gospodarstva</p>	<p>Nastavno osoblje u osnovnim i srednjim školama</p> <p>Regionalni centri kompetentnosti (Strukovna škola Vice Vlatkovića, Medicinska škola Ante Kuzmanića)</p> <p>Sveučilište u Zadru koje postupno širi znanstvene i nastavne aktivnosti u STEM području</p>	<p>zajednice ne zanemarujući niti jedno područje znanosti i obrazovanja</p> <p>Osigurati jednosmjenski rad i prikladnu suvremenu opremu u osnovnim i srednjim školama</p> <p>Razvijati kompetencije i razvijati darovitost učenika u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima (centri izvrsnosti i dr.)</p> <p>Osigurati usavršavanje nastavnika</p> <p>Razvijati transfer znanja i tehnologija uspostavom neposrednih veza Sveučilišta u Zadru s gospodarstvom, lokalnom i regionalnom zajednicom (jedna od takvih točaka trebao bi biti prostor nekadašnjih radionica u staroj Tehničkoj školi)</p> <p>Poticati uključivost djece s teškoćama u razvoju u zajednicu</p>

5.2.5. Tržište rada

Analiza kretanja broja nezaposlenih pokazala je da je došlo do opadanja nezaposlenosti, ali je ukazala i na značajne fluktuacije tijekom godine i snažnu razinu sezonalnosti u zapošljavanju tijekom turističke sezone. Situacija s COVID-19 pandemijom 2020. godine negativno se odrazila na turizam i zapošljavanje u tom sektoru te zorno pokazala sve nedostatke prevelike ovisnosti o jednoj gospodarskoj grani. Stoga, potrebno je uložiti napore u razvoj drugih djelatnosti, posebice proizvodnih, kako bi se postigla optimalna diverzifikacija gospodarskog sustava i umanjile negativne posljedice poremećaja u turističkom sektoru.

Tablica 11. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – tržište rada

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Veliko smanjenje nezaposlenosti</p> <p>Postupno povećanje zaposlenosti</p> <p>Negativna</p>	<p>Ustanove sekundarnog i tercijarnog obrazovanja u funkciji tržišta rada</p>	<p>Diversificirati radni kontingent s obzirom na različite sektore djelatnosti</p> <p>Razvijati poduzetničke kompetencije</p>

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Na smanjenje nezaposlenosti dijelom utječe iseljavanje radno sposobnoga stanovništva</p> <p>Loš omjer zaposlenika i umirovljenika</p> <p>Sezonalnost u zaposlenosti s obzirom na veliku ovisnost o turizmu</p> <p>Neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada (nedostatak kvalificirane radne snage)</p>		

5.3. Gospodarstvo

UP Zadar ima razvijenu poljoprivrednu proizvodnju i ribarstvo s marikulturom, na koju se naslanja i dugogodišnja tradicija u prerađivačkoj, a posebice prehrambenoj industriji. Istodobno, oslonjenost ovog prostora na more dovela je do snažne pomorske tradicije te razvoja gospodarskih aktivnosti u složenom sektoru tzv. plave ekonomije. S ciljem kvalitativnih iskoraka u gospodarskom razvoju, srednjoškolske odgojno-obrazovne institucije i Sveučilište u Zadru pružaju potporu gospodarstvu i razvijaju nove programe s osnovnim ishodom obrazovanja kadrova koji mogu zadovoljiti potrebe suvremenog tržišta rada. Nažalost, tradicija industrijske proizvodnje koja je na UP-u Zadar bila snažna u drugoj polovini 20. st. nije se očuvala, te danas većinski udjel u BDP-u čini prihod od turizma. Turizam UP-a Zadar obilježava izrazita sezonalnost i orijentiranost primorskim destinacijama te je najčešće sveden na masovni kupališni turizam. U budućnosti je nužno kvalitetnije i održivije razvijati turizam na ovome području, ravnomjernije ga prostorno rasporediti i orijentirati se prema specifičnim oblicima turizma, za što postoje potencijali koje je potrebno prepoznati i prikladno valorizirati. Iznimno je važno u narednom razdoblju poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva, posebice onog s visokom dodanom vrijednošću, te aktivno raditi na privlačenju kapitalnih investicija, koje su na niskoj razini.

Kao jedno od ključnih obveza iz kojih proizlazi i niz razvojnih potreba područja ističe se neravnomjerna društveno-gospodarska razvijenost JLS-ova na UP-u. No, ukoliko se detaljno promatra razvijenost i unutar JLS-ova, a s posebnim naglaskom na Grad Zadar, uočava se snažna neravnomjernost. Primjerice, Zadar se po gospodarskom razvoju značajno razlikuje od otoka koji mu administrativno pripadaju. U budućem razvoju posebnu pažnju treba posvetiti očuvanju tradicijskih obrta, njegovanju identiteta i razvoju temeljenom na načelima održivosti i uključivosti. Kako bi se to postiglo, potrebno je poticati transfer znanja i tehnologija, razvijati IT sektor i usmjeriti se prema održivom,

zelenom, uključivom i pametnom gospodarstvu. To podrazumijeva provedbu planiranih aktivnosti s permanentnim i transparentnim nadzorom u odnosu utjecaj na okoliš i ekonomske učinke, te u odnosu na potrebu postizanja harmonije između skrbi za opće dobro i zadovoljavanja partikularnih potreba i interesa.

Tablica 12. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – gospodarstvo

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Razvijena mediteranska poljoprivreda te ribarstvo (s marikulturom)</p> <p>Snažna pomorska tradicija</p> <p>Dugogodišnja tradicija obrtništva</p> <p>Duga tradicija u prerađivačkoj industriji</p> <p>Duga tradicija turizma na urbanom području</p> <p>Sveučilište u Zadru i sustav srednjoškolskog obrazovanja koji stvaraju nove kadrove i pružaju potporu gospodarskom sektoru</p> <p>Visoka razina zaposlenosti</p> <p>Visoka razina korištenja EU fondova</p> <p>Negativna</p> <p>Neravnomjerna društveno-gospodarska razvijenost JLS-ova u urbanom području</p> <p>Masovni turizam i nekontrolirani razvoj turizma te visoka ovisnost gospodarstva o turizmu</p> <p>Niska razina kapitalnih investicija</p> <p>Visoka razina sive ekonomije</p> <p>Povećanje cijena nekretnina i zemljišta</p> <p>Deficit proračuna pojedinih jedinica lokalne samouprave</p> <p>Neriješeni imovinsko-pravni odnosi</p>	<p>Razvijen promet (osim željezničkog) koji omogućuje dobru povezanost svih dionika u gospodarskom sustavu</p> <p>Prirodni resursi i kvalificirani kadar za razvoj poljoprivrede i ribarstva, a posljedično i razvoj prerađivačke prehrambene industrije</p> <p>Sustav sekundarnog i tercijarnog obrazovanja u funkciji razvoja gospodarstva</p> <p>Brojne prirodne i kulturne atrakcije koje omogućavaju razvoj različitih oblika turizma (kupališni, ruralni, nautički, kulturni, kongresni, izletnički, robinzonski i dr.)</p>	<p>Ravnomjernije razvijati cijelo urbano područje</p> <p>Urediti i funkcionalno ažurirati zemljišno-knjižni i katastarski sustav (oni su digitalizirani, ali stvarnim sadržajem zastarjeli i neuređeni u najvećem dijelu urbanog područja)</p> <p>Pojednostavniti administrativne procedure i unaprijediti učinkovitost administrativnih službi</p> <p>Učinkovitije upravljati nekretninama u državnom vlasništvu koje bi trebale biti u funkciji razvoja JLS-ova</p> <p>Održivo razvijati poljoprivredu, ribarstvo i marikulturu</p> <p>Sanirati i revitalizirati brownfield područja (vojarne, nekadašnje tvornice, napuštene školske objekte)</p> <p>Ulagati u obnovljive izvore energije</p> <p>Razvijati malo i srednje poduzetništvo, poslovne i servisne zone</p> <p>Ulagati u tradicijske obrte i djelatnosti s ciljem očuvanja identiteta regije i osiguravanja širokog spektra usluga</p> <p>Unaprijediti kvalitetu turističke ponude, posebno u pogledu održivog razvoja turizma</p> <p>Razvijati IT sektor i industriju visokih tehnologija</p> <p>U većoj mjeri koristiti fondove za poticanje razvoja održivoga, pametnoga i uključivog gospodarstva koje se zasniva na zelenoj i digitalnoj tranziciji</p>

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Administrativne blokade u pogledu kompliciranih i dugih procedura		

5.4. Infrastruktura

Infrastruktura je segment društveno-gospodarskog sustava na kojem se možda i najbolje vidi neujednačenost razvoja UP-a. Dok obalno područje i veći dio zaobalja imaju bogate zalihe pitke vode i razvijen vodoopskrbni sustav, otočnim zajednicama upravo je taj segment jedan od najvećih problema s kojim se susreću. Isto tako, dok je u većem dijelu Zadra razvijen relativno kvalitetan sustav odvodnje, većina JLS-ova upravo taj segment prepoznaju kao jedan od najvećih problema s kojim se susreću. Pozitivna je činjenica kako cjelokupno UP ima razvijen elektroenergetski sustav, no i on zahtjeva rekonstrukcije. Istodobno, potrebno je snažno poticati korištenje obnovljivih izvora energije i energetske transformaciju, jer je UP s obzirom na klimatska obilježja iznimno pogodno za korištenje energije vjetra, mora, voda i sunca.

Izazov koji se pokazao kao ključan i zahtjeva promptno djelovanje je neprimjereno gospodarenje otpadom s mnogim problemima od postojanja ilegalnih odlagališta (posebice u ruralnom dijelu UP-a) do nedovoljno kvalitetne organizacije prikupljanja i recikliranja otpada. Stoga je u narednom razdoblju potrebno aktivno raditi na sanaciji ilegalnih odlagališta, na osvješćivanju lokalnog stanovništva i gospodarstva o važnosti prostora i na unaprjeđenju sustava prikupljanja i zbrinjavanja otpada u svim dijelovima UP-a.

Tablica 13. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – infrastruktura

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Razvijen vodoopskrbni sustav u većem dijelu urbanog područja</p> <p>Razvijen elektroenergetski sustav na cijelom urbanom području</p> <p>Razvijen sustav odvodnje u većem dijelu Zadra i u manjem broju JLS-ova u urbanom području</p>	<p>Bogate zalihe pitke vode u porječju Zrmanje</p> <p>Povoljne klimatske značajke (sredozemna klima) kao preduvjet za korištenje energije sunca i vjetra</p> <p>Mali nagibi padina te, u skladu s time, lakša mogućnost širenja</p>	<p>Unaprijediti vodoopskrbu u ruralnom području (posebno na otocima) izgradnjom vodovoda i, u iznimnim okolnostima (na udaljenim otocima), desalinizatora</p> <p>Sanirati preostala ilegalna odlagališta otpada i prevenirati nastajanje takvih odlagališta boljom organizacijom prikupljanja/odlaganja i recikliranja (npr. građevinski otpad)</p> <p>Unaprijediti sustav odvodnje (u cijelom UP-u gdje on ne postoji, među ostalim i</p>
<p>Negativna</p>		

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Nepprimjereno gospodarenje otpadom unatoč ostvarenim iskoracima u organizaciji prikupljanja otpada i sanacije divljih odlagališta u ruralnom dijelu urbanog područja</p> <p>Nedovoljno razvijen sustav vodoopskrbe na otocima</p> <p>Nedovoljno razvijen ili u cijelosti nerazvijen sustav odvodnje u većini ruralnog dijela urbanog područja</p> <p>Nedovoljno iskorištavanje obnovljivih izvora energije</p> <p>Nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja unatoč velikim zalihama podzemne vode u Ravnim kotarima</p> <p>Velika opterećenost komunalne infrastrukture tijekom turističke sezone</p>	<p>naselja i javnih zelenih površina</p>	<p>na otocima bez mogućnosti crpljenja i transporta otpadnih voda)</p> <p>Modernizirati gospodarenje otpadom u okviru CGO u Biljanima Donjim</p> <p>Ulagati u energetska učinkovitost te intenzivirati korištenje obnovljivih izvora energije, uz ostalo, administrativnim rasterećenjem i poticajima fizičkim i pravnim osobama</p> <p>Unaprijediti sustav navodnjavanja i umanjiti negativan utjecaj klimatskih promjena (suše, posljedično varijabilnost uroda)</p>

5.5. Promet

UP Zadar ima kvalitetnu cestovnu povezanost s drugim dijelovima Hrvatske, no cestovna povezanost, odnosno kapilarna prometna infrastruktura unutar UP-a, može i treba biti mnogo bolja. Unutar UP-a nalazi se međunarodna zračna luka Zadar koja je u ljetnim mjesecima relativno kvalitetno povezana, no nažalost u zimskim mjesecima njezina povezanost s drugim europskim destinacijama je iznimno loša. Zračna luka Zadar je prije svega putnička zračna luka i ima iznimno mali cargo promet. S obzirom na to da je UP snažno pomorski orijentirano, iznimno važan dio prometnoga sustava čini kvalitetna infrastruktura Luke Gaženica. Međutim, ta luka nije dosegla svoj puni potencijal u putničkom prometu (primjerice, u smislu povezivanja s Italijom preko Ankone), a još manje u teretnom prometu. Stoga je u narednom razdoblju važno aktivno raditi na povećanju iskorištenosti potencijala koje ta kvalitetna prometna infrastruktura nudi u razvoju prostora i gospodarskih aktivnosti u njemu. Nažalost, najodrživiji oblik kopnenog prometa – željeznički – je potpuno nerazvijen i stoga izostaje integracija cijelog prometnog sustava koja omogućuje intermodalnost i veću propulzivnost zadarskoga prometnog čvorišta. Jedan od izazova s kojim se UP suočava, posebice u razdobljima visoke razine turističke aktivnosti, je nedostatak kapaciteta za promet u mirovanju. Analizom je utvrđeno kako su brojem i opskrbljenošću osnovnom infrastrukturom (voda struja, zbrinjavanje otpadnih voda i drugih tvari) nedovoljni kapaciteti luka s

komunalnim vezovima u svim otočnim i obalnim naseljima. Kako bi se pokrenula zelena tranzicija i u području prometa, potrebno je aktivno raditi na osnaživanju biciklističkog prometa, razvoju sustava punionica za električne automobile, digitalizacija prometnog sustava te uvođenje pametnih rješenja za smanjenje emisija CO₂ i unaprjeđenju kvalitete prometa u mirovanju na kopnu i na moru.

Danas je svaki razvoj uvjetovan kvalitetnom internetskom povezanošću. Nažalost, u pojedinim dijelovima UP-a Zadar nekvalitetna je pokrivenost telekomunikacijskom mrežom, a posebice širokopojasnim internetom. To je posebno izraženo na otočnim područjima, stoga je uvođenje širokopojasnog interneta neophodna razvojna potreba otočnih područja.

Premda je javni putnički promet u UP-u relativno dobar, postoji mnogo prostora za unaprjeđenje. To se odnosi na učestalost i redovitost te dostupnost autobusnih i brodskih linija kao i na ublažavanje nedostatka međuotočne povezanosti. Uz veliku emisiju CO₂ i drugih štetnih plinova u cestovnom i pomorskom prometu, navedeno čine glavna negativna obilježja prometa u UP-u Zadar.

Tablica 14. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – promet

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Snažno pomorstvo (brodarstvo, putnički promet, lučka infrastruktura, posebno Luka Gaženica)</p> <p>Dobra cestovna prometna povezanost</p> <p>Međunarodna zračna luka Zadar</p> <p>Negativna</p> <p>Nerazvijen željeznički promet i stoga nedovoljna integracija cijeloga prometnog sustava</p> <p>Nedovoljni kapaciteti za promet u mirovanju, posebno u Zadru i u turističkim odredištima</p> <p>Nedovoljni kapaciteti za komunalni vez u svim otočnim i obalnim naseljima urbanog područja</p> <p>Nedovoljna pokrivenost kvalitetnom telekomunikacijskom</p>	<p>Razvijen promet (osim željezničkog) koji omogućuje dobru povezanost svih dionika u gospodarskom sustavu i dobru povezanost urbanog područja s ostalim hrvatskim regijama i s EU</p> <p>Luka Gaženica kao jedan od ključnih hrvatskih prometnih čvorova</p> <p>Pretežito ravničarski i blago valovit reljef koji omogućuje razvoj kvalitetne željezničke infrastrukture</p>	<p>Unaprjeđivati cestovni, pomorski i zračni promet uvođenjem pametnih rješenja za aktivni promet i promet u mirovanju</p> <p>Modernizirati promet (posebice željeznički) novom infrastrukturom i boljom povezanošću u cijeli prometni sustav</p> <p>Smanjiti emisiju ugljikovodika uvođenjem prometnih sredstava sa smanjenom emisijom tih plinova i jačanjem javnog putničkog prometa (učestalošću, redovitošću i dostupnošću), biciklizma i dr.</p> <p>Povećati broj i unaprijediti kvalitetu komunalnog veza u otočnim i obalnim naseljima</p> <p>Uspostaviti infrastrukturu za širokopojasni internet u svim dijelovima urbanog područja, uključujući periferno položene otoke u sastavu Grada Zadra</p>

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>infrastrukturu na otocima (nepostojanje širokopojasnog interneta)</p> <p>Opterećenje prometne infrastrukture u turističkoj sezoni</p> <p>Nedovoljno razvijena biciklistička infrastruktura</p>		<p>Izgraditi kapilarnu prometnu infrastrukturu radi dostupnosti obradivog zemljišta</p>

5.6. Urbano okruženje

Uz sve probleme koje sa sobom donosi ubrzani rast, kao što je devastacija prostora, nepridržavanje normi prostornog planiranja i bespotrebno trošenja prostora, potrebno je zaključiti da je ipak u najvećem dijelu UP-a Zadar zabilježena relativno visoka kakvoća mora, vode i zraka. Upravo to, zajedno s velikom bioraznolikošću, povoljnim klimatskim, hidrografskim i reljefnim obilježjima, omogućuje zelenu i energetska tranziciju. Kao jedan od najvećih potencijala UP-a ističe se razvijen obrazovni sustav koji omogućava razvoj i implementaciju zelenih politika. Kako bi iskoristili svoja pozitivna obilježja i prevladali negativna, potrebno je u narednom razdoblju više pažnje posvetiti implementaciji ekoloških standarda u prostornom planiranju i unaprijediti kontrolu pridržavanja normi prostornog planiranja. Kultura odnosa prema prostoru kao dragocjenom resursu *per se* ne gradi se na minimalističkim pristupima osnovnim standardima propisanim zakonskim i podzakonskim aktima. Posebno je važno kvalitetno upravljati uskim obalnim pojasom koji je najatraktivniji dio cijeloga UP-a. Unutar njega najveći dio čini pomorsko javno dobro u kojemu opće dobro treba imati prioritet nad partikularnim.

Iako na UP-u postoji duga tradicija razvoja vatrogastva u svim oblicima, u budućnosti je potrebno uz daljnje unaprjeđenje ovog sustava razvijati kulturu suživota s prirodom, održavati zelene površine i posebnu pažnju posvetiti redovitom održavanju protupožarnih puteva koji imaju i funkciju povećanja dostupnost poljoprivrednih površina, a mogu se koristiti i kao biciklističke staze.

Tablica 15. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – urbano okruženje

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Pozitivna	Velika bioraznolikost	U prostornom planiranju implementirati najviše ekološke standarde, pa i one

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Očuvani okoliš u najvećem dijelu urbanog područja i bogata prirodna baština</p> <p>Visoka čistoća mora, vode i zraka</p> <p>Dobro razvijen sustav vatrogastva (javne postrojbe, dobrovoljna vatrogasna društva, sustav nadzora i dojave)</p> <p>Negativna</p> <p>Nepridržavanje normi prostornog planiranja i uređenja te bespovratno trošenje prostora</p> <p>Saturacija uskog obalnog ruba prekomjernom stanogradnjom i izgradnjom pratećih sadržaja</p> <p>Prekomjerna izgradnja u naseljenim područjima i posljedično manjak zelenih javnih površina</p> <p>Nedovoljno razvijeni sustavi nadzora kakvoće mora u zonama marikulture</p> <p>Nedovoljno učinkovit sustav upravljanja zaštićenim dijelovima prirode zbog slabih ljudskih i materijalnih kapaciteta javne ustanove Natura Jadera</p>	<p>Povoljna reljefna, klimatska i hidrografska obilježja koja omogućuju zelenu tranziciju</p> <p>Razvijen obrazovni sustav koji omogućuje razvoj i implementaciju zelenih politika s ciljem očuvanja okoliša i unaprjeđenja kvalitete života</p>	<p>koji nadilaze zakonske minimume</p> <p>Povećati i redovito održavati zelene javne površine</p> <p>Unaprijediti kulturu suživota s prirodom osmišljavanjem javnih politika i dodatnim obrazovnim sadržajima</p> <p>Urediti park-šume (Musapstan i dr.) i druga izletišta (Ošljak, Sv. Mihovil na Ugljanu i dr.) te zelenu infrastrukturu</p> <p>Povećati dostupnost neobrađenih terena izgradnjom i redovitim održavanjem protupožarnih puteva</p>

5.7. Okvir upravljanja razvojem

UP Zadar ima kvalitetno razvijenu institucionalnu podršku planiranju i provedbi razvojnih projekata. Upravni odjeli i razvojne agencije zadužene za različite segmente razvoja kvalitetno osmišljavaju strateške okvire i provode projekte koji mu doprinose. Na cijelom području uspostavljeni su LAG-ovi čiji je cilj povezivanje svih dionika u području kako bi što kvalitetnije izradili lokalne razvojne strategije te sudjelovali u njihovoj provedbi. Ipak, sustav nije ujednačen i usklađen na cjelokupnom UP-u Zadar te je u budućnosti potrebno snažno raditi na njegovom ujednačavanju kroz mjere digitalizacije javne uprave i snažnije uključivanja dionika u procese osmišljavanja javnih politika i

upravljanja prostorom. Istodobno, broj prepoznatih prijetnji području je relativno malen u svim promatranim elementima, ali utjecaj tih prijetnji može biti vrlo poguban za UP te je nužno osmisliti mjere i aktivnosti kojima će se smanjiti ti negativni utjecaji.

Tablica 16. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – okvir upravljanja razvojem

KLJUČNA OBILJEŽJA	RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p>Pozitivna</p> <p>Razvijena institucionalna podrška planiranju i provedbi razvojnih projekata (ZADRA NOVA, AGRRA, Inovacija, upravni odjeli s nadležnošću za EU fondove)</p> <p>Uspostavljeni LAG-ovi</p> <p>Negativna</p> <p>Nedovoljno razvijen sustav funkcionalne integracije kojom bi se izbjegli nepotrebni troškovi i nepodudaranje u planiranju i provedbi strateških projekata</p>	<p>Institucionalna podrška u pogledu planiranja i provedbe razvojnih projekata</p> <p>Suradnja sveučilišne, lokalne i regionalne zajednice u pogledu transfera znanja i tehnologija</p>	<p>Digitalizirati javnu upravu</p> <p>U većoj mjeri uključivati različite dionike u osmišljavanju javnih politika te u planiranju i provedbi ključnih investicija</p> <p>Zaštiti javno dobro (pomorsko javno dobro, urbane javne površine, kulturnu baštinu) od bilo kakve partikularno upravljane komercijalizacije</p>

U okviru Analize stanja i trendova izrađena je i SWOT analiza UP-a Zadar koja zajedno s utvrđenim razvojnim potrebama i potencijalima predstavlja temelj za stvaranje strateške logike razvoja ovog područja. SWOT analiza napravljena je za elemente Društvo, Gospodarstvo te Infrastruktura i urbano okružje. U svakom od područja utvrđene su snage i slabosti područja te prilike koje mu se nude i prijetnje na koje ne može utjecati, ali se može osnažiti kako bi se ublažio njihov utjecaj. Utvrđeno je kako UP u svim elementima bilježi određene snage, ali i značajne slabosti. Istodobno, UP u svim promatranim elementima ima cijeli niz prilika koje može iskoristiti kvalitetnim korištenjem svojih snaga i pravilnim osmišljavanjem strateškog razvoja.

Tablica 17. SWOT analiza Urbanog područja Zadar – Društvo

SNAGE	SLABOSTI
<p>Ugodan i kvalitetan način života u prirodnom i društvenom okruženju područja</p> <p>Bogata i visokovrijedna materijalna i nematerijalna kulturna baština u cijelom urbanom području podloga je za razvoj kvalitetnih turističkih i drugih proizvoda</p>	<p>Postupno erodiranje demografske baze negativnom prirodnom promjenom</p> <p>Iseljavanje mladoga stanovništva, posebno iz seoskog prostora na otocima i u zaobalju</p> <p>Starenje stanovništva što pridonosi slabljenju biološkog i ekonomskog potencijala</p>

<p>Veliki broj javnih ustanova i udruga u području kulture i sporta</p> <p>Opća bolnica Zadar kao središnja medicinska ustanova nadregionalne važnosti i Psihijatrijska bolnica Ugljan kao podloga za razvoj kvalitetnog zdravstvenog sustava</p> <p>Visoka razina opće sigurnost</p> <p>Razvijen institucionalizirani sustav socijalne skrbi koji uključuje veliki broj javnih ustanova i udruga u području socijalne skrbi</p> <p>Uspostavljen sustav odgoja i obrazovanja na svim razinama</p> <p>Postojanje regionalnih centara kompetentnosti (Strukovna škola Vice Vlatkovića, Medicinska škola Ante Kuzmanića)</p> <p>Dobro razvijen sustav vatrogastva (javne postrojbe, dobrovoljna vatrogasna društva, sustav nadzora i dojave)</p> <p>Razvoj Sveučilišta u Zadru kao aktivnoga dionika i mjesta transfera znanja i tehnologija u društvenoj i gospodarskoj zajednici cijeloga UP-a i Republike Hrvatske</p>	<p>Neujednačeno razvijena društvena infrastruktura na UP-u Zadar</p> <p>Nedovoljno razvijen sustav zdravstvene skrbi u seoskom prostoru na otocima i u zaobalju</p> <p>Visoka koncentracija turista može pridonijeti povećanju kaznenih djela (krađa, zlouporaba droga) i prometnih nesreća</p> <p>Nedostatna i neujednačena socijalna i zdravstvena skrb te briga za starije osobe (hospiciji, starački domovi, palijativna skrb i dr.)</p> <p>Nedostatan broj programa prevencija ovisnosti i drugih štetnih praksi posebno osjetljive populacije (mladi, branitelji)</p> <p>Nedovoljni infrastrukturni kapaciteti predškolskih i školskih ustanova što onemogućuje jednosmjenski rad, dotrajalost postojećih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama</p> <p>Nedostatak nastavnog kadra u STEM području</p> <p>Tromost prilagodbe obrazovnog sustava potrebama društva i gospodarstva</p> <p>Nedostatno razvijen sustav za prepoznavanje i razvoj darovitih učenika u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima (centri izvrsnosti i dr.)</p> <p>Nedovoljno dječjih igrališta</p> <p>Neriješeni imovinsko-pravni odnosi (katastar, zemljišno-knjižni sustav i dr.)</p> <p>Nedostatak svijesti lokalnog stanovništva o društveno odgovornom ponašanju</p> <p>Nedostatna digitalizacija javne uprave na razini urbanog područja</p>
PRILIKE	PRIJETNJE
<p>Korištenje EU fondova za potrebe osnaživanja razvoja na UP-u</p> <p>Osmišljavanje specifičnih mjera za privlačenje mladog, visokoobrazovanog i radno aktivnog stanovništva iz drugih područja EU u Republiku Hrvatsku</p> <p>Unaprjeđenje nacionalnih obrazovnih politika u cilju poboljšanja obrazovne strukture stanovnika</p> <p>Poboljšanje digitalizacije javne uprave na nacionalnoj razini</p>	<p>Ratni sukobi</p> <p>Nestabilnost u jugoistočnom susjedstvu</p> <p>Nekontrolirane migracije u EU</p> <p>Pandemije zaraznih bolesti</p>

Tablica 18. SWOT analiza Urbanog područja Zadar – Gospodarstvo

SNAGE	SLABOSTI
--------------	-----------------

<p>Ugodan i kvalitetan način života u prirodnom i društvenom okruženju područja</p> <p>Bogata i visokovrijedna materijalna i nematerijalna kulturna baština u cijelom urbanom području podloga je za razvoj kvalitetnih turističkih i drugih proizvoda</p> <p>Veliki broj javnih ustanova i udruga u području kulture i sporta</p> <p>Opća bolnica Zadar kao središnja medicinska ustanova nadregionalne važnosti i Psihijatrijska bolnica Ugljan kao podloga za razvoj kvalitetnog zdravstvenog sustava</p> <p>Visoka razina opće sigurnosti</p> <p>Razvijen institucionalizirani sustav socijalne skrbi koji uključuje veliki broj javnih ustanova i udruga u području socijalne skrbi</p> <p>Uspostavljen sustav odgoja i obrazovanja na svim razinama</p> <p>Postojanje regionalnih centara kompetentnosti (Strukovna škola Vice Vlatkovića, Medicinska škola Ante Kuzmanića)</p> <p>Dobro razvijen sustav vatrogastva (javne postrojbe, dobrovoljna vatrogasna društva, sustav nadzora i dojave)</p>	<p>Postupno erodiranje demografske baze negativnom prirodnom promjenom</p> <p>Iseljavanje mladoga stanovništva, posebno iz seoskog prostora na otocima i u zaobalju</p> <p>Starenje stanovništva što pridonosi slabljenju biološkog i ekonomskog potencijala</p> <p>Neujednačeno razvijena društvena infrastruktura na UP-u Zadar</p> <p>Nedovoljno razvijen sustav zdravstvene skrbi u seoskom prostoru na otocima i u zaobalju</p> <p>Visoka koncentracija turista može pridonijeti povećanju kaznenih djela (krađa, zloporaba droga) i prometnih nesreća</p> <p>Nedostatna i neujednačena socijalna i zdravstvena skrb te briga za starije osobe (hospiciji, starački domovi, palijativna skrb i dr.)</p> <p>Nedostatan broj programa prevencija ovisnosti i drugih štetnih praksi posebno osjetljive populacije (mladi, branitelji)</p> <p>Nedovoljni infrastrukturni kapaciteti predškolskih i školskih ustanova što onemogućuje jednosmjenski rad, dotrajalost postojećih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama</p> <p>Nedostatak nastavnog kadra u STEM području</p> <p>Tromost prilagodbe obrazovnog sustava potrebama društva i gospodarstva</p> <p>Nedostatno razvijen sustav za prepoznavanje i razvoj darova učenika u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima (centri izvrsnosti i dr.)</p> <p>Nedovoljno dječjih igrališta</p> <p>Neriješeni imovinsko-pravni odnosi (katastar, zemljišno-knjižni sustav i dr.)</p> <p>Nedostatak svijesti lokalnog stanovništva o društveno odgovornom ponašanju</p> <p>Nedostatna digitalizacija javne uprave na razini urbanog područja</p>
PRILIKE	PRIJETNJE
<p>Korištenje EU fondova za potrebe osnaživanja razvoja na UP-u</p> <p>Osmišljavanje specifičnih mjera za privlačenje mladog, visokoobrazovanog i radno aktivnog stanovništva iz drugih područja EU u Republiku Hrvatsku</p> <p>Unaprjeđenje nacionalnih obrazovnih politika u cilju poboljšanja obrazovne strukture stanovnika</p> <p>Razvoj Sveučilišta u Zadru kao aktivnoga dionika i mjesta transfera znanja i tehnologija u</p>	<p>Ratni sukobi</p> <p>Nestabilnost u jugoistočnom susjedstvu</p> <p>Nekontrolirane migracije u EU</p> <p>Pandemije zaraznih bolesti</p>

društvenoj i gospodarskoj zajednici cijeloga UP-a i Republike Hrvatske	
Poboljšanje digitalizacije javne uprave na nacionalnoj razini	

Tablica 19. SWOT analiza Urbanog područja Zadar – Infrastruktura i urbano okruženje (okoliš)

SNAGE	SLABOSTI
Kontinuirano unaprjeđenje sustava vodoopskrbe izgradnjom dodatnih kapaciteta	Prevelika koncentracija društvenih i gospodarskih aktivnosti uz uski obalni rub što dovodi do saturacije obale prekomjernom izgradnjom i bezobzirnim odnosima prema osjetljivim ekosustavima
Visoka kvaliteta vode za ljudsku potrošnju u obalnom i zaobalnom području urbanog prostora	Pretjerano korištenje stambenih jedinica za turističke svrhe
Razvijen elektroenergetski sustav na cijelom urbanom području	Neprimjereno gospodarenje otpadom , loš sustav recikliranja
Razvijen sustav odvodnje u većem dijelu Zadra i u manjem broju JLS-ova u urbanom području	Nedostatak infrastrukture za gospodarenje otpadom
Sva kućanstava JLS-ova na UP-u Zadar obuhvaćena su sustavom organiziranog prikupljanja otpada	Ilegalna odlagališta otpada
Kontinuirano unaprjeđenje plinifikacije na urbanom području	Slaba osviještenost građana i pravnih osoba o potrebi razboritog i održivog gospodarenja otpadom
Dobar geoprometni položaj na središnjem dijelu hrvatskog Jadrana	Nedovoljno razvijen sustav vodoopskrbe na otocima
Dobra cestovna prometna povezanost	Nedovoljno razvijen ili u cijelosti nerazvijen sustav odvodnje u većini ruralnog dijela urbanog područja
Dobro opremljena Luka Gaženica	Nisu dostupni podatci kojima bi se potpuno analiziralo stanje po pitanju energetike, posebno proizvodnje i potrošnje energije, na razini svih jedinica lokalne samouprave pa tako ni UP-a Zadar
Dobar geografski položaj i opremljenost međunarodne Zračne luke Zadar	Planovi energetske učinkovitosti odnose se većinom na objekte u vlasništvu Grada Zadra
Dobra međunarodna povezanost Zračne luke Zadar u sezoni	Nedostatno korištenje obnovljivih izvora energije u svim sferama življenja
Cijeli prostor UP-a Zadar pokriven je osnovnom telekomunikacijskom infrastrukturom	Zastarjela i istrošena postojeća elektroopskrbna mreža i veliki pritisak na mrežu za vrijeme turističke sezone
Povoljna klimatska obilježja	Mali interes za priključenje većih stambenih zgrada na plinsku mrežu
Komplementarnost prirodnih resursa mora, otoka, obale i zaobalja	Zgrade nemaju adekvatnu fasadu i vanjsku stolariju
Bogata prirodna baština s mnogim zaštićenim dijelovima prirode	Nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja unatoč velikim zalihama podzemne vode u Ravnim kotarima
Očuvani okoliš u najvećem dijelu urbanog područja i bogata prirodna baština	
Visoka čistoća mora, vode i zraka	
Velika bioraznolikost	
Povoljna reljefna, klimatska i hidrografska obilježja koja omogućuju zelenu tranziciju	

<p>Razvijen obrazovni sustav koji omogućuje razvoj i implementaciju zelenih politika s ciljem očuvanja okoliša i unaprjeđenja kvalitete života</p>	<p>Velika opterećenost komunalne infrastrukture tijekom turističke sezone</p> <p>Nedovoljni kapaciteti za promet u mirovanju, posebno u Zadru i u turističkim odredištima</p> <p>Nedovoljno izgrađena i uređena biciklistička infrastruktura</p> <p>Nedostatno zelen i održiv javni prijevoz (na prostoru urbanog područja)</p> <p>Intenzivni cestovni, avionski i pomorski promet u sezoni uzrokuje visoke koncentracije CO₂</p> <p>Nedovoljna pokrivenost kvalitetnom telekomunikacijskom infrastrukturom na otocima (nepostojanje širokopojasnog interneta)</p> <p>Opterećenje prometne infrastrukture u turističkoj sezoni</p> <p>Nedostatan prostor za promet u mirovanju, posebice na rubnim dijelovima grada</p> <p>Nepridržavanje normi prostornog planiranja i uređenja te bespovratno trošenje prostora</p> <p>Prekomjerna izgradnja u naseljenim područjima i posljedično manjak zelenih javnih površina</p> <p>Nedovoljno razvijeni sustavi nadzora kakvoće mora u zonama marikulture</p> <p>Nedovoljno učinkovit sustav upravljanja zaštićenim dijelovima prirode</p> <p>Zapušteni prostori koji nisu stavljeni u funkciju</p> <p>Nedostatak društvene infrastrukture - društvenih domova</p> <p>Nedovoljna iskorištenost postojećih javnih zelenih površina</p> <p>Manjak javnih zelenih površina</p> <p>Nedostatak komunalnih vezova u obalnim kopnenim i otočnim naseljima</p> <p>Smanjenje ribljeg fonda</p>
<p>PRILIKE</p>	<p>PRIJETNJE</p>
<p>Mogućnost prostornog širenja grada</p> <p>Nedovoljni kapaciteti za komunalni vez u svim otočnim i obalnim naseljima urbanog područja</p> <p>Bogate zalihe pitke vode u porječju Zrmanje</p> <p>Povoljne klimatske značajke (sredozemna klima) kao preduvjet za korištenje energije sunca i vjetra</p> <p>Razvoj željezničkog prometa i postizanje integracije cijelog prometnog sustava</p>	<p>Izloženost posljedicama klimatskih promjena (meteorološki ekstremi, podizanje razine mora i dr.)</p> <p>Smanjenje zaštite javnog dobra (pomorsko javno dobro, urbane javne površine, kulturna baština)</p> <p>Devastacija prostora prekomjernom izgradnjom</p> <p>Nepostojanje sustava organiziranog zbrinjavanje otpadnih voda iz turističkih brodova i brodica</p> <p>Zatvaranje ureda Hrvatske pošte što dovodi do smanjenja kvalitete života zbog smanjenja</p>

<p>Mogućnost razvoja ekološke poljoprivrede</p> <p>Povećanje dostupnost neobrađenih terena izgradnjom i redovitim održavanjem protupožarnih puteva</p> <p>Sanacija ilegalnih odlagališta otpada</p> <p>Unaprjeđenje sustava odvodnje (u cijelom UP-u gdje on ne postoji, uz ostalo i na otocima bez mogućnosti crpljenja i transporta otpadnih voda)</p> <p>Sanacija ilegalnih odlagališta otpada koja su u vlasništvu Hrvatskih šuma i drugih privatnih i javnih poduzeća i Republike Hrvatske</p> <p>Suvremene tehnologije za gospodarenje otpadom</p> <p>Razvoj prometne infrastrukture (državne ceste, županijske ceste, lokalne ceste, željeznički promet, javne luke)</p> <p>Tehnološka modernizacija javnog prijevoza (zeleni i čisti javni prijevoz) koji povezuje urbano područje s drugim dijelovima Republike Hrvatske</p> <p>Digitalizacija javne uprave</p> <p>Mogućnost korištenja EU fondova za ulaganje u energetska učinkovitost i toplinarstvo</p> <p>Uvođenje okolišnih naknadi</p> <p>Pretvaranje Luke Gaženica u matičnu luku za kruzning brodove</p> <p>Uspostava infrastrukture za širokopojasni internet u svim dijelovima UP-a, uključujući periferno položene otoke u sastavu Grada Zadra kao podlogu za razvoj gospodarstva</p>	<p>mogućnosti financijskih transakcija i komunikacijskih kanala (posebno na otocima)</p>
--	--

6. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA UKLJUČUJUĆI ISPUNJAVANJE KRITERIJA VEZANO UZ STRATEŠKU RELEVANTNOST PROJEKTA

Iz postavljene srednjoročne vizije vidljivo je kako UP Zadar teži ka ujednačenom razvoju poželjnom za život svakom pojedincu te istodobno prepoznaje kako se taj razvoj može temeljiti na znanju, inovacijama i pametnim tehnologijama, zelenoj tranziciji i implementaciji načela održivosti. Te iznimno kompleksne ciljeve i viziju moguće je postići kroz optimizaciju korištenja resursa, stvaranje sinergijskih učinaka među aktivnostima i projektima koji pridonose razvoju te, u konačnici, postizanje ravnoteže između razvoja gospodarstva i očuvanja resursa, prije svega prostora. Iz tog proizlazi i definicija četiri temeljna razvojna prioriteta koji nisu svaki po sebi zasebna cjelina, nego se prožimaju i pridonose jedan drugome te tako stvaraju dodatni doprinos razvoju. Postavljeni prioriteti su:

- (1) Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju,
- (2) Održivi, zeleni i ujednačen razvoj,
- (3) Unaprjeđenje kvalitete života (Život po mjeri čovjeka) i
- (4) Digitalna tranzicija – Urbano područje Zadar 4.0.

6.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja

Integrirani teritorijalni program 2021. – 2027. postavio je tri prioriteta i tri specifična cilja: (1) Prioritet 1. Industrijska tranzicija hrvatskih regija - RS01.3. Jačanje održivog rasta i konkurentnosti MSP-ova i otvaranje radnih mjesta u njima, među ostalim i kroz produktivna ulaganja; (2) Prioritet 2. Jačanje zelenog, čistog i, pametnog i održivog gradskog prometa u okviru integriranog teritorijalnog ulaganja u gradovima – RS02.8. Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika; (3) Prioritet 3. Razvoj urbanih područja kao pokretača regionalnog rasta i razvoja njihovih funkcionalnih područja te razvoj održivih i zelenih otoka – RS05.1. Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gosp. razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima.

Strategija razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027. uvažava sve postavljene ciljeve, te kroz svoje postavljene prioritete i posebne ciljeve im doprinosi. Odabirom strateških projekata koji će se financirati kroz ITU mehanizam izravno će se pridonijeti ostvarenju ciljeva RSO1.3. Jačanje održivog rasta i konkurentnosti MSP-ova i otvaranje radnih mjesta u njima, među ostalim i kroz produktivna ulaganja; RSO2.8. Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika i RSO5.1. Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima. Odabrani projekti međusobno se nadopunjuju i prožimaju te tako stvaraju višestruki multiplikativni učinak na UP.

Kroz provođenje ITU mehanizma prije svega će se raditi na teritorijalnoj integraciji UP-a kroz prevladavanje slabosti i jačanje otpornosti na prijetnje koje su prepoznate kroz izrađenu *Analizu stanja i trendova*. Kako bi se to postiglo, potrebno je iskoristiti svoje snage u svrhu stavljanja u funkciju i iskorištavanja svih prepoznatih potencijala UP-a Zadar. Jedan od prepoznatih potencijala UP-a je bogata kulturna i prirodna baština, koja nije dovoljno valorizirana te se stoga kroz ITU mehanizam planira njezina revitalizacija uz istodobnu valorizaciju u turističke svrhe. Cilj je tu baštinu pretvoriti u visoko vrijedne atrakcije koje će zajedno s već postojećim atrakcijama činiti jedinstven visoko vrijedan proizvod i tako integrirati cijelo UP, istodobno dižući kvalitetu turističke ponude te mijenjajući koncept razvoja sektora turizma s masovnog prema održivom razvoju.

Posebno se kroz integraciju projekata UP-a Zadar pokušalo pridonijeti rješenju problema nedovoljno kvalitetne mobilnosti. Iako je kroz prethodni ITU mehanizam započet proces dekarbonizacije prostora kroz uspostavu javnih bicikala i implementaciju pametnih prometnih rješenja, kroz ovo financijsko razdoblje intenzivirat će se aktivnosti upravo u tom smjeru. Kroz više projekata unaprijedit će prometna povezanost UP-a, posebice kroz modernizaciju Autobusnog kolodvora Zadar i unaprjeđenje javnog prijevoza na cijelom UP-u Zadar. Istodobno će se implementirati ekološki prihvatljiva prijevozna sredstva kako bi se smanjila emisija CO₂ te opterećenost prometnica i prometa u mirovanju, posebno za vrijeme turističke sezone. Prometna rješenja u vidu parkirališta na rubovima grada posebno će pridonijeti smanjenju pritiska na središte Zadra, a implementacija pametnih sustava olakšat će protok vozila. Tako će se pridonijeti smanjenju zagađenja, ali i povećanju zadovoljstva žitelja i turista na UP-u Zadar. Istodobno, UP svoju zelenu tranziciju vidi i kroz razvoj zelenih otoka na cijelom području, težeći očuvanju bioraznolikosti (posebice kroz parkove mediteranskog bilja), ali i dizanju kvalitete prostora življenja i javne infrastrukture.

UP Zadar obiluje građevinama koje nisu iskorištene te se kroz ITU mehanizam planiraju *brownfield* investicije kako bi se istodobno oplemenio prostor i stvorio kvalitetan prostor za razvoj UP-a, posebno kroz transfer znanja i tehnologija, ali i višenamjensku infrastrukturu kroz koju se stvara mreža društvenih domova. Njihovim stavljanjem u funkciju se unaprjeđuje kvaliteta života u prostorima izvan urbanog središta, što se

pokazalo kao jedan od najvećih izazova u okviru izrađene *Analize stanja i trendova*. Unaprjeđenje kvalitete života i teritorijalna integracija UP-a Zadar ostvarit će se kroz razvoj mreže sportskih javnih igrališta na cjelokupnom prostoru kako bi se svakom građaninu omogućilo jednostavno doseganje sportskih sadržaja.

6.2. Doprinos ITU mehanizma provedbi SRUP-a

ITU mehanizam je oblik ulaganja kojim se ne mogu i neće riješiti svi izazovi i slabosti UP-a Zadar, ali se opravdano očekuje da će on kroz multiplikativne učinke znatno pridonijeti njihovom rješavanju i ostvarenju postavljenih prioriteta. Istodobno će se pridonositi i ostvarivanju ciljeva politike i specifičnih ciljeva postavljenih na razini EU kroz *Uredbu (EU) 2021/1058 Europskog Parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu* (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1058&from=EN>; 13. siječnja 2023.). Očekuje se doprinos ciljevima:

- (1.iii.) Jačanje održivog rasta i konkurentnosti MSP-ova i otvaranje radnih mjesta u njima, među ostalim i kroz produktivna ulaganja, kroz ostvarenja RCO 15 – Kapacitet stvorene inkubacije,
- (2.viii.) Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prijelaza na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika kroz ostvarenja RCO57 – Ekološki prihvatljiva vozila za javni prijevoz, RCO 58 – Infrastruktura namijenjena vožnji biciklom za koju je primljena potpora i RCO60 – Gradovi s novim ili moderniziranim digitaliziranim sustavima gradskog prijevoza,
- (5.i.) Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima kroz ostvarenje RCO18 – Stambeni objekti s poboljšanim energetske svojstvima, RCO19 – Javne zgrade s poboljšanim energetske svojstvima, RCO.5.1.2 – Broj pilot projekata u urbanim područjima, RCO20 – Novoizgrađene ili poboljšane mreže centraliziranoga grijanja i hlađenja, RCO38 – Površina obnovljenog zemljišta za koje je primljena potpora, RCO5.1.1 – Stvoreni ili obnovljeni prostor u urbanim područjima, RCO77 – Broj kulturnih i turističkih lokacija za koje je primljena potpora, RCO74 – Stanovništvo obuhvaćeno projektima u okviru strategija za integrirani teritorijalni razvoj, RCO75 – Strategije za integrirani teritorijalni razvoj za koje je primljena potpora, te RCO76 – Integrirani projekti za teritorijalni razvoj.

Izuzev navedenog očekuje se i doprinos ciljevima:

- (1.i.) Razvoj i jačanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta te primjena naprednih tehnologija, kroz ostvarenja RCO 06 – Istraživači koji rade u istraživačkim

ustanovama koje su primile potporu i RCO 10 – Poduzeća koja surađuju s istraživačkim organizacijama,

- (2.vii.) Jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika onečišćenja kroz ostvarenja RCO 36 – Zelena infrastruktura za koju je primljena potpora za druge svrhe osim prilagodbe klimatskim promjenama i RCO 37 – Površina područja mreže Natura 2000 obuhvaćena mjerama zaštite i obnove,
- (4. vi.) Jačanje uloge kulture i održivog turizma u gospodarskom razvoju, socijalnoj uključenosti i socijalnim inovacijama kroz ostvarenje RCO 77 – Broj kulturnih i turističkih lokacija za koje je primljena potpora.

Na UP-u Zadar očekuje se integracija ITU mehanizma s drugim izvorima financiranja, kao što su NPOO, VFO i drugi programi EU, kako bi se ostvarili postavljeni posebni ciljevi unutar odabranih prioritetnih područja razvoja definiranih ovom strategijom razvoja. Upravo će prožimanje kvalitetnog odabira strateških projekata koji će postići najsnažniji multiplikativni efekt i projekata koji će biti financirani iz različitih izvora financiranja pridonijeti optimizaciji korištenja sredstava i ostvarenju najboljih učinaka. ITU mehanizam neće biti usmjeren samo prema jednom sektoru, nego će međusektorskim pristupom kroz različite mjere i aktivnosti pokušati zadovoljiti različite razvojne potrebe te ekonomično i učinkovito koristiti prepoznate potencijale kako bi se pridonijelo teritorijalnoj koheziji.

U ostvarenju prvoga postavljenog prioriteta **Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju** pridonijet će se kroz ITU mehanizam valorizaciji nedovoljno valorizirane ili zapuštene kulturne baštine na području tvrđave Fortica u Novigradu, Gradine (Utvrde) u Poličniku, tvrđave sv. Mihovila u Preku, ribarske baštine u Kalima i kule Kaštelina u Ražancu. Tim investicijama osnažuje se kulturna industrija prostora s ciljem jačanja njezine otpornosti i poticanja njezinog objedinjavanja u jedinstveni kulturni proizvod područja. Istodobno će se poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva kroz unaprjeđenje i izgradnju poslovnih i servisnih zona. To su prostori u kojima će se koncentrirati specijalizirana znanja i vještine kako bi se povećala konkurentnost i otpornost na krize gospodarskih subjekata koji djeluju na UP-u Zadar. Ovom cilju pridonosi i projekt rekonstrukcije preostalog dijela kompleksa stare Tehničke škole u kojem će biti prostor susreta dionika UP-a i kontakt točka za transfer tehnologija. Istom prioritetu doprinosi i rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice Zadar i modernizacija knjižnica na području UP-a čime će se stvoriti mreža knjižnica koja istovremeno predstavlja mjesto čuvanja znanja i susreta lokalnog stanovništva, a što indirektno pridonosi poboljšanju uvjeta života na UP-u Zadar.

Tablica 20. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (1) Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju

NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
Broj novih sporazuma o znanstvenoj i/ili tehnološkoj suradnji	Broj novih sporazuma o znanstvenoj i/ili tehnološkoj suradnji visokoškolskih ustanova i poduzetnika/obrtnika na UP-u	Broj	49	70
RCO 10 Broj poduzeća koja surađuju s istraživačkim organizacijama	Broj poduzeća koja surađuju s istraživačkim institucijama (uključuje samo profitna poduzeća)	Broj	20	40
OI.02.8.48 Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku	Rashodi za kulturu po stanovniku	EUR	74,76	85,00
Broj revitaliziranih kulturnih lokacija	Broj revitaliziranih kulturnih atrakcija	Broj	0	7

Drugi prioritet – **Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj** – oslonjen je na potrebu zelene tranzicije prostora, kojoj će se kroz ITU mehanizam pridonijeti modernizacijom javnog prijevoza te implementacijom inteligentnog transportnog i *Park & Ride* sustava. Implementacija tih sustava unaprijedit će protočnost prometa i regulirati promet u mirovanju. K tome, povećat će se korištenje ekoloških prihvatljivih prometnih sredstava kao što su bicikli i električna vozila, što bi posljedično trebalo omogućiti smanjenje emisije CO₂ i drugih ispušnih plinova. Ta rješenja pridonijet će i ostvarenju digitalne transformacije UP-a, što je četvrti postavljeni prioritet. Istodobno, provedba tog strateškog projekta pridonijet će povećanju sigurnosti u prometu, ali i poboljšanju ponude održivog turističkog proizvoda ciklo turizma. Održivom, zelenom i ujednačenom razvoju pridonijet će se kroz uređenje javnih zelenih površina s ciljem očuvanja autohtonosti mediteranskoga prostora. Očuvati će se i bioraznolikost prostora te osigurati uređeni zeleni prostori šetnica sa sadržajima na otvorenom, što će omogućiti ugodniji život na UP-u Zadar. Turizam je kompleksan fenomen koji uključuje temeljne gospodarske aktivnosti na UP-u Zadar. Nažalost, on se razvio u obliku masovnoga sezonskog turizma, usmjerenog prema korištenju osnovnih prirodnih resursa – sunca i mora. Kako bi se produžila sezona i potaknuo razvoj specifičnih oblika turizma (i tako pridonijelo drugom postavljenom prioritetu SRUP-a), kroz ITU mehanizam planira se razviti proizvode oslonjene na prirodnu baštinu, uz ostalo i na ornitološko bogatstvo prostora. Posebno važnu *brownfield* investiciju predstavlja rekonstrukcija kompleksa

stare Tehničke škole (II. faza – radionice) koja se nalazi na ulazu u usku urbanu jezgru Grada Zadra i u trenutno zapuštenošću degradira prostor. Tom obnovom će se, osim obnove i vizualnog unaprjeđenja prostora, osnažiti potencijal Sveučilišta u Zadru, prije svega za transfer znanja i tehnologija, ali i za unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada. To mjesto predstavljat će kontaktnu točku u poticanju dionika iz javne uprave, privrede, civilnog sektora te akademske zajednice na uključivanje u model četverostruke spirale kako bi se potakao transfer znanja i tehnologija i na taj način pridonijelo ostvarenju prvog prioriteta.

U konačnici, ovaj prioritet poduprt je kroz ITU mehanizam i rekonstrukcijom mreže javne rasvjete s ciljem unaprjeđenja njezine energetske učinkovitosti i smanjenja svjetlosnog onečišćenja.

Tablica 21. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (2) Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj

NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
RCR 64 Godišnji broj korisnika infrastrukture namijenjene vožnji biciklom	Broj korisnika sustava javnih bicikala	Broj	0	12.000
Duljina biciklističkih staza na UP-u	Kilometri izgrađenih biciklističkih staza	Km	16	100
RCR 95 Stanovništvo koje ima pristup novoj ili poboljšanoj zelenoj infrastrukturi	Broj stanovnika koji imaju pristup novoj/poboljšanoj zelenoj infrastrukturi	Broj	0	50.000
OI.02.8.50 Indeks turističke razvijenosti JLS-ova	Indeks turističke razvijenosti JLS-ova koji spadaju pod UP (prosjeak)	Broj	21,96 (2021.)	25

S obzirom na to da je *Analizom stanja i trendova* utvrđen problem smanjenja broja stanovnika te njegovo starenje, ali i neujednačena kvalitetu života na UP-u Zadar, postavljen je prioritet da se na cijelom području stvore uvjeti za život po mjeri čovjeka, odnosno da se unaprijedi kvaliteta života. Kako bi se to postiglo, na području mnogih JLS-ova UP-a Zadar napraviti će se rekonstrukcija ili izgradnja društvenih domova. Kroz ITU mehanizam, obnovom tih prostora pridonijet će se razvoju civilnog društva, ujednačavanju kvalitete života i poticanju integriranog i uključivog razvoja na cijelom UP-u, što bi trebalo dovesti do demografske stabilnosti prostora temeljene na stvaranju

poželjnog kulturnog i društvenog okruženja za ostanak, a možda i za doseljavanje. Osim toga, za ostvarenje trećeg prioriteta **Unaprjeđenje kvalitete života (život po mjeri čovjeka)** kroz ITU mehanizam izgradit će se ili renovirati sportska kvartovska igrališta i druga sportsko-rekreativna infrastruktura kako bi se omogućio aktivan i zdrav život lokalnog stanovništva.

Tablica 22. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (3) Unaprjeđenje kvalitete života (život po mjeri čovjeka)

NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
OI.02.3.67 Migracijski saldo	Stvarni migracijski saldo UP-a	Broj	-4.181 (2011. – 2021.)	-1.000
OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga	Broj aktivnih sportskih udruga na UP-u	Broj	12	30
OI.02.05.48 Rashodi za sport JLP(R)S, po stanovniku	Rashodi za sport po stanovniku	EUR	54,87	65,00

Kao četvrti prioritet definirana je **Digitalna tranzicija Urbanog područja Zadar**. U okviru provedbe ITU mehanizma, UP-u će se pridonijeti kroz postavljenu mjeru Pametnog prometa i Digitalne tranzicije baštine. To će se postići nastavkom razvoja i širenjem prema cijelom UP-u sustava *Zadar Urban Mobility*, koji je razvijen kroz ITU mehanizam u prethodnom financijskom razdoblju. Kroz taj projekt unaprijedit će se javni prijevoz postavljanjem *displaya* na autobusnim stanicama i u autobusima koji spajaju JLS-ove na UP-u te će se digitalizirati i optimizirati upravljanje javnom rasvjetom na prometnicama. Istodobno će se digitalizirati usluge vezane za kulturu i sustav javnih bicikala te objediniti ukupna ponuda u aplikaciji *Zadar Smart City*.

Tablica 23. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (4) Digitalna tranzicija (UP Zadar 4.0)

NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
RCR 11 Korisnici novih i poboljšanih javnih digitalnih usluga, proizvoda i procesa	Broj korisnika novih digitalnih usluga	Broj	0	10.000

NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
Broj pametnih prometnih rješenja	Broj pametnih prometnih rješenja na UP-u	Broj	1	2

Kroz ITU mehanizam nastojat će se (u određenoj mjeri ovisno o alociranim sredstvima) pridonijeti svim postavljenim prioritetima. S obzirom na to da su izazovi i slabosti koji su utvrđeni *Analizom stanja i trendova* veliki, u ovoj fazi je osmišljen strateški plan kako od niza uočenih razvojnih potencijala i potreba izabrati najbolje u smislu multiplikacije i sveobuhvatnog prelijevanja na cijelo UP i tako unaprijediti prostor i savladati izazove. Istodobno se pokušalo u svaki od osmišljenih projekata ugraditi i otpornost prema prijetnjama na koje samo područje ne može utjecati, ali se može pripremiti kako bi ih spremno dočekalo i kako bi se barem ublažile njihove negativne posljedice.

6.2. Opis sektorske i teritorijalne integracije kroz ITU mehanizam

Posebni ciljevi te uz njih definirane mjere i aktivnosti u *Strategiji razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.* omogućuju sektorsku i teritorijalnu integraciju kroz implementaciju ITU mehanizma. Teritorijalnom integracijom omogućuje se ravnomjerniji razvoj prostora, što je jedan od temeljnih izazova relativno velikog i geografski raznolikog UP-a Zadar. Istodobno, sektorska integracija omogućit će da se savladaju relativno kompleksni izazovi koje taj prostor ima u multisektorskom preklapanju. Kako bi se ostvarilo učinke koje donosi sektorska i teritorijalna integracija kroz ITU mehanizam, pridonosit će se svim prioritetima koji su postavljeni u ovom strateškom dokumentu i to kroz sljedeće mjere:

- *1.2.1. Promicanje transfera znanja i tehnologija* – obuhvaća *brownfield* ulaganja u cilju osiguravanja uvjeta za unaprjeđenje transfera znanja i tehnologija i razvoj pametne industrije te će izravno utjecati na različite sektore s ciljem njihova unaprjeđenja,
- *1.3.3. Razvoj Sveučilišta u cilju zadovoljenja potreba društva i tržišta rada* – obuhvaća *brownfield* ulaganja u infrastrukturu kako bi se razvilo Sveučilište u Zadru kao strateški važan dionik cijeloga UP-a u cilju zadovoljenja potreba društva i tržišta rada,
- *1.4.1. Modernizacija kulturne infrastrukture s ciljem povećanja otpornosti na krize* – obuhvaća investicije u modernizaciju kulturne infrastrukture s ciljem povećanja njezine otpornosti na različite vrste ugroza i njezinu valorizaciju na tržištu,

- 1.4.4. *Podizanje razine svijesti o važnosti kulturne baštine* – obuhvaća aktivnosti podizanje razine svijesti o važnosti kulturne baštine na UP-u Zadar,
- 1.5.1. *Razvoj otpornosti na klimatske promjene* – ostvarit će se kroz prilagodbu ekstremnim meteorološkim pojavama i njihovim posljedicama (suše, požari, poplave, izdizanje razine mora i dr.) i očuvanje bioraznolikosti prostora,
- 2.2.1. *Zeleni promet* – u okviru ove mjere uspostaviti će se sustav javnih bicikala s popratnom infrastrukturom i tako smanjiti emisija CO₂ te teritorijalno integrirati prostor,
- 2.2.2. *Optimizacija sustava povezanosti i dostupnosti* – ostvarit će se kroz modernizaciju Autobusnog kolodvora Zadar te daljnji razvoj inteligentnoga transportnog sustava prema svim dijelovima UP-a Zadar,
- 2.3.3. *Održivo upravljanje prostorom* – obuhvatit će zelene intervencije u prostoru koje pridonose i očuvanju bioraznolikosti, posebice u obliku parkova kao hortikulturno uređenih i u mediteranskom kontekstu socijalnim interakcijama prilagođenih cjelina, nadalje će se ova mjera ostvariti kroz brownfield investicije kojima će se unaprijediti ukupni prostor Urbanog područja.
- 2.3.4. *Održivi razvoj turizma* – ostvarivat će se kroz unaprjeđenje turističke ponude prema specifičnim oblicima turizma koji nisu sezonski osjetljivi, kao što je turizam utemeljen na kulturnoj i prirodnoj baštini, ali i razvoj turističke infrastrukture,
- 2.4.1. *Unaprjeđenje energetske učinkovitosti* – ostvarit će se kroz rekonstrukcije javne rasvjete, odnosno zamjenom postojeće s energetski učinkovitom i onom koja minimalno svjetlosno onečišćuje,
- 3.2.2. *Stvaranje poželjnog kulturnog i društvenog okruženja za ostanak i doseljavanje u Urbano područje Zadar* – ostvarit će se kroz *brownfield* i *greenfield* investicije u tzv. društvene domove koji će postati prostor za djelovanje udruga civilnog društva, unaprjeđenje međugeneracijske integracije, očuvanje kulturnog identiteta prostora itd. Ta ulaganja snažno pridonose ujednačavanju kvalitete života na cijelom UP-u Zadar te se očekuje njegov učinak na smanjenje iseljavanja, prema urbanom središtu prostora te u druge prostore Hrvatske i izvan nje. Istodobno, to je prvi korak u poticanju doseljavanja u dijelove UP-a Zadar koji bilježe depopulaciju, jer se unaprjeđuje kvaliteta života,
- 3.3.1. *Sport dostupan svima* – ostvarit će se kroz rekonstrukciju i/ili izgradnju sportske infrastrukture,
- 3.3.4. *Zdrava i razigrana djeca* – ostvarit će se kroz rekonstrukciju i/ili izgradnju igrališta,
- 4.2.2. *Pametni promet* – ostvarit će se kroz integraciju različitih elementa prometa kao što su digitalizacije i optimizacije rasvjete na prometnicama, sustava javnih bicikala i povezivanje na aplikaciju *Zadar Smart City* cijeloga UP-a Zadar, razvoj sustava *displaya* na autobusnim stajalištima, digitalizaciju prometa u mirovanju itd.

Sve te mjere međusobno se isprepliću i nadopunjuju prije svega s ciljem teritorijalne integracije prostora, ali i međusektorskog pozitivnog učinka na taj prostor. Tako će se

kroz razvoj mreže višenamjenskih objekata u okviru kojih će se potaknuti uspostava jakog sektora civilnog društva osnažiti kulturne industrije, razviti male *coworking* prostore kao potporne institucije i implementirati načela energetske učinkovitosti, a sve s ciljem unaprjeđenja kvalitete života na UP-u i poticanja demografske stabilnosti, a potencijalno i demografske obnove UP-a.

6.3. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam

Proces odabira strateških projekata zbivao se kroz isticanje prioriteta svake od JLS-ova koje su dio UP-a Zadar, potom objedinjavanje prioriteta i promatranje multiplikativnih učinaka njihovog ostvarenja na cijelo UP te, u konačnici, odabir najrelevantnijih. Kod objedinjavanja neki su projekti konvergirani u jedan, dok se neki planiraju izvoditi zasebno, ali se njihovim provođenjem i preklapanjem postiže sinergijski efekt.

Razvoj konkurentnog gospodarstva otpornog na krize cilj je koji se želi ostvariti kroz razvoj poslovne infrastrukture koja se naslanja i koja upotpunjuje infrastrukturu izgrađenu u okviru ITU mehanizma u prethodnom financijskom razdoblju. To će se prije svega postići kroz daljnju **izgradnju i unaprjeđenje poslovnih zona Crno, Lonići, Grabi Poličnik, Korčulanići i Posedarje**. Te zone ubrzat će razvoj malog i srednjeg poduzetništva, potaknuti otvaranje novih radnih mjesta i pridonijeti razvoju novih tehnologija, a time i povećati konkurentnosti i otpornost gospodarstva. Disperzija poslovnih zona u različitim dijelovima UP-a (otočnom, zaleđu i pri urbanom središtu) doprinosi teritorijalnoj integriranosti ovog projekta.

Skupina projekata **Obnova tvrđave Fortica s popločenjem povijesne jezgre Novigrada, Revitalizacija tvrđave sv. Mihovil, Projekt Kaštelina, Ribarska baština mjesta Kali te Trg sv. Frane u Zadru** točkaste su intervencije na unaprjeđenju kulturne baštine u UP-u Zadar kojima se pridonosi njezinoj modernizaciji te razvoju kulturnih i kreativnih industrija kako bi se taj segment osnažio i učinio otpornim na krize. Te planirane intervencije očuvat će baštinu te ju pretvoriti u visokovrijedne atrakcije na temelju kojih će se razviti jedinstveni kulturni proizvodi koji su manje osjetljivi na krize. Istodobno će se kroz *soft* aktivnosti tih projekata aktivno osvješćivati svi dionici o jedinstvenosti kulturnog turističkog proizvoda. Knjižnice su mjesta susreta zajednice, ali i mjesto čuvanja i dijeljenja znanja. Stoga je za razvoj na krize otpornog gospodarstva, ali i demografske obnove prostora, kao prioritetni projekt odabran **Rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice Zadar i modernizacija knjižnica na području UP-a**. Tim projektom će se stvoriti prostori u kojem će se moći organizirati različiti tipovi događanja, ali istodobno će se kroz korištenje IKT-a u svakodnevnom knjižničnom poslovanju unaprijediti pristup znanju za sve kategorije korisnika.

Kroz projekt **Uspostava sustava javnih bicikala Urbanog područja Zadar s popratnom infrastrukturom** unaprijedit će se sustav javnih bicikala s popratnom infrastrukturom koja će uključivati i korištenje šumskih staza i poljskih puteva. Korištenjem sustava javnih bicikala pridonijet će se dekarbonizaciji prostora, obogatiti turistička ponuda, ali i omogućiti lokalnom stanovništvu kvalitetna fizička aktivnost. Dio sustava biciklističkih staza uključit će i protupožarne puteve, čime će se pridonijeti njihovom održavanju te istodobno omogućiti (u nekim dijelovima područja) i lakša dostupnost perifernih i zapuštenih poljoprivrednih zemljišta lokalnom stanovništvu. Taj projekt se može smatrati i integrirajućim jer objedinjuje prethodno uspostavljene sustave javnih bicikala s novim projektima JLS-ova u jedinstvenu cjelinu i tako povećava svoje učinke.

Projekt **Modernizacija autobusnog kolodvora, ITS – faza II i uspostava inkubatora za zelenu prometnu tranziciju** obuhvaća modernizaciju središnjega autobusnog kolodvora u Zadru koji je čvorišna točka javnog cestovnog prometa na UP-u Zadar. Istodobno će se na rubnim dijelovima Zadra razviti sustav *Park & Ride* koji će uključiti elemente zelene tranzicije kao što su parkirališni prostor, električne punionice i sl., a koji će biti polazišna točka za ranije uspostavljen sustav javnih bicikala i za prijevoz električnim autobusima. Tako će se smanjiti prometni pritisak na Zadar uzrokovan potrebama lokalnog stanovništva i turista te će se smanjiti onečišćenje zraka, tla i voda, a povećati privlačnost kretanja kroz UP. Unaprijedit će se Središnji sustav upravljanja gradskim prometom te će se nastaviti s uspostavom ITS-a prema vanjskim granicama grada. Uz smanjenje onečišćenja i povećanje protočnosti prometa, taj projekt će omogućiti lakšu dostupnost potrebnih javnih usluga u Zadru stanovništvu cijeloga UP-a. Taj projekt naslanja se na projekt ITS financiran iz ITU mehanizma u prethodnom financijskom razdoblju.

Na to se nadovezuje i projekt **ZUM X**, koji je nastavak projekta ZUM 4.0 financiranog iz ITU mehanizma u prethodnoj financijskoj perspektivi. Tim će se projektom proširiti digitalizacija javnih usluga (do sada uspostavljenih samo za područje Zadra) na cijelo UP. To uključuje postavljanje *displaya* na autobusna stajališta i u autobuse, upravljanje i optimiziranje rasvjete na prometnicama te integraciju prethodno uspostavljenog sustava javnih bicikala u digitalnu uslugu koja će biti povezana s proširenom aplikacijom *Zadar Smart City*. Tako se osigurava bolja informiranost stanovništva i turista, bolja protočnost prometa te energetska učinkovitost javne rasvjete uz prometnice.

Uređenje postojećih ili stvaranje novih zelenih oaza u prostoru, kao odgovor na degradaciju i betonizaciju prostora, provest će se kroz skupinu projekata koji oplemenjuje dijelove UP-a Zadar: **Zeleni otoci Zadra, Uređenje park šume Musapstan, Zeleni park Vipauc**, Revitalizacija Stonovca – Mediteranski park i Izgradnja mediteranskog botaničkog vrta. Iako je potreba za intervencijama u zelene prostore mnogo veća od ovdje obuhvaćene te će se njezino ostvarenje nastojati financirati i iz drugih izvora, u okviru ITU mehanizma financirat će se oni projekti čiji je strateški utjecaj na prostor značajan. Taj utjecaj se ogleda u očuvanju autohtonosti mediteranskih šuma

(Musapstan) i stvaranju novih parkova koji flornim sastavom i uređenjem odgovaraju mediteranskom podneblju. Ti projekti osim zelenih površina u sebe integriraju i šetnice te sadržaje na otvorenom kojima se unapređuje kvaliteta života stanovništva, ali i turista na UP-u

Turizam je kao kompleksni fenomen jedan od temelja gospodarske aktivnosti UP-a Zadar. Nažalost, turistička kretanja u prostoru su najčešće motivirana osnovnim prirodnim preduvjetima – suncem (insolacijom i Sučevom radijacijom, a u skladu s tim temperaturom zraka) i morem (čija se privlačnost temelji na kakvoći, bioraznolikosti i temperaturi) – te su stoga koncentrirana u ljetnim mjesecima. Kako bi turistička ponuda pridonijela težnji prostora za rasterećenjem i implementaciji načela održivog razvoja turizma, kao strateška odabrana su tri projekta koja su izravno u toj funkciji: **Centar za posjetitelje – WINGS FOR NATURA, Izgradnja mosta na rijeci Baštici i ornitološke šetnice sv. Duh** i **Turistički informativni centar Ražanac**. Ti projekti su utemeljeni na prirodnim posebnostima područja te se njihovom realizacijom pomiču turistička kretanja izvan glavne ljetne sezone.

Strateški projekt **Rekonstrukcija kompleksa stare Tehničke škole – Faza II (radionice)** druga je faza *brownfield* investicije kojom se osnažuje infrastruktura Sveučilišta u Zadru u funkciji razvoja cijeloga UP-a. U prethodnom razdoblju iz ITU mehanizma je obnovljena secesijska zgrada, a sada je planirano uređenje preostalog dijela kompleksa koje su činile radionice. Time bi se istodobno uredila problematična točka u urbanom tkivu Zadra koja je trenutno devastirana i dobio bi se prostor za razmjenjivanje ideja i zajedničkog rada na razvoju UP-a Zadar. To se posebice ogleda u smislu transfera znanja i tehnologija, odnosno osmišljavanja pametnih i održivih rješenja za potrebe gospodarstva i drugih dionika u lokalnoj zajednici na načelima uzajamnosti, te pametnoga, uključivog i održivog razvitka s ciljem digitalne i zelene transformacije u središnjem dijelu hrvatskog Jadrana. Predviđeno je oblikovanje prostora koji bi služio za razvoj znanosti i poticanje inovacija, na koji će se u budućnosti naslanjati projekti kojima će se razvijati konkurentno gospodarstvo utemeljeno na inovacijama i pametnoj specijalizaciji. Tim projektom Sveučilište u Zadru odgovorit će na izazove koje tržište rada postavlja pred njega kroz unaprjeđenje sustava cjeloživotnog obrazovanja, ali i razvoj studentskih inkubatora i *spin-off* tvrtki na Sveučilištu koji će omogućiti umrežavanje mladih i podršku u stjecanju specifičnih vještina i unaprjeđenju konkurentnosti.

Potreba za energetsom tranzicijom je nužnost te će se kroz ITU mehanizam na dva područja pokušati kroz rekonstrukciju javne rasvjete i poboljšanje njezine učinkovitosti pridonijeti energetske tranziciji i smanjenju svjetlosnog onečišćenja. Neki dijelovi UP-a Zadar već su iz drugih izvora financiranja postavila energetske učinkovite javne rasvjete, dok će neka područja u doglednoj budućnosti postaviti energetske učinkovite rasvjete koristeći druge izvore financiranja izvan ITU mehanizma. Odluka da se kao strateški ITU projekti istakne **Energetska tranzicija grada Zadra** ima za cilj osvijestiti potrebu za energetsom tranzicijom cijelog UP-a na većim razinama od energetske učinkovite javne rasvjete.

Analizom stanja i trendova utvrđeno je da je depopulacija prostora jedan od ključnih izazova s kojim se UP Zadar treba nositi. Uz dnevnu i tjednu cirkulaciju lokalnog stanovništva, na UP-u je prisutna i snažna trajna migracija prema Zadru, ali i iseljavanje u druge dijelove Hrvatske i izvan nje. Osim ekonomskih razloga koji se nameću kao razlog za iseljavanje, snažno se ističe i nedostatak kvalitetnoga društvenog i kulturnog okružja u prostorima izvan urbanog središta. Stoga se planira izgradnjom/renoviranjem društvenih domova u odabranim JLS-ovima unaprijediti kvalitetu života te osigurati ostanak, odnosno potaknuti doseljavanje u te prostore. U okviru toga, odlučeno je da se kroz ITU mehanizam kao strateški promatraju sljedeći projekti: **Izgradnja društvenog doma u naselju Gorica, Društveni dom Poljica i Društveni dom Zemunik Gornji**. Domovi će biti rekonstruirani tako da se ostvare uštede u potrošnji energije i smanjenje utjecaja na okoliš te učinkovito digitalno upravljanje tim zgradama.

Strateški je cilj da cijelo UP osigura visoku razinu kvalitete života svojim građanima. Stoga je kao strateški projekt kojim se integrira i unaprjeđuje područje odabrana izgradnja sportske infrastrukture i dječjih igrališta u okviru projekta **Modernizacija sportske infrastrukture UP Zadar**. Tim projektom će se rekonstruirati postojeća i izgraditi nova kvartovska/mjesna igrališta i sportsko-rekreativna infrastruktura, kako bi se svakom stanovniku osigurala mogućnost aktivnog bavljenja sportom u svojoj neposrednoj blizini, čime se unaprjeđuje i zdravlje stanovništva.

6.4. Opis sustava provedbe ITU mehanizma

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije donijelo je 5. listopada 2016. godine *Odluku o odabiru područja za provedbu mehanizama integriranih teritorijalnih ulaganja* kojom je UP Zadar jedno od 7 odabranih za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam). Naknadno proširenje sa 7 na ukupno 22 urbana područja u Hrvatskoj nisu se odrazila na status UP-a Zadar.

U skladu s prijedlogom sustava za provedbu ITU mehanizma, a temeljem *Uredbe o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem „Ulaganje za rast i radna mjesta“* (NN 107/14, 23/15, 129/15, 15/17 i ispravak 18/17), 13. travnja 2017. godine sklopljen je *Sporazum o obavljanju delegiranih i s njima povezanih zadaća i aktivnosti u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ u financijskom razdoblju 2014. – 2020.* između Grada Zadra i Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

Temeljem prethodno spomenutog Sporazuma, uspostavljen je unutar strukture grada središta urbanog područja – Grada Zadra – u sklopu Upravnog odjela za EU fondove, Odsjek za provedbu ITU mehanizma koji obavlja ulogu Posredničkog tijela integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU PT) za UP Zadar. Ulogu čelnika ITU PT-a obavlja

gradonačelnik Grada Zadra. Razdvajanje funkcija u slučajevima kada je Grad Zadar korisnik ili potencijalni korisnik osigurano je time što funkciju korisnika obavlja Odsjek za pripremu i provedbu EU projekata, kao i ostali Upravni odjeli.

Organizacijska shema Gradske uprave Grada Zadra

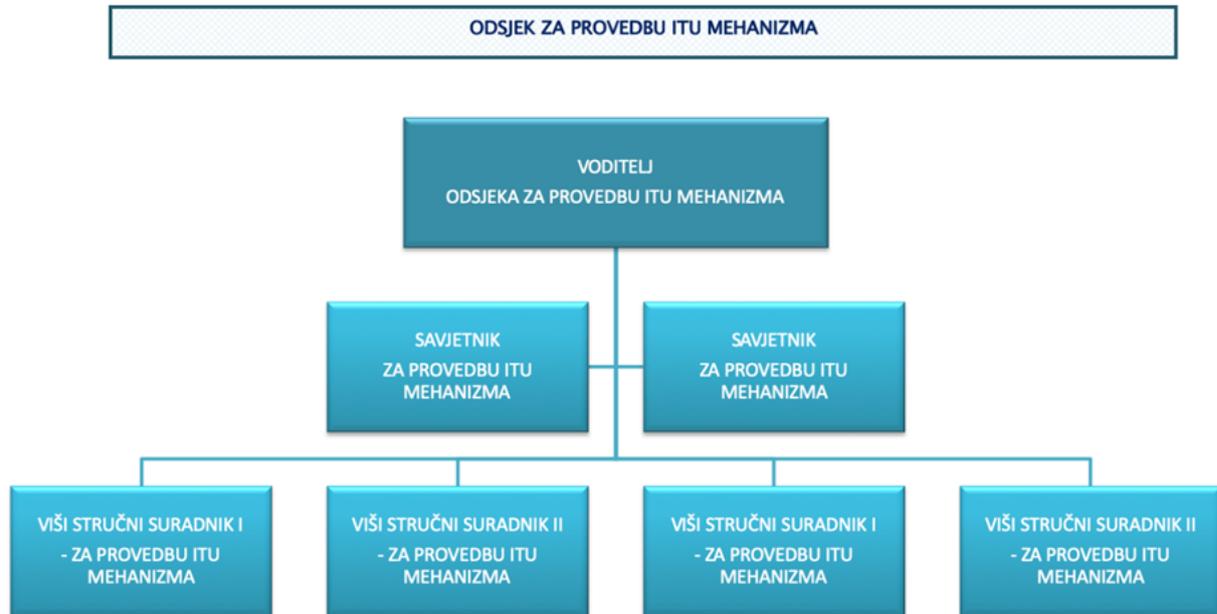

Slika 7. Organizacijska shema Gradske uprave Grada Zadra

Izvor: Interni dokumenti Grada Zadra

Tijekom sedmogodišnjeg financijskog razdoblja 2014. – 2020., zaposlenici Odsjeka za provedbu ITU mehanizma stekli su višegodišnje iskustvo u provedbi delegiranih funkcija i zadaća te su ojačali svoja znanja i vještine sudjelovanjem na brojnim edukacijama, sastancima, okruglim stolovima, konferencijama i koordinacijama, čime je uspostavljen čvrst temelj za učinkovitu, pravovremenu i uspješnu provedbu ITU mehanizma za UP Zadar u financijskoj perspektivi 2021. - 2027. godine.

U uspostavljenom **Odsjeku za provedbu ITU mehanizma** sistematizirano je sedam (7) radnih mjesta.

Slika 8. Organizacijska shema sistematizacije Odsjeka za provedbu ITU mehanizma Grada Zadra

Izvor: Interni dokumenti Grada Zadra

Odsjekom za provedbu ITU mehanizma rukovodi *voditelj Odsjeka* koji planira, upravlja i vodi rad Odsjeka, koordinira obavljanje poslova u skladu s *Planom provedbe ITU mehanizma* i *Strategijom razvoja Urbanog područja Zadar*, radi na poslovima povezanim s ocjenjivanjem kvalitete projektnih prijedloga i njihovim rangiranjem, poslovima planiranja i programiranja, izrade natječajne dokumentacije, sudjelovanja u objavi natječaja, rangiranja i ugovaranja, upravljanja nepravilnostima, aktivnostima informiranja i vidljivosti te ostalim zadaćama i aktivnostima povezanim s delegiranim funkcijama u suradnji s Koordinacijskim tijelom, Upravljačkim tijelom i Posredničkim tijelima, daje smjernice za pripremu evaluacija za programske dokumente (operativne programe i ITU Implementacijski plan) i smjernice za provedbu revizorskih uputa te unaprjeđenje sustava upravljanja; usmjerava i nadzire pripremu Priručnika o postupanju, slijedeći napatke i smjernice nadležnog upravnog tijela (UT-a) te predaje nacrt Priručnika nadležnom UT-u na prethodno odobrenje; procjenjuje i definira rizike za poslove u svojoj nadležnosti i provodi procedure vezane uz upravljanje nepravilnostima; osigurava čuvanje dokumenata i evidencija o provedbi funkcija radi osiguravanja odgovarajućeg revizijskog traga; usavršava se kroz sudjelovanje na seminarima i edukacijama vezanim uz ESI fondove, odabir projekata, nepravilnosti i prijave te ostale izobrazbe u organizaciji ministarstava i institucija nadležnih za provedbu izobrazbe te obavlja ostale poslove po nalogu pročelnika upravnog odjela.

Savjetnik za provedbu ITU mehanizma u suradnji s voditeljem Odsjeka planira aktivnosti kako bi se osiguralo njihovo kvalitetno i pravovremeno provođenje, pruža savjetodavnu

potporu za potrebe provedbe ITU mehanizma, organizira, koordinira i sudjeluje u pripremi i izradi poziva na dostavu projektnih prijedloga; organizira, koordinira i daje upute za vrednovanje i odabir projektnih prijedloga; radi na pripremi i ažuriranju nacрта Priručnika o postupanju, slijedeći naputke i smjernice nadležnog UT-a, sudjeluje u izradi plana provedbe ITU mehanizma UP-a Zadar; surađuje s nadležnim Upravljačkim tijelom te Posredničkim tijelima, priprema periodična izvješća UT-u, organizira čuvanje dokumenata i evidencija o provedbi procedure i rezultata odabira projekata (delegiranih funkcija) radi osiguravanja adekvatnog revizijskog traga u skladu sa smjericama UT-a, sudjeluje u procjeni i definiranju rizika za poslove u svojoj nadležnosti, provodi procedure vezane uz upravljanje nepravilnostima, usavršava se kroz sudjelovanje na seminarima i edukacijama vezanim uz ESI fondove, odabir projekata, nepravilnosti i prijevare te ostale izobrazbe u organizaciji ministarstava i institucija nadležnih za provedbu izobrazbe te obavlja ostale poslove po nalogu pročelnika upravnog odjela.

Viši stručni suradnik I za provedbu ITU mehanizma izvršava obveze, poslove i zadatke u svezi s provedbom ITU mehanizma, provodi zadaće povezane s provedbom ITU mehanizma u okviru delegiranih i s njima povezanih zadaća i aktivnosti u okviru pripadnog(ih) (operativnog) programa, prati propise i sudjeluje u pripremi nacрта akata iz svog djelokruga rada; sudjeluje u izradi planova, odluka, izvještaja i drugih akata i programske dokumentacije za implementaciju ITU mehanizma, komunicira i surađuje s nadležnim Upravljačkim tijelima i Posredničkim tijelom, sektorskim ministarstvima, agencijama te drugim tijelima, sudjeluje u procjeni i definiranju rizika za poslove u svojoj nadležnosti, provodi procedure vezane uz upravljanje nepravilnostima, usavršava se kroz sudjelovanje na seminarima i edukacijama vezanim uz ESI fondove, odabir projekata, nepravilnosti i prijevare te ostale izobrazbe u organizaciji ministarstava i institucija nadležnih za provedbu izobrazbe te obavlja i druge poslove po nalogu pročelnika upravnog odjela.

Viši stručni suradnik II za provedbu ITU mehanizma izvršava zadaće u svezi s provedbom ITU mehanizma, pomaže pri provedbi zadaća povezanih s provedbom ITU mehanizma u okviru delegiranih i s njima povezanih zadaća i aktivnosti u okviru pripadnog(ih) (operativnog) programa, prati propise i sudjeluje u pripremi nacрта akata iz svog djelokruga rada; sudjeluje u izradi izvještaja i drugih akata i programske dokumentacije za implementaciju ITU mehanizma, komunicira i surađuje s nadležnim Upravljačkim tijelima i Posredničkim tijelom, sektorskim ministarstvima, agencijama te drugim tijelima, sudjeluje u procjeni i definiranju rizika za poslove u svojoj nadležnosti, provodi procedure vezane uz upravljanje nepravilnostima, usavršava se kroz sudjelovanje na seminarima i edukacijama vezanim uz ESI fondove, odabir projekata, nepravilnosti i prijevare te ostale izobrazbe u organizaciji ministarstava i institucija nadležnih za provedbu izobrazbe te obavlja i druge poslove po nalogu pročelnika upravnog odjela.

Sukladno *Uredbi o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu programa iz područja teritorijalnih ulaganja i pravedne tranzicije za financijsko razdoblje 2021. – 2027.* (NN 96/2022), posrednička tijela za odabir operacija jesu gradovi središta urbanog

područja u kojima se provode integrirana teritorijalna ulaganja, utvrđena u skladu sa *Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* (Narodne novine, 147/14., 123/17. i 118/18.).

Slijedom navedenog, Odsjek za provedbu ITU mehanizma u financijskoj perspektivi 2021. – 2027. ima ulogu *Posredničkog tijela za odabir operacija*.

Nadležno Upravljačko tijelo i Posrednička tijela za odabir operacija sklapaju pisane sporazume kojima se za svaki poziv na dodjelu bespovratnih sredstava utvrđuju zadaće i odgovornosti Upravljačkog tijela i Posredničkih tijela za odabir operacija u obavljanju funkcija iz članka 73. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/1060, koje se posebno utvrđuju u okviru svakog pojedinog poziva na dodjelu bespovratnih sredstava u okviru specifičnih ciljeva 5.i, 1.iii i 2.viii (kako je primjenjivo). Sporazum može predstavljati i poziv na dodjelu bespovratnih sredstava.

Uz minimalne delegirane funkcije odabira operacija/projekata – ocjene kvalitete projektnih prijedloga dostavljenih za financiranje unutar bilo kojeg ITU specifičnog cilja i rangiranja projektnih prijedloga na temelju rezultata ocjene kvalitete – Posrednička tijela za odabir operacija, u okviru specifičnog cilja iz svoje nadležnosti, obavljaju i sljedeće dodatne funkcije:

1. surađuju s Koordinacijskim tijelom, Upravljačkim tijelom, drugim posredničkim tijelima i partnerima tijekom provedbe i praćenja Programa,
2. sudjeluju u aktivnostima koje provodi Upravljačko tijelo u obavljanju koordinativne funkcije iz članka 6. stavka 1. točke 1. predmetne Uredbe,
3. sudjeluju u radu odbora za praćenje,
4. surađuju s Upravljačkim tijelom u izradi kriterija za odabir operacija,
5. surađuju s Upravljačkim tijelom u izradi dokumentacije poziva na dodjelu bespovratnih sredstava,
6. sudjeluju u aktivnostima zatvaranja Programa,
7. upravljaju rizicima na razini funkcija,
8. u sustav iz članka 69. stavka 8. Uredbe (EU) 2021/1060 evidentiraju i elektronički pohranjuju podatke o svakoj operaciji,
9. osiguravaju čuvanje dokumenata i evidencija o provedbi funkcija radi osiguravanja odgovarajućeg revizijskog traga,
10. ako su ujedno i korisnici u okviru Programa, osiguravaju odgovarajuće razdvajanje funkcija u skladu s člankom 74. stavkom 3. Uredbe (EU) 2021/1060,
11. na zahtjev Koordinacijskog tijela u mrežu za informiranje i komunikaciju određuju osobu odgovornu za informiranje i komunikaciju koja je u svom radu odgovorna nacionalnom koordinatoru u području komunikacije, vidljivosti i transparentnosti povezane s potporom iz EU fondova iz članka 5. stavka 2. točke 8. Zakona i službeniku za komunikaciju za Program iz članka 48. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/1060,

12. u skladu s komunikacijskim planom iz članka 5. stavka 2. točke 10. Zakona provode komunikacijske aktivnosti iz svoje nadležnosti te o njima izvještavaju Upravljačko i Koordinacijsko tijelo,
13. izrađuju dokumente u skladu s pravilima iz članka 6. stavka 1. točke 2. predmetne Uredbe.

7. USKLAĐENOST S EU STRATEŠKIM DOKUMENTIMA, NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA, PLANOVIMA RAZVOJA ŽUPANIJA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA

U cilju postizanja sinergijskog učinka, ovaj strateški dokument usklađen je s nadređenim strateškim dokumentima. *Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske* (NN 123/2017) u članku 4. stavak 2. propisuje: „Akti strateškog planiranja, odluke i djelovanje u okviru postupaka strateškog planiranja i provedbe moraju se temeljiti na ishodima prethodnih postupaka i biti usklađeni s ostalim aktima strateškog planiranja više ili jednake hijerarhijske razine.“. Ovaj strateški dokument je stoga usklađen sa strateškim dokumentima više razine i s onima na jednakoj i nižoj hijerarhijskoj razini.

Ovaj dokument, osim nacionalne usklađenosti, istodobno pokušava pridonijeti i postavljenim UN ciljevima održivog razvoja do 2030. godine od kojih se, ne zanemarujući ostale, poseban naglasak stavlja na (4) kvalitetno obrazovanje, (7) pristupačnu i čistu energiju, (8) dostojanstven rad i gospodarski rast, (10) smanjenje nejednakosti, (11) održive gradove i zajednice te (13) odgovor na klimatske promjene. Cjelokupni dokument i svi osmišljeni smjerovi razvoja, prioriteti i aktivnosti definirani su na način da pridonose realizaciji 17. postavljenog cilja, a to je partnerska suradnja svih dionika na njihovom ostvarenju.

Ovaj dokument svoje izvorište i usklađenost pronalazi u UN strateškom dokumentu *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* (<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement>, 18. 2. 2023.). UN je u svojoj Agendi definirao 17 ciljeva kojima se nastoje ostvariti ljudska prava svih i postići jednakost i osnaživanje svih žena i djevojaka. Ciljevi su integrirani i nedjeljivi te se njima uravnotežuju tri dimenzije održivog razvoja: ekonomska, društvena i ekološka. Prioriteti, posebni ciljevi i mjere definirane ovim strateškim dokumentom svojim će ostvarenjem posebno doprinijeti ciljevima održivog razvoja UN-a i to:

- Cilj 3. – Osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za ljude svih generacija;
- Cilj 4. – Osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja;
- Cilj 6. – Osigurati pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete za sve;
- Cilj 7. – Osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji po pristupačnim cijenama za sve;

- Cilj 8. – Promovirati uključiv i održiv gospodarski rast, punu zaposlenost i dostojanstven rad za sve;
- Cilj 9. – Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promovirati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost;
- Cilj 11. – Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim;
- Cilj 13. – Poduzeti hitne akcije u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica;
- Cilj 14. - Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj;
- Cilj 15. – Zaštititi, uspostaviti i promovirati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti.

Strategija razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027. pridonosi i ostvarenju ciljeva politika *Europske kohezijske politike 2020. – 2027.*: Pametnija Europa, Zelenija, otporna Europa s niskom razinom emisija ugljika, Povezaniya Europa, Uključivija Europa s istaknutom socijalnom pravdom te Europa bliža građanima (https://ec.europa.eu/regional_policy/home_en; 13. 2. 2023.). Ne zanemarujući ostale, ovaj strateški dokument posebnu pažnju pridaje doprinosu u ostvarenju cilja stvaranja zelene i socijalne Europe.

U okviru politike Zelenija Europa s niskom razinom emisija ugljika, doneseni su posebni ciljevi na koje se ovaj strateški dokument oslanja, a to su: (1) promicanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija stakleničkih plinova, (2) promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika, (3) jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika onečišćenja, (4) promicanje pristupa vodi i održivog upravljanja vodama, (5) promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i sprečavanja rizika od katastrofa te otpornosti te (6) promicanje obnovljive energije.

Strategija razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027. svoje ciljeve usklađuje i s ciljevima unutar politika Europe s istaknutom socijalnom pravdom, a posebice s ciljevima: (1) poboljšanje jednakog pristupa uključivim i kvalitetnim uslugama obrazovanja, osposobljavanja i cjeloživotnog učenja razvojem pristupačne infrastrukture, među ostalim jačanjem otpornosti obrazovanja na daljinu i obrazovanja putem interneta, (2) osiguravanje jednakog pristupa zdravstvenoj skrbi i jačanje otpornosti zdravstvenog sustava, uključujući primarnu zaštitu, i promicanje prelaska s institucijske skrbi na skrb u obitelji i skrb u zajednici te (3) jačanje uloge kulture i održivog turizma u gospodarskom razvoju, socijalnoj uključenosti i socijalnim inovacijama.

UP Zadar obuhvaća i otoke te je bilo potrebno ovaj dokument uskladiti s *Deklaracijom o pametnim otocima* čiji cilj je da otoci postanu pametne, uključive i uspješne zajednice,

oslanjajući se na svih sedam područja koja se ističu kao ključna za razvoj otoka (<https://www.smartislandsinitiative.eu/en/declaration.php>; 3. 9. 2022.).

Sukladno navedenom, *Strategija razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. - 2027.* usklađena je i s *Territorial agenda 2023 – A future for all places* (https://territorialagenda.eu/wp-content/uploads/TA2030_jun2021_en.pdf, 20. 4. 2023.). Teritorijalna agenda pruža okvir usmjeren na akciju za promicanje teritorijalne kohezije u Europi. Teritorijalna kohezija je cilj Europske unije uveden Ugovorom o Europskoj uniji (čl. 3. UEU). To znači promicanje uravnoteženog i skladnog teritorijalnog razvoja između i unutar zemalja, regija, gradova i općina, kao i osiguranje budućnosti za sva mjesta i ljude u Europi, nadovezujući se na raznolikost mjesta i supsidijarnost. Ova strategija ima za cilj ujednačavanje razvoja unutra UP-a Zadar, te istodobno ujednačavanje tog UP-a s razvijenim područjima EU. Temeljni cilj svih javnih politika trebao bi biti povećati dobrobit i kvalitetu života građana. Oni nadilaze ekonomske učinke, životni standard i čisto materijalne aspekte kojima treba uključiti pristup kvalitetne javne usluge, slobodu kretanja i zdravu, otpornu i visoko kvalitetnu arhitekturu i izgrađeni okoliš. Upravo ovaj smjer odgovara prioritetu Unaprjeđenje kvalitete života UPZD u ovom strateškom dokumentu, koji pridonosi ostvarenju postavljenog prioriteta Balanced Europe i Functional Regions. Istodobno, ostvarenje prioriteta Održivi, zeleni i ujednačen razvoj definiran u *Strategiji razvoja Urbanog područja Zadar* doprinosi i ostvarenju prioriteta A Green Europe i Sustainable Connections definiranih u *Territorial agenda 2023*. Implementacijom ITU mehanizma i njegovim učincima na UP Zadar ostvarit će se konvergentan lokalni i regionalni razvoj, smanjiti nejednakosti među mjestima unutar UP-a Zadar, a i u odnosu na druga razvijenija područja i time doprinijeti stvaranju funkcionalnih regija kako je to osmišljeno unutar *Territorial agenda 2023* (str. 17-18).

Ovaj dokument usklađen je u svojoj strukturi i sadržaju, a posebice smjerovima razvoja, s *Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine* (NN 13/21) kojoj pridonosi u sva 4 razvojna smjera: Zelenoj i digitalnoj tranziciji, Održivom gospodarstvu i društvu, Zelenoj i digitalnoj tranziciji i, naravno, Ravnomjernoj regionalnoj razini. Istodobno, svi strateški ciljevi *Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. - 2027.* usklađeni su sa strateškim ciljevima na nacionalnoj razini.

Na lokalnoj razini, ovaj dokument usklađen je s *Planom razvoja Zadarske županije za razdoblje 2021. - 2027.* koji se u svojoj strateškoj utemeljenosti poziva na usklađenost sa svim nadređenim dokumentima te navodi da pridonosi i ostvarenju *Europskog zelenog plana do 2050. godine*. Zadarska županija je svoj razvoj usmjerila na četiri razvojna smjera: Konkurentnost i inovativnost gospodarstva i društva, Izgradnja poticajnog okruženja otpornog na krize, Resursna učinkovitost i povezanost Zadarske županije te Uravnotežen i pametan regionalni razvoj. Ovi razvojni smjerovi su usklađeni s nacionalnom razvojnom strategijom, a istodobno i s ovim strateškim dokumentom. Iako se neki od razvojnih smjerova UP-a Zadar usklađuju na razini posebnih ciljeva iz dva

razvojna smjera nadređenih strateških dokumenata, može se zaključiti kako je ovaj strateški dokument usklađen s nadređenima.

Tablica 24. Prikaz usklađenosti razvojnih smjerova na nacionalnoj i regionalnoj razini s razvojnim smjerovima *Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.*

RAZVOJNI SMJER HRVATSKA 2030	RAZVOJNI SMJER ZADARSKE ŽUPANIJE	RAZVOJNI SMJER SRUP-A ZADAR
RS1. Održivo gospodarstvo i društvo RS2. Jačanje otpornosti na krize	RS1. Konkurentnost i inovativnost gospodarstva i društva RS2. Izgradnja poticajnog okruženja otpornog na krize	Otporno društvo i gospodarstvo temeljeno na znanju
RS3. Zelena i digitalna tranzicija RS4. Ravnomjeran regionalni razvoj	RS4. Uravnotežen i pametan regionalni razvoj RS3. Resursna učinkovitost i povezanost Zadarske županije	Održivi, zeleni i ujednačen razvoj
RS2. Jačanje otpornosti na krize RS3. Zelena i digitalna tranzicija RS4. Ravnomjeran regionalni razvoj	RS2. Izgradnja poticajnog okruženja otpornog na krize	Unaprjeđenje kvalitete života UPZD
RS3. Zelena i digitalna tranzicija	RS4. Uravnotežen i pametan regionalni razvoj RS3. Resursna učinkovitost i povezanost Zadarske županije	Digitalna tranzicija

Tablica 25. Prikaz usklađenosti razvojnih ciljeva na nacionalnoj i regionalnoj razini s ciljevima *Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.*

ODGOVARAJUĆI STRATEŠKI CILJ U NACIONALNOJ RAZVOJNOJ STRATEGIJI	CILJ PLANA RAZVOJA ZADARSKE ŽUPANIJE	POSEBAN CILJ SRUP-A ZADAR
SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo SC13. Jačanje regionalne konkurentnosti	PC1. Poticanje industrijske tranzicije prema nišama visoke dodane vrijednosti PC2. Stvaranje snažnog malog i srednjeg poduzetništva i poticajnog poslovnog okruženja PC20. Jačanje pozicije regionalnoga gospodarstva, pametne specijalizacije i razvoj pametnih gradova	PC1.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji

ODGOVARAJUĆI STRATEŠKI CILJ U NACIONALNOJ RAZVOJNOJ STRATEGIJI	CILJ PLANA RAZVOJA ZADARSKE ŽUPANIJE	POSEBAN CILJ SRUP-A ZADAR
SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	PC3. Povećanje uloge znanosti i istraživanja u gospodarstvu ZDŽ	PC1.2. Razvoj znanosti i poticanje inovacija
SC2. Obrazovani i zaposleni ljudi	PC6. Povećanje usklađenosti odgojno-obrazovnog sustava s potrebama društva i gospodarstva	PC1.3. Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada
SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	PC5. Očuvanje i valorizacija kulturne i povijesne baštine uz razvoj kreativnih industrija i dostupnost kulturnih sadržaja na području cijele ZDŽ	PC1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija
SC7. Sigurnost za stabilan razvoj	PC11. Unaprjeđenje sustava za jačanje otpornosti ZDŽ	PC1.5. Stvaranje sigurnog okružja za stabilan razvoj
SC3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom SC12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	PC19. Povećanje teritorijalne kohezije Zadarske županije i poticanje ravnomjernog i održivog razvoja s naglaskom na otoke, brdsko-planinska i potpomognuta područja	PC2.1. Ujednačen razvoj
SC10. Održiva mobilnost	PC17. Unaprjeđenje prometne povezanosti i modernizacija prometnih sustava za održivo i sigurno prometovanje	PC2.2. Dekarbonizacija prostora
SC8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost SC9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	PC4. Razvoj Zadarske županije kao prepoznatljive destinacije održivog, pametnog i cjelogodišnjeg turizma PC12. Unaprjeđenje sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i održivog upravljanja prostornim resursima PC13. Unaprjeđenje kvalitete i održivosti komunalnih infrastrukturnih sustava i usluga	PC2.3. Zelena tranzicija
SC8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	PC14. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti i infrastrukture uz tranziciju prema čistoj energiji i OIE	PC2.4. Energetska tranzicija
SC2. Obrazovani i zaposleni ljudi	PC10. Razvoj Zadarske županije kao poticajnog okruženja za mlade i obitelj	PC3.1. Uključiv i kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja

ODGOVARAJUĆI STRATEŠKI CILJ U NACIONALNOJ RAZVOJNOJ STRATEGIJI	CILJ PLANA RAZVOJA ZADARSKE ŽUPANIJE	POSEBAN CILJ SRUP-A ZADAR
SC6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	PC10. Razvoj Zadarske županije kao poticajnog okruženja za mlade i obitelj	PC3.2. Demografska obnova
SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	PC9. Razvoj i unaprjeđenje učinkovitosti sustava sporta za poticanje rekreacije i vrhunske sportske rezultate	PC3.3. Aktivan i zdrav život
SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	PC8. Poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite i socijalne skrbi uz daljnji razvoj i jačanje programa prevencije za zdrav i kvalitetan život	PC3.4. Kvalitetna starost
SC3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom SC11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva SC12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	PC7. Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti javnopravnih tijela lokalne i regionalne samouprave PC18. Razvoj i poticanje primjene kvalitetnih i prostorno ravnomjerno dostupnih elektroničkih komunikacijskih sustava	PC4.1. Razvoj pametnog društvenog okruženja
SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo SC10. Održiva mobilnost SC11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	PC20. Jačanje pozicije regionalnoga gospodarstva, pametne specijalizacije i razvoj pametnih gradova	PC4.2. Razvoj pametnog gospodarstva

Osim ove vertikalne usklađenosti *Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.* sa županijskim i nacionalnim strateškim okvirima, ovaj strateški dokument usklađen je i sa sektorskim/međusektorskim strateškim dokumentima te *Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021. – 2026.* Također, strateški dokument je u svojoj osnovi usklađen s trenutno važećim *Prostornim planom Zadarske županije* (<https://www.zpu-zadup.hr/prostorno-uredjenje#1>; 13. 2. 2023.).

Tablica 26. Usklađenost posebnih ciljeva SRUP-a Zadar s aktima strateškog planiranja

POSEBAN CILJ SRUP-A ZADAR	AKTI STRATEŠKOG PLANIRANJA
PC1.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji	<p>Nacionalni plan razvoja poduzetništva Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2030.</p> <p>Nacionalni plan za internacionalizaciju gospodarstva Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2029.</p> <p>Nacionalni plan poticanja inovacija Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2029.</p> <p>Strategije pametne specijalizacije do 2029. (S3)</p>
PC1.2. Razvoja znanosti i poticanje inovacija	<p>Nacionalni plan poticanja inovacija Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2029.</p> <p>Strategije pametne specijalizacije do 2029. (S3)</p>
PC1.3. Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada	<p>Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje od 2021. do 2027. godine</p>
PC1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija	<p>Nacionalni plan razvoja kulture i medija od 2021. do 2027. godine</p>
PC1.5. Stvaranje sigurnog okruženja za stabilan razvoj	<p>Nacionalna strategija razvoja vatrogastva za razdoblje 2021. - 2030.</p> <p>Integrirani energetske nacionalni i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine</p> <p>Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.</p>
PC2.1. Ujednačen razvoj	<p>Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine</p> <p>Nacionalni plan razvoja otoka za razdoblje 2021. – 2027.</p> <p>Plan gospodarenja morskim otpadom</p> <p>Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027.</p>
PC2.2. Dekarbonizacija prostora	<p>Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030.</p> <p>Nacionalni plan razvoja željezničke infrastrukture</p> <p>Nacionalni plan razvoja biciklističkog prometa</p>
PC2.3. Zelena tranzicija	<p>Programi razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. - 2030.</p> <p>Strategija razvoja održivog turizma do 2030.</p> <p>Nacionalni strateški plan razvoja ribarstva</p> <p>Strategija razvoja poljoprivrede za razdoblje od 2020. do 2030. godine</p> <p>Od polja do stola – Europski zeleni plan</p>

POSEBAN CILJ SRUP-A ZADAR	AKTI STRATEŠKOG PLANIRANJA
	<p>Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2028.</p> <p>Dugoročna strategija obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine</p> <p>Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine</p> <p>Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.</p> <p>Plan gospodarenja morskim otpadom</p>
PC2.4. Energetska tranzicija	<p>Integrirani energetske nacionalni i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine</p> <p>Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine, s pogledom na 2050. godinu</p> <p>Dugoročna strategija obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine</p>
PC3.1. Uključiv i kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja	Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027.
PC3.2. Demografska obnova	Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske
PC3.3. Aktivan i zdrav život	Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027.
PC3.4. Kvalitetna starost	Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027.
PC4.1. Razvoj pametnog društvenog okružja	<p>Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine</p> <p>Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027.</p>
PC4.2. Razvoj pametnog gospodarstva	<p>Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine</p> <p>Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027.</p>

8. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Temeljem prethodno izrađenih analiza stanja, SWOT analize te analize razvojnih potreba i potencijala UP-a Zadar, utvrđena su sljedeća prioritetna područja u srednjoročnom razdoblju:

PRIORITET 1. OTPORNO GOSPODARSTVO I DRUŠTVO TEMELJENO NA ZNANJU

PRIORITET 2. ODRŽIVI, ZELENI I UJEDNAČEN RAZVOJ

PRIORITET 3. UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA (Život po mjeri čovjeka)

PRIORITET 4. DIGITALNA TRANZICIJA (UP ZADAR 4.0.)

Navedeni prioriteti postavljaju okosnicu djelovanja svih relevantnih dionika razvoja UP-a Zadar u srednjoročnom razdoblju. Ti prioriteti se ne razmatraju kao zasebne politike, već su međusobno isprepleteni s ciljem postizanja sinergijskih učinaka u njihovom ostvarenju. Ostvarenje ovih politika temelji se na provedbi postavljenih posebnih ciljeva te uz njih vezanih mjera i aktivnosti za UP Zadar.

PRIORITET 1. OTPORNO GOSPODARSTVO I DRUŠTVO TEMELJENO NA ZNANJU

Otporno gospodarstvo dio je hrvatskog *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti do 2026. godine*. Gospodarski rast i razvoj temelji se na povećanju produktivnosti javnog i privatnog sektora, ali i društva u cjelini. Navedeno zahtjeva kontinuirano unaprjeđenje i stvaranje znanja i tehnologija te primjenu istih kako bi se odgovorilo dinamičnom i nepredvidivom okruženju. Krize uzrokovane različitim ekološkim, društvenim i ekonomskim čimbenicima postale su dio suvremenog okruženja. Trenutna globalna kriza u pitanje je dovela održivost gospodarstava i društva u cjelini. U međunarodnoj interakciji UP Zadar ne djeluje kao samoodrživ sustav, stoga je nužno razviti različite instrumente usmjerene na unaprjeđenje otpornosti na krize i rizike, ali i ublažavanju njihovih negativnih posljedica koje je često nemoguće izbjeći. Jačanje otpornosti gospodarstva i društva temelj je osiguranja kvalitete života svim stanovnicima, ekonomske stabilnosti i očuvanja okoliša. Svi relevantni dionici UP-a Zadar imaju svoju ulogu u osiguranju navedenoga.

Konkurentno gospodarstvo i društvo znanja polazište je suvremenog društveno-gospodarskog razvoja. Temeljem suradnje znanstvene zajednice i gospodarstva utemeljenog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji, moguće je odgovoriti na dinamično, nestabilno i nepredvidivo okruženje. Transfer znanja i tehnologija prema

lokalnoj zajednici imperativ je koji neprestano treba propitivati i unaprjeđivati. Time se stvaraju institucionalne veze s javnim, privatnim i civilnim sektorom, a posebice s društvenim životom lokalne zajednice. Međutim, otpornost gospodarstva i društva zahtjeva određena znanja, vještina i kompetencije. U tom kontekstu, različitim ciljnim skupinama potrebno je osigurati fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada. Također, UP Zadar ima bogato kulturno naslijeđe koje stvara jedan od temelja za razvoj održivih oblika turizma i novih industrija u pogledu diverzifikacije gospodarstva. Kako bi se očuvao kulturni identitet lokalne zajednice te kulturna baština prostora, potrebno je revitalizirati kulturnu baštinu, razvijati kulturne institucije i kreativne industrije. Osim osiguranja potrebne infrastrukture, različitih usluga i visoke zaposlenosti, što je iskazano u drugim prioritetima, jedan od preduvjeta otpornosti je svakako sigurno okružje koje će osigurati održivi razvoj. S tog aspekta, prije svega treba promišljati o UP-u Zadar kao ranjivom području s visokim rizikom od ekstremnih meteoroloških situacija potaknutih klimatskim promjenama (suše, požari, poplave), ali i ugrožene opće sigurnosti, prije svega zbog kriminala koji nastaje kao posljedica turističke razvijenosti prostora.

PRIORITET 2. ODRŽIVI, ZELENI I UJEDNAČEN RAZVOJ

Sedamnaest globalnih ciljeva Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG) i njima pripadajućih pokazatelja ishodište su za ovu javnu politiku. Stoga će se kroz ostvarivanje ove politike te održivi, zeleni i ujednačen razvoj UP-a Zadar pridonijeti svim nadređenim strateškim okvirima, županijskim, nacionalnim i, u konačnici, Održivoj Europi 2030. Istodobno, kroz ovu politiku otvara se mogućnost doprinosa ciljevima postavljenim na nižim strateškim dokumentima donesenim od strane svih jedinica lokalne samouprave uključenih u UP Zadar.

U okviru ovog prioriteta, aktivno će se nastaviti pridonositi ujednačenom razvoju UP-a, kako bi svaki žitelj imao istu kvalitetu života, s obzirom na to da su utvrđene značajne razlike u osnovnim uvjetima života (dostupnost zdravstvene i socijalne skrbi, vodoopskrba, odvodnja, širokopojasni internet i dr.) između Zadra i ostalih dijelova UP-a. Evidentan je trend preseljenja stanovništva iz ruralnih područja zaobalja i otoka u Zadar kao urbano središte. Taj trend je rezultat deindustrijalizacije, neravnomjernog infrastrukturnog razvoja područja i nedovoljno kvalitetne međusobne prometne povezanosti. Stoga je ujednačen razvoj cjelokupnog UP-a Zadar izazov na koji će se odgovoriti pripadajućim ciljevima i mjerama ove politike. U tom kontekstu, razvoj UP-a Zadar potrebno je temeljiti na posebnostima prirodnih i društveno-kulturnih resursa. Navedeno je pretpostavka jačanja regionalne konkurentnosti UP-a. Međutim, generiranje društveno-gospodarskog razvoja usmjereno ujednačenom razvoju moguće je jedino uz racionalnu uporabu i dugoročno korištenje resursa. Dakle, prioritet je očuvanje svih resursa kako bi se isti mogli koristiti u budućnosti i omogućiti stvaranje dodane vrijednosti novim generacijama. S tog aspekta, smanjenje ekološkog otiska i

dekarbonizacija prostora jedan je od posebnih ciljeva. Taj prioritet temelji se na načelima održivog razvoja te zelenoj i energetskej tranziciji.

PRIORITET 3. UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA (Život po mjeri čovjeka)

Ostvarenje ove politike temelji se na posebnim ciljevima usmjerenim svim dobnim skupinama, odnosno na uključivom i kvalitetnom sustavu odgoja i obrazovanja, demografskoj obnovi, aktivnom i zdravom životu te kvalitetnom životu stanovnika starije životne dobi. Ta politika horizontalno je usmjerena na druge politike, jer čini pretpostavku za učinkovito ostvarivanje njima pripadajućih ciljeva i mjera. Ostvarenje tog prioriteta značajno je zbog uočenih slabosti s kojima se susreću stanovnici UP-a Zadar. Prije svega, riječ je o kontinuiranom starenju stanovništva i depopulaciji prostora. Razvojne potrebe u srednjoročnom razdoblju treba usmjeriti prema ublažavanju navedenih trendova. Polazeći od najmlađih, jedna od potreba je unaprjeđenje kvalitete odgoja i primarnog obrazovanja te poticanje izvrsnosti, ali i darova svakog pojedinca od najranijeg djetinjstva. Osim mjera vezanih uz formalno obrazovanje, drugim mjerama nastoji se osigurati različita infrastruktura neophodna zdravom, uključivom i razigranom djetinjstvu. Što se tiče mladog radno aktivnog stanovništva, cilj je stvaranje poželjnoga gospodarskog, društveno-kulturnog okruženja za ostanak i doseljavanje u UP Zadar. Kvalitetu života toj dobnj skupini, ali i svim ostalima, podupire razvijenost infrastrukture za provođenje sportsko-rekreacijskih aktivnosti. Uz to, nužno je osigurati kvalitetan zdravstveni sustav i sustav socijalne skrbi, posebice starijim osobama. U tom kontekstu, prioritet će se provoditi kroz osiguranje infrastrukture potrebne za unaprjeđenje cjelokupnog sustava brige za starije osobe i palijativne skrbi. U konačnici, kako bi se osigurao ravnomjeran razvoj i kvaliteta života svim skupinama, taj prioritet predviđa razvijen sustav inkluzije ranjivih skupina.

PRIORITET 4. DIGITALNA TRANZICIJA (UP ZADAR 4.0.)

Digitalna tranzicija obuhvaća cjelovitu transformaciju poslovnih procesa i organizacijskih aktivnosti. Temelji se na maksimizaciji potencijala informacijsko-komunikacijske tehnologije u poslovanju. Cilj joj je pojednostavniti poslovne procese, omogućiti učinkovitije i produktivnije poslovanje, skratiti vrijeme izlaska na tržište, stvoriti bolje korisničko iskustvo, poboljšati kvalitetu usluga, omogućiti sigurnije korištenje podataka i dr. Digitalna transformacija nužna je u svim sferama ljudskog djelovanja (ekonomija, društvo i ekologija) kako bi se odgovorilo na složene zahtjeve i izazove čovječanstva. Stoga je kao prioritet definirano stvaranje pametnoga društvenog okruženja i gospodarstva.

Provedba navedene politike temelji se na implementaciji posebnih ciljeva vezanih uz digitalizaciju javnog i privatnog sektora te civilnog društva. S obzirom na sve izraženu

ulogu javnih financija, mjera jačanja digitalnog poslovanja javne uprave usmjerena je ka bržem, jeftinijem i učinkovitijem pružanju mnogostrukih usluga stanovnicima UP-a Zadar. Javna uprava nositelj je društveno-gospodarskog razvoja UP-a, a s njom je implicitno povezana digitalna transformacija ostalih segmenata društva i gospodarstva. Kulturna baština, kulturne institucije i industrije neizostavni su čimbenici društvenog života, ali i turističkih aktivnosti koje također zahtijevaju digitalno unaprjeđenje. Uz navedeno, pametni promet pridonosi razvoju pametnog UP-a, što je u skladu s načelima održivog urbanog razvoja i jedan je od milenijskih ciljeva održivog razvoja.

9. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA

Polazeći od navedenih prioriternih politika razvoja, utvrđeni su posebni ciljevi plana razvoja UP-a Zadar. Utvrđeni posebni ciljevi povezani su s razvojnim potrebama i potencijalima pojedinih područja javnih politika. Njima se ostvaruje provedba odgovarajućih strateških ciljeva iz hijerarhijski nadređenih i povezanih akata strateškog planiranja, te relevantnih horizontalnih i sektorskih strategija. Svakom posebnom cilju pridruženi su relevantni pokazatelji ishoda iz Biblioteke pokazatelja. Ti pokazatelji omogućuju mjerenje, praćenje, vrednovanje i izvještavanje o uspješnosti ostvarenja postavljenog posebnog cilja. Odabrani pokazatelji ishoda posebnog cilja pridonose ostvarenju ciljne vrijednosti pokazatelja učinaka nadređenih i povezanih akata strateškog planiranja na nacionalnoj i regionalnoj razini (Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine i Planu razvoja Zadarske županije za razdoblje 2021. – 2027.)

PRIORITET 1. OTPORNO GOSPODARSTVO I DRUŠTVO TEMELJENO NA ZNANJU

Ovim prioritetom definirani su i razrađeni sljedeći posebni ciljevi:

Posebni cilj 1.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji

Svrha cilja: Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljenog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji usmjeren je na jačanje i otpornost gospodarstva UP-a Zadar.

Opis i provedba

UP Zadar značajno je usmjereno prema turizmu, a *Analizom stanja i trendova* utvrđeno je da su gospodarstvo i radna snaga toga prostora umnogome ovisni o turizmu. Dodatne probleme stvara izrazita sezonalnost i opterećenost kapaciteta u ljetnim mjesecima. Istodobno, pandemija virusa COVID-19 ukazala je na slabosti turizma i potrebu da se gospodarstvo diversificira prema djelatnostima s visokom dodanom vrijednošću. Te djelatnosti temelje se na različitim inovativnim, kvalitetnim i posebnim proizvodima i uslugama. Time bi se intenzivirale snage u postojećim sektorima i djelatnostima, poput poljoprivrede, prerađivačke industrije, marikulture i ribarstva, te poticao razvoj sektora industrija s visokom dodanom vrijednošću kao što je npr. IT sektor. Pri tome valja računati kako je nositelj tih aktivnosti malo i srednje poduzetništvo koje u gospodarstvu zauzima značajnu ulogu. Stoga mjere i aktivnosti tog cilja trebaju biti usmjerene ka podizanju kapaciteta malog i srednjeg poduzetništva. S obzirom na probleme tržišta rada,

nepovoljno investicijsko i poduzetničko okruženje, iščezavanje tradicijskog obrtništva, nedovoljno razvijene poduzetničke kompetencije lokalnog stanovništva i sl., imperativ je omogućiti poticajno poslovno okruženje i jačati konkurentnost lokalnog poduzetništva.

Ovaj posebni cilj provodit će se temeljem tri mjere. Prva mjera usmjerena je prema razvoju malog i srednjeg poduzetništva te poticanju novih investicija u svrhu kreiranja lanaca vrijednosti. Ti lanci vrijednosti trebali bi se temeljiti na posebnostima pojedinih dijelova UP-a Zadar i njihovim specifičnim resursima (primjerice plodno tlo, more i dr.). Podrška navedenome je razvoj sustava savjetodavne mreže poduzetnicima (informiranje, savjetovanje, mentorstvo i dr.) te učinkovite poduzetničke potporne institucije (inkubatori, akceleratori, tehnološki parkovi i sl.). U skladu s time, poduzetnicima i obrtnicima je u razvoju i implementaciji inovativnih poslovnih modela potrebno osigurati različite potpore za financiranje razvoja i komercijalizaciju novih proizvoda, ali i primjenu novih tehnologija. Aktivnosti druge mjere usmjerene su tranziciji gospodarstva prema djelatnostima s visokom dodanom vrijednošću. To podrazumijeva pružanje potpora, i to poduzećima koje su pretežito izvozno orijentirana i poduzećima iz djelatnosti s visokom dodanom vrijednošću. Potonjima su također predviđene potpore za privlačenje investitora. U ovoj mjeri također su predviđene potpore za razvoj pametnih vještina potrebnih u industrijskoj tranziciji i privlačenju visokoobrazovanog kadra iz STEM područja. Razvoj poticajnog poslovnog okruženja i jačanje konkurentnosti lokalnog poduzetništva treća je mjera ovoga cilja. Usmjerena je na poticanje razvoja, unaprjeđenje potrebne infrastrukture te jačanje privlačnosti regije za potencijalne investitore. Tu se prije svega cilja na fizičku infrastrukturu (unaprjeđenje poduzetničkih i servisnih zona i potpornih institucija), ali i kompetencije i vještine ljudskih resursa potrebne u provedbi poduzetničkih aktivnosti (korištenje EU i drugih fondova, društveno poduzetništvo, krizni menadžment i dr.).

Tablica 27. Mjere i aktivnosti razvoja konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji

MJERA	AKTIVNOST
1.1.1. Razvoj malog i srednjeg poduzetništva (MSP) otpornog na krize	Poticanje novih investicija u svrhu kreiranja lanaca vrijednosti temeljenih na resursima UP-a
	Razvoj sustava savjetodavne mreže poduzetnicima (informiranje, savjetovanje, mentoriranje itd.)
	Podrška razvoju poduzetničkih potpornih institucija (coworking prostorima, inkubatorima, akceleratorima, tehnološkim parkovima itd.)
	Potpora poslovnim modelima za financiranje razvoja i potpore komercijalizacije novih proizvoda

MJERA	AKTIVNOST
	Poticanje razvoja MSP-a kroz unaprjeđenje sustava poslovnih i servisnih zona
	Podrška poduzetnicima i obrtnicima u razvoju inovativnih poslovnih modela, proizvoda i usluga te implementaciji novih tehnologija
1.1.2. Tranzicija gospodarstva prema djelatnostima s visokom dodanom vrijednošću	Potpora poduzećima koja su pretežito izvezno orijentirana
	Podrška poduzetnicima iz djelatnosti s visokom dodanom vrijednošću
	Potpora aktivnostima za privlačenje investitora iz djelatnosti s visokom dodanom vrijednošću
	Razvoj pametnih vještina za industrijsku tranziciju
	Potpora privlačenju visokoobrazovanog kadra iz STEM područja
1.1.3. Razvoj poticajnog poslovnog okruženja i jačanje konkurentnosti lokalnog poduzetništva	Poticanje razvoja i unaprjeđenja infrastrukture u cilju jačanja atraktivnosti UP-a Zadar za privlačenje investicija
	Podrška uspostavi tematskih platformi za konkurentnost
	Poticanje društvenog poduzetništva
	Pružanje usluga u vezi s infrastrukturom po povoljnijim cijenama i uvjetima
	Podrška procesima jačanja otpornosti sektora turizma na prirodne, klimatske i antropogene rizike
	Edukacija gospodarstvenika i ostalih zainteresiranih dionika o mogućnostima korištenja europskih fondova i potpora kod prijave i provođenja projekata

Tablica 28. Pokazatelji ishoda razvoja konkurentnog gospodarstva utemeljenog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo				
	II.02.4.02 Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	Rezultat/rang	63. (2019.)	<45. (2030.)	
	SC13. Jačanje regionalne konkurentnosti				
	II.02.4.22 Europski indeks regionalne konkurentnosti	Rezultat	32 (2019.)	38 (2030.)	
PRZDŽ	PC2. Stvaranje snažnog malog i srednjeg poduzetništva i poticajnog poslovnog okruženja				
	OI.02.1.07 Udio prihoda malih i srednjih poduzeća u ukupnom prihodu svih poduzeća	%	54,36 (2019.)	60	
	OI.02.4.06 Broj novih malih i srednjih poduzeća po godini	Broj	389 (2019.)	500	
	PC20. Jačanje pozicije regionalnoga gospodarstva, pametne specijalizacije i razvoj pametnih gradova				
	OI.02.13.37 Indeks gospodarske snage županije	Rezultat	89,8 (2020.)	100	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 1.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.1.06 Postotak malih i srednjih poduzeća od ukupnog broja poduzeća	Postotak mikro, malih i srednjih poduzeća od ukupnog broja poduzeća na UP-u	%	99,92 (2020.)	99
	OI.02.1.31 Udio zaposlenih u mikro, malim i srednjim poduzećima u ukupnom broju zaposlenih	Udio zaposlenih u mikro, malim i srednjim poduzećima u ukupnom broju zaposlenih na UP-u	%	86 (2020.)	88
	Broj mikro coworking prostora	Broj mikro coworking prostora na UP-u	Broj	2 huba	4

Posebni cilj 1.2. Razvoj znanosti i poticanje inovacija

Svrha cilja: Razvoj znanosti i poticanje inovacija kroz transfer znanja i tehnologija usmjereno je na jačanje i otpornost akademske zajednice i gospodarstva UP-a Zadar.

Opis i provedba

Suradnja znanstvene zajednice i gospodarstva polazište je stvaranja uspješnog i konkurentnog gospodarstva. Jedino tako moguće je odgovoriti na dinamično i promjenjivo okruženje. Osim toga, djelovanjem znanosti u lokalnom okruženju jača se veza s lokalnom zajednicom kojoj bi znanost trebala biti u funkciji razvoja. U tom smislu, Sveučilište u Zadru značajan je dionik gospodarskog i društvenog života UP-a Zadar. Međutim, djelovanje Sveučilišta potrebno je pojačati kroz razvoj znanstveno-stručnih projekata s ostalim lokalnim dionicima, razvoj studentskih poduzetničkih centara, razvoj istraživačkih centara i hubova, poticanje razvoja inovativnih rješenja i dr. Dakle, cilj je jačanje transfera znanja i tehnologija utemeljenih na znanstvenim spoznajama koje imaju priliku stvarati inovativnije, produktivnije i učinkovitije gospodarstvo i društvo u cjelini. Ovim ciljem intenzivnije se koristi već razvijena infrastruktura institucija uključenih u znanstveno-istraživačke projekte i koristi prilika za korištenje EU i drugih fondova usmjerenih razvoju gospodarstva i društva. Osim toga, daje se prilika razvoju IT sektora i industrije s visokom dodanom vrijednošću te razvoju strukovnog obrazovanja i obrazovanja kadra koji je na tržištu rada u deficitu.

Posebni cilj provodit će kroz dvije mjere. Prva mjera uključuje aktivnosti vezane uz promicanje transfera znanja i tehnologija i razvoj pametne industrije. Pruža podršku znanstveno-istraživačkim projektima koji unaprjeđuju gospodarstvo te jačaju otpornost na klimatske promjene i prirodne katastrofe. U cilju učinkovitije provedbe projekata, dodatna aktivnost usmjerena je podršci projektima centara za transfer tehnologija i provedbu drugih kompleksnih usluga. Projekti su posebice vezani uz SMART i STEAM područja, jer služe kao podrška IT sektoru i industriji s visokom dodanom vrijednošću. Sukladno ovome, dodatna aktivnost teži osiguranju tehničkih i tehnoloških pretpostavki razvoja i komercijalnog korištenja inovativnih proizvoda i usluga u suradnji s privatnim i javnim sektorom. Kao preduvjet tome, valja razvijati tzv. pametne vještine kroz unaprjeđenje postojećih i razvoj novih kvalifikacija. Drugom mjerom razvijaju se inovativna rješenja prevencije i smanjenja kriznih utjecaja. U tom kontekstu, aktivnosti su prije svega vezane uz poticanje IRI i inovacijskih projekata te projekata suradnje između poduzetnika/obrtnika i visokoškolskih ustanova. Uz to, potrebno je osigurati podršku projektima razvoja inovativnih rješenja za prevenciju ili smanjenje utjecaja krize. Problemi s prometom nameću potrebu kontinuirane prilagodbe cestovne infrastrukture (signalizacija i sl.) na rizičnim dionicama radi povećanja sigurnosti sudionika u prometu. S obzirom na razvijenost marikulture na UP-u, ali i njezin znatan

ekološki otisak, potrebno je razvijati i ulagati u održivu i pametnu plavu biotehnologiju kako bi se smanjili ekološki rizici i održala proizvodnja.

Tablica 29. Mjere i aktivnosti razvoja znanosti i poticanja inovacija

MJERA	AKTIVNOST
1.2.1. Promicanje transfera znanja i tehnologija i razvoj pametne industrije	Podrška znanstveno-istraživačkim projektima koji unaprjeđuju otpornost na klimatske promjene i prirodne katastrofe
	Podrška znanstvenim organizacijama koje provode istraživačko-razvojne projekte usmjerene na potrebe gospodarstva
	Osiguranje tehničkih i tehnoloških pretpostavki razvoja i komercijalnog korištenja inovativnih proizvoda i usluga u suradnji s privatnim i javnim sektorom
	Razvoj pametnih vještina – unaprjeđenje kvalifikacija postojeće i nove radne snage za pametnu specijalizaciju
	Podrška SMART i STEAM projektima u suradnji s visokoškolskim ustanovama
	Podrška projektima centara za transfer tehnologije i provedba kompleksnih usluga transfera znanja i tehnologija
1.2.2. Razvoj inovativnih rješenja za prevenciju i smanjenje kriznih utjecaja	Poticanje IRI projekata, inovacijskih projekata i projekata suradnje između poduzetnika/obrtnika i visokoškolskih ustanova, uključujući transfer znanja
	Podrška projektima razvoja inovativnih rješenja za prevenciju ili smanjenje utjecaja krize
	Razvoj i ulaganja u plavu biotehnologiju
	Uspostava Regionalnog centra za klimu i klimatske promjene uz transfer tehnologije i poticanje razvoja inovacija
	Prilagodba cestovne infrastrukture (signalizacija i sl.) na rizičnim dionicama radi povećanja sigurnosti sudionika u prometu

Tablica 30. Pokazatelji ishoda razvoja znanosti i poticanja inovacija

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo				
	II.02.4.02 Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	Rezultat/rang	63. (2019.)	<45. (2030.)	
PRZDŽ	PC3. Povećanje uloge znanosti i istraživanja u gospodarstvu ZDŽ				
	OI.02.4.11 (preformuliran) Udio rashoda JLPRS za istraživanje i razvoj u ukupnim rashodima	%	1,71 (2019.)	5	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 1.2. Razvoj znanosti i poticanje inovacija				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj novih sporazuma o znanstvenoj i/ili tehnološkoj suradnji	Povećanje broja novih sporazuma o znanstvenoj i/ili tehnološkoj suradnji visokoškolskih ustanova i poduzetnika/obrtnika na UP-u	Broj	49	65
	OI.02.9.43 Broj priznatih patenata	Povećanje broja priznatih patenata na razini Republike Hrvatske	Broj	-	5
	RCO 10 Broj poduzeća koja surađuju s istraživačkim organizacijama	Broj poduzeća koja surađuju s istraživačkim institucijama	Broj	20	40

Posebni cilj 1.3. Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada

Svrha cilja: Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada usmjereno je na jačanje i otpornost gospodarstva UP-a Zadar.

Opis i provedba

Uvjet za jačanje i otpornost gospodarstva je kvalitetna i sposobna radna snaga koja će biti spremna odgovoriti na izazove suvremenog okruženja. Nedostatak specifičnih znanja i određenih zanimanja te nedostatak kvalitetne i educirane radne snage ukazuje na

potrebu razvoja sustava cjeloživotnog obrazovanja usklađenog s potrebama društva i tržišta rada. Razvoj UP-a Zadar znatno je povezan sa srednjoškolskim i visokoškolskim sustavom obrazovanja. Srednjoškolsko obrazovanje zaduženo je za stvaranje strukovno obrazovanih djelatnika, dok visokoškolske ustanove imaju ulogu stvaranja kadra kvalificiranog za složenije i upravljačke poslove. Analizom stanja identificirana je potreba za kvalificiranom radnom snagom i prilagodbom obrazovnih programa na svim razinama tržišta rada, posebice iz STEM područja, a unutar njega posebno IT-a. Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada čine prilike za društveni i gospodarski razvoj UP-a. Prilike se također ogledaju u daljnjem unaprjeđivanju rada srednjoškolskih i visokoškolskih ustanova, razvoju suvremenih i inovativnih studijskih programa, razvoju programa cjeloživotnog obrazovanja prilagođenim tržištu rada te poticanju razvojno-istraživačkih projekata, posebice u pogledu suradnje s javnim i privatnim sektorom, što je istaknuto u prethodnom cilju. Time se cilja na infrastrukturno opremanje i modernizaciju osnovnoškolskih (uključivo izgradnju), srednjoškolskih i visokoškolskih ustanova na UP-u Zadar čime bi se proširili kapaciteti, pružila podrška radu, ubrzao proces prijelaza na jednosmjenski rad i omogućilo kvalitetnije izvođenje obrazovnih programa. Osim toga, time se potiče jačanje institucionalnih veza s privatnim, javnim i civilnim sektorom u svrhu transfera znanja i tehnologija te aktivnijeg uključivanja u društveni život zajednice. K tome, podizanjem razine istraživačko-razvojnih aktivnosti namjerava se povećati učinkovitost i znanstvena produktivnost visokoškolskih ustanova, ostvariti njihova modernizacija te povećati prepoznatljivost i konkurentnost.

Za ostvarenje ovoga cilja predviđene su tri mjere. Prva mjera orijentirana je na unaprjeđenje srednjoškolskog obrazovanja i usklađivanje s potrebama tržišta rada. Kako bi se odgovorilo na glavni cilj, tu se prije svega želi pružiti podrška izradi programa usklađivanja srednjoškolskih programa s potrebama na tržištu rada. Osim toga, aktivnosti predviđaju jačanje regionalnih centara kompetentnosti kako bi se unaprijedila kvaliteta strukovnog obrazovanja. To je u skladu s postavljenim ciljevima na nacionalnoj razini, jer bi regionalni centri kompetentnosti trebali omogućiti izvrsnost u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kroz programe redovitog strukovnog obrazovanja, stručnog usavršavanja i cjeloživotnog obrazovanja. S obzirom na deficitarnost određenih zanimanja, ta mjera također predviđa stipendiranje određenih deficitarnih zanimanja te provođenje promotivnih aktivnosti u svrhu popularizacije deficitarnih zanimanja i djelatnosti potrebnih na tržištu rada. Druga mjera usmjerena je na razvoj sustava cjeloživotnog obrazovanja. Kroz tu mjeru osigurat će se potpora sustavu vaučera za cjeloživotno obrazovanje te uvođenju programa cjeloživotnog učenja, mikrokvalifikacija i prilagodbe postojećih programa, čime se potpomaže postojećem nacionalnom programu obrazovnih politika i poboljšanja obrazovne strukture stanovnika. Te aktivnosti zahtijevaju provođenje promotivnih aktivnosti u svrhu poticanja lokalnog stanovništva na cjeloživotno obrazovanje. U cilju zadovoljenja potreba društva i tržišta rada, u trećoj mjeri predviđen je razvoj Sveučilišta u Zadru, kako bi se podigla kvaliteta rada na Sveučilištu, odgovorilo na zahtjeve tržišta rada i ojačala funkcija Zadra kao

sveučilišnog grada. U tome dijelu prije svega valja jačati infrastrukturne kapacitete, poput opremanja i modernizacije objekata i opreme. Ta mjera obuhvaća razvoj studentskih inkubatora i *spin-off* tvrtki koji će omogućiti umrežavanje mladih, podršku u stjecanju specifičnih vještina i povećanju konkurentnosti na tržištu rada. Uz to, potrebno je kontinuirano prilagođavati postojeće i stvarati nove studijske programe.

Tablica 31. Mjere i aktivnosti fleksibilnog i inovativnog obrazovanja usklađenog s potrebama društva i tržišta rada

MJERA	AKTIVNOST
1.3.1. Unaprjeđenje srednjoškolskog obrazovanja i njegovo usklađivanje s potrebama tržišta rada	Pružanje podrške izradi programa usklađivanja srednjoškolskih programa s potrebama na tržištu rada, razvoju regionalnih centara kompetentnosti i unaprjeđenju kvalitete strukovnog obrazovanja
	Diverzifikacija sustava stipendiranja prema deficitarnim zanimanjima
	Provođenje promotivnih aktivnosti u svrhu popularizacije deficitarnih zanimanja i djelatnosti potrebnih na tržištu rada
1.3.2. Razvoj sustava cjeloživotnog obrazovanja	Potpora sustavu vaučera za cjeloživotno obrazovanje
	Provođenje promotivnih aktivnosti u svrhu poticanja lokalnog stanovništva na cjeloživotno obrazovanje
	Podrška uvođenju novih programa cjeloživotnog učenja, mikro kvalifikacija te redizajniranju postojećih programa u skladu s potrebama na tržištu rada
1.3.3. Razvoj Sveučilišta u cilju zadovoljenja potreba društva i tržišta rada	Podrška unaprjeđenju visokog obrazovanja (opremanje i modernizacija infrastrukture visokoškolskih ustanova) i jačanju prepoznatljivosti grada Zadra kao sveučilišnog grada
	Razvoj studentskih inkubatora i <i>spin-off</i> tvrtki na Sveučilištu koji će omogućiti umrežavanje mladih i podršku u stjecanju specifičnih vještina i unaprjeđenju konkurentnosti
	Potpora razvoju visokoškolskih obrazovnih programa usklađenih s potrebama tržišta rada

Tablica 32. Pokazatelji ishoda fleksibilnog i inovativnog obrazovanja usklađenog s potrebama društva i tržišta rada

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC2. Obrazovani i zaposleni ljudi				
	OI.02.2.47 Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	%	83 (2019.)	97 (2030.)	
	II.02.1.14 Stopa zaposlenosti prema dobi i spolu	%	66,70 (2019.)	75 (2030.)	
PRZDŽ	PC6. Povećanje usklađenosti odgojno-obrazovnog sustava s potrebama društva i gospodarstva				
	OI.02.2.58 Rashodi za odgojno obrazovni sustav JLPRS, po stanovniku	EUR/st.	63,52 (2019.)	74,33	
	OI.02.2.60 Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja	Broj	85 (2019.)	90	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 1.3. Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.2.64 Bruto investicije u materijalnu i nematerijalnu imovinu u području obrazovanja	Povećanje bruto investicija u materijalnu i nematerijalnu imovinu u području obrazovanja na UP-u	EUR	459.241,00	600.000,00
	OI.02.2.58 Rashodi za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku	Povećanje rashoda za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku na UP-u	EUR/st.	120 (2021.)	150
	OI.02.16.11 Postotak stanovnika s prvostupničkom ili višom diplomom	Povećanje postotka stanovnika sa završenim visokim obrazovanjem na UP-u	%	17,7 (2011.)	25

Posebni cilj 1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija

Svrha cilja: Razvoj kulturnih i kreativnih industrija kroz razvoj infrastrukture i jačanje kapaciteta usmjeren je na jačanje i otpornost gospodarstva UP-a Zadar.

Opis i provedba

Kultura i kulturna baština prostora UP-a Zadar neizostavan je element društvenog i gospodarskog života lokalne zajednice. Kulturna baština UP-a utječe na kulturni identitet lokalne zajednice i čini podlogu za razvoj kulturnog turizma, uzimajući u obzir da sektor turizma čini glavnu okosnicu gospodarskog razvoja UP-a Zadar. Također, povezanost kulturnih institucija s javnim i privatnim sektorom jača kulturnu integraciju UP-a. Međutim, utjecaj antropogenih i prirodnih čimbenika intenzivno nagriza materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu. Stoga, kulturna baština u cjelini zahtjeva odgovorno upravljanje kako bi se sačuvala za buduće generacije. S obzirom na bogatstvo baštine UP-a, uz istodobno sve manje raspoloživih financijskih sredstava za njeno održavanje, zaštitu i očuvanje, nameće se potreba za pronalaskom dodatnih izvora financiranja. Raspoloživost EU i drugih fondova stvorili su potporu za obnovu i održivo upravljanje kulturnom baštinom. Osim što kultura i kulturna baština pridonose kvaliteti života lokalne zajednice, koji se nameće kao prioritet razvoja, kulturna baština podloga je razvoju kvalitetnih i inovativnih turističkih proizvoda. Razvoj menadžmenta u kulturi, primjena inovativnih poslovnih modela, korištenje IT-a, različitih medija i sl. omogućili su razvoj kreativnih industrija koje otvaraju prostor za poduzetništvo te razvoj novih komercijalnih aktivnosti i radnih mjesta. Dodatno, takav pristup pridonosi očuvanju umjetničkih i tradicijskih obrta. Stoga, kulturne i kreativne industrije u sinergiji snaga bogate i visoko vrijedne materijalne i nematerijalne baštine na ovome prostoru stvaraju priliku za jačanje gospodarstva i razvoj društva.

Ovaj posebni cilj ostvarit će se implementacijom triju mjera. Prva mjera usmjerena je unaprjeđenju i modernizaciji kulturne infrastrukture te razvoju kreativnih industrija. U tom dijelu, potrebno je kontinuirano obnavljati, modernizirati i valorizirati kulturnu baštinu, uključivo njenu dostupnost osobama s teškoćama (OSI). U svrhu obnove, zaštite, očuvanja i održivog upravljanja kulturnom baštinom, valja pružiti podršku projektima revitalizacije kulturne baštine, izrade dokumentacije, razvoju poslovnih modela upravljanja baštinom, edukacijama i dr. Nadalje će se razvijati kreativne industrije kako bi se kulturna baština prilagodila digitalnom tržištu te razvoju inovativnih proizvoda i usluga. Navedeno će se ostvariti jačanjem kapaciteta koji djeluju u kulturnim i kreativnim industrijama. Druga mjera odnosi se na očuvanje umjetničkih i tradicijskih obrta. Kako bi se to osiguralo, potrebno je prije svega identificirati, a zatim zaštititi i očuvati tradicijske i umjetničke zanate. Nakon toga slijedi njihova valorizacija kroz sustav potpore uređenju i opremanju proizvodnih i prodajnih prostora, te provođenje obrazovnih programa usmjerenih očuvanju umjetničkih i tradicijskih obrta. Treća mjera usmjerena je na podizanje razine svijesti o važnosti kulturne baštine. Predviđene aktivnosti su provođenje infrastrukturnih i *soft* projekta, događanja i edukacija s ciljem osvješćivanja

o važnosti očuvanja kulturne baštine i razvoja kulturnih programa za različite ciljne skupine.

Tablica 33. Mjere i aktivnosti razvoja kulturnih i kreativnih industrija

MJERA	AKTIVNOST
1.4.1. Modernizacija kulturne infrastrukture i razvoj kreativnih industrija s ciljem povećanja otpornosti na krize	Obnova i valorizacija kulturne baštine, uključujući unaprjeđenje dostupnosti elemenata kulturne baštine, s naglaskom dostupnosti za osobe s invaliditetom i razvojnim teškoćama
	Podrška projektima izrade dokumentacije u funkciji zaštite i očuvanja kulturne baštine uz održivu valorizaciju te podrška aktivnostima unaprjeđenja zaštite i očuvanja kulturne baštine
	Potpora radu udruga i drugih organizacija iz područja kulturnih i kreativnih industrija
	Modernizacija postojećih prostora za kulturne djelatnosti te osiguranje novih kapaciteta za njihov razvoj(kino dvorana, koncertna dvorana, kazalište i sl.)
	Jačanje kapaciteta kulturnih i kreativnih industrija u svrhu prilagodbe digitalnom tržištu te razvoj novih inovativnih proizvoda i usluga
	Poticanje razvoja proizvoda i usluga temeljenih na održivoj valorizaciji kulturne baštine
1.4.2. Očuvanje umjetničkih i tradicijskih obrta	Identifikacija i vrednovanje tradicijskih i umjetničkih zanata te njihova valorizacija kroz sustav potpore uređenju i opremanju njihovih proizvodnih i prodajnih prostora
	Potpora zaštiti i očuvanju tradicijskih i umjetničkih obrta te obrta s dugovječnim radom
	Razvoj obrazovnih programa usmjerenih prema očuvanju umjetničkih i tradicijskih obrta
	Stvaranje baze "živog kulturnog blaga"
1.4.3. Podizanje razine svijesti o važnosti kulturne baštine i razvoja programa za mlade	Provođenje projekta razvoja publike i razvoja edukativnih programa za mlade i druge ciljne skupine, razvoj i provedba programa Centra za mlade
	Provedba aktivnosti informiranja lokalnog stanovništva o važnosti očuvanja i mogućnostima održive valorizacije kulturne baštine
	Potpora organiziranju kontinuirane edukacije za djelatnike u kulturnim i kreativnim industrijama

MJERA	AKTIVNOST
	Razvoj kulturno-društvene infrastrukture koja će biti u funkciji unaprjeđenja lokalne zajednice

Tablica 34. Pokazatelji ishoda razvoja kulturnih i kreativnih industrija

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo				
	II.02.4.02 Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	Rezultat/rang	63. (2019.)	<45. (2030.)	
PRZDŽ	PC5. Očuvanje i valorizacija kulturne i povijesne baštine uz razvoj kreativnih industrija i dostupnost kulturnih sadržaja na području cijele ZDŽ				
	OI.02.8.48 Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku	EUR	25,04 (2019.)	28,88	
	OI.02.8.49 Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području županije	Broj	372.080,00 (2019.)	430.000,00	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.8.48 Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku	Povećanje rashoda za kulturu JLP(R)S, po stanovniku na UP-u	EUR/st.	74,76	85
	OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga na UP-u Zadar	Broj aktivnih udruga iz područja kulturnih i kreativnih industrija na UP-u	Broj	143	150
	Broj revitaliziranih kulturnih atrakcija	Broj atrakcija koje su obnovljene ili revitalizirane i stavljene u upotrebu	Broj	-	7

Posebni cilj 1.5. Stvaranje sigurnog okruŕja za stabilan razvoj

Svrha cilja: Stvaranje sigurnog okruŕja za stabilan razvoj usmjereno je na jaćanje i otpornost gospodarstva UP-a Zadar.

Opis i provedba

Neophodan uvjet stabilnog i otpornog razvoja je sigurno okruŕje. Sigurno okruŕje ukljućuje različite vrste sigurnosti, pri ćemu su ugroze i rizici o kojima ovisi sigurnost vanjski ćimbenici na koje najćešće nije moguće utjecati. Mećutim, prilikom djelovanja potrebno ih je uvidjeti i uvaŕiti. Postoje različite vrste ugroza koje mogu dovesti do kriznih situacija i polućiti različite i mnogostruke posljedice. Rizici i ugroze mogu biti ekonomske, socijalne, politićke, prirodne i druge naravi. Prilikom planiranja razvoja potrebno je uoćiti moguće krizne situacije, kako bi se pravodobno postavili mehanizmi odgovora na njih s ciljem izbjegavanja i ublaŕavanja negativnih posljedica. Suvremeno okruŕje puno je prijatniji, stoga je ovaj cilj postavljen kako bi se odgovorilo na izazove s kojima je suoćeno ćovjećanstvo. Prijatnije koje su detektirane analizom stanja su svakako ratni sukobi i nestabilnost u susjedstvu, pandemija zaraznih bolesti, gospodarska nestabilnost, energetska kriza, negativne posljedice klimatskih promjena, prirodne katastrofe, kriminal i dr. Mećutim, ovdje valja razmišljati o onim krizama i ugrozama koje se tiću samog prostora UP-a Zadar u srednjoroćnom razdoblju, odnosno o onim segmentima na koje je relativno moguće utjecati u tome razdoblju. Pri tome treba imati na umu kako je razina opće sigurnosti UP-a na visokoj razini i treba ju oćuvati kao komparativnu prednost.

Ovim ciljem postavljene su ćetiri mjere. Prvom mjerom odgovara se na izazove koje donose klimatske promjene. Tu su predvićene različite aktivnosti, poput edukacije i osvješćivanje lokalnog stanovništva o klimatskim promjenama, unaprjećenja sustava navodnjavanja, razvoja zelene infrastrukture, oćuvanja bioraznolikosti, unaprjećenja sustava meteoroloških mjerenja i drugih rješenja temeljenih na prirodi, u svrhu prilagodbe na negativne ućinke klimatskih promjena. Jaćanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjećenje sustava civilne zaštitite druga je mjera ovoga cilja. Tom mjerom se cilja na unaprjećenje infrastrukture i drugih potrebnih kapaciteta. Stoga je planirano ulaganje u izgradnju i opremanje kapaciteta sustava civilne zaštite, unaprjećenje sustava praćenja promjena u moru i kvalitete zraka te sustava za praćenje seizmološke aktivnosti i uzbunjivanje od potresa. Treća mjera orijentirana je na unaprjećenje sustava zaštite od poŕara. Taj segment je osobito znaćajan s obzirom na sve sušnija razdoblja godine i sve veći broj zapuštenih poljoprivrednih i šumskih površina, ali i sve veći broj neodgovornih graćana i turista na UP-u. U tome dijelu je takoćer predvićeno unaprjećenje infrastrukture i ostalih kapaciteta, poput urećenja protupoŕarnih puteva, unaprjećenja vatrogasnih postrojbi kroz modernizaciju opreme, potpore dobrovoljnim vatrogasnim društva i edukativnih programa. Potrebno je naglasiti kako se protupoŕarni putevi mogu valorizirati i kroz rekreacijske sadržaje (pješaćke i biciklistićke staze) namijenjene lokalnom stanovništva i turistima. S obzirom na rast i razvoj turizma na UP-u i negativne

učinke povećanja kriminala koje masovni turizam donosi, četvrta mjera vezana je uz unaprjeđenje sustava prevencije kriminala i povećanja sigurnosti. Ta mjera previđa provođenje edukativnih programa i kampanja namijenjenih različitim dionicima u turizmu, unaprjeđenje sustava praćenja turističkih boravaka, unaprjeđenje prometnica s ciljem povećanja sigurnosti te podršku različitim projektima vezanim uz prevenciju kriminala i povećanje sigurnosti u lokalnoj zajednici.

Tablica 35. Mjere i aktivnosti stvaranja sigurnog okružja za stabilan razvoj

MJERA	AKTIVNOST
1.5.1. Razvoj otpornosti na klimatske promjene	Podrška meteorološkim praćenjima i razvoju rješenja temeljenih na umjetnoj inteligenciji pri razvoju sustava ublažavanja posljedica klimatskih promjena
	Unaprjeđenje sustava navodnjavanja, uključujući i zelene urbane površine
	Razvoj zelene infrastrukture
	Poticanje korištenja rješenja temeljenih na prirodi (NBS) u svrhu prilagodbe na negativne učinke klimatskih promjena
	Provedba aktivnosti očuvanja bioraznolikosti
	Provedba edukacije i osvještavanja stanovništva o klimatskim promjenama
1.5.2. Jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenje sustava civilne zaštite	Ulaganje u izgradnju i opremanje kapaciteta sustava civilne zaštite
	Organiziranje edukacija o postupanju u kriznim situacijama
	Podrška razvoju sustava praćenja promjena u moru
	Podrška razvoju sustava za obranu od poplava
	Podrška uspostavi sustava praćenja kvalitete zraka
	Razvoj infrastrukture u službi smanjenja prirodnih i antropogenih rizika
	Podrška razvoju sustava za praćenje seizmološke aktivnosti i uzbunjivanja od potresa
	Podrška implementaciji inovativnih rješenja i novih tehnologija u sustav civilne zaštite
1.5.3. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara	Uređenje protupožarnih puteva i njihova valorizacija (kroz biciklističke i trekking staze)

MJERA	AKTIVNOST
	Potpora unaprjeđenju vatrogasnih postrojbi kroz modernizaciju infrastrukture (uključivo izgradnju), opreme i edukaciju osoblja
	Promocija i potpora dobrovoljnim vatrogasnim društvima
	Organizacija edukativnih radionica o zaštiti od požara
	Revitalizacija i uređenje šumskih područja s posebnim naglaskom na implementaciju edukativnih i rekreacijskih sadržaja
1.5.4. Unaprjeđenje sustava prevencije kriminala i povećanja sigurnosti	Provođenje edukacije stanovništva, malih privatnih iznajmljivača i ugostitelja o aktivnostima prevencije kriminala
	Podrška projektima unaprjeđenja sigurnosti u javnim prostorima
	Unaprjeđenje sustava evidencije turističkih kretanja u Urbanom području s ciljem povećanja sigurnosti
	Unaprjeđenje prometnica s ciljem povećanja sigurnosti
	Provođenje promotivnih kampanja s ciljem povećanja sigurnosti u prometu
	Podrška projektu Policajac u zajednici
	Podrška projektu Sigurna turistička sezona

Tablica 36. Pokazatelji ishoda stvaranja sigurnog okruŕja za stabilan razvoj

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC7. Sigurnost za stabilan razvoj				
	OI.02.10.32 Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	%	2,7 (2019.)	Ostati najbolji u EU-u	
PRZDŕ	PC11. Unaprjeđenje sustava za jačanje otpornosti ZDŕ				
	OI.02.10.34 Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku	EUR/st.	10,17 (2019.)	10,62	
	OI.02.16.57 Broj požara na 10.000 stanovnika	Broj	76 (2019.)	65	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 1.5. Stvaranje sigurnog okruŕja za stabilan razvoj				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	
	OI.02.16.57 Broj požara na 10.000 stanovnika	Smanjenje broja požara na 10.000 stanovnika na UP-u	Broj na 10.000 stanovnika	45,83	40
	Broj kaznenih djela	Smanjenje broja kaznenih djela na UP-u	Broj	2.151 (2021.)	1.800
	II.02.10.01 Stopa kriminala	Smanjenje stope kriminala na UP-u	Broj na 1.000 stanovnika	14 (2021.)	12

PRIORITET 2. ODRŕIVI, ZELENI I UJEDNAČEN RAZVOJ

Ovim prioritetom definirani su sljedeći posebni ciljevi:

Posebni cilj 2.1. Ujednačen razvoj

Svrha cilja: Ujednačen razvoj na cjelokupnom UP-u Zadar pridonosi održivosti, poboljšanju demografske obnove i ravnomjernijem raspoređivanju opterećenja prostora.

Opis i provedba

Analizom stanja i trendova utvrđeno je kako UP Zadar gravitira svome središtu. Tome su pridonijeli urbanizacija i koncentracija različitih društvenih i zdravstvenih usluga u Zadru. Zbog toga je gradsko središte često opterećeno, a potrebna infrastruktura ne

osigurava kvalitetu života u dovoljnoj mjeri. To je posebno vidljivo na rubnim dijelovima grada, otocima i ruralnim dijelovima UP-a Zadar. Također, prevelika koncentracija društvenih i gospodarskih aktivnosti na obalnom području saturirala je obalu prekomjernom izgradnjom, posebice onom namijenjenoj turizmu. Sve navedeno dovelo je do neujednačeno razvijene gospodarske i društvene infrastrukture na UP-u Zadar, nedostataka vezanih uz osnovne uvjete života (poput vodoopskrbe i odvodnje te druge komunalne infrastrukture) te nedostataka vezanih uz osiguranje zdravstvene i socijalne skrbi na ruralnim kopnenim područjima i otocima. Taj proces pratilo je iseljavanje ruralnih područja i otoka, posebice iseljavanje mladog stanovništva. Kako bi se riješile navedene slabosti i odgovorilo na potrebe vezane uz ujednačen razvoj i kvalitetu života na svim dijelovima UP-a Zadar, ovaj cilj usmjeren je na unaprjeđenje potrebne životne infrastrukture, jačanje materijalnih i ljudskih kapaciteta te valorizaciju i očuvanje posebnih resursa na kojima se temelji razvoj pojedinih dijelova UP-a Zadar. Ovim ciljem nastoji se osigurati društveno-gospodarski razvoj nerazvijenih i iseljenih područja.

Cilj će se ostvariti temeljem tri mjere. U prvoj mjeri planira se jačanje regionalne konkurentnosti kroz udruživanje. Ta mjera previđa udruživanje javnih poduzeća i organizacija s ciljem optimizacije poslovanja, ali i brendiranja i promocije UP-a Zadar. Dodatne aktivnosti vezane su uz jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata, te zaštitu i valorizaciju autohtonih resursa i potencijala pojedinih područja, s ciljem objedinjavanja istih u visokovrijedne lance vrijednosti. Druga mjera razvija pojedina područja temeljem posebnosti istih. Na tragu toga, planira se revitalizacija kulturne baštine ruralnih kopnenih područja i otoka te poticanje ekološke poljoprivrede i samozapošljavanja. U pogledu infrastrukture na otocima, cilj je obnoviti postojeće vodospreme i razviti mrežu desalinizatora kao alternativnih sustava vodoopskrbe i to u iznimnim situacijama gdje se ne mogu ostvariti kvalitetniji oblici umrežavanja u regionalni vodoopskrbni sustav. Osim toga, planira se prometno povezati otoke ekološki prihvatljivim prijevoznim sredstvima, dok se u ruralnim područjima UP-a Zadar planira osigurati logističko-distributivni centar za poljoprivredne proizvode. Očuvanje vodnih resursa treća je mjera orijentirana na obnovu i unaprjeđenje vodoopskrbnog sustava, sustava javne odvodnje i odvodnje oborinskih voda, sustava kontrole kvalitete mora i sustava za zbrinjavanje otpadnih voda iz brodica. Tim aktivnostima osigurava se kvaliteta života, ali i smanjenje negativnih utjecaja na okoliš.

Tablica 37. Mjere i aktivnosti ujednačenog razvoja

MJERA	AKTIVNOST
2.1.1. Jačanje regionalne konkurentnosti kroz sinergijske učinke udruživanja	Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata
	Brendiranje i promocija UP-a Zadar
	Potpora zaštiti autohtonih proizvoda i usluga, pasmina i sorti

MJERA	AKTIVNOST
	Prepoznavanje najkvalitetnijih potencijala ukupnog prostora i njihovo objedinjavanje u visokovrijedne lance vrijednosti
2.1.2. Razvoj područja s razvojnim posebnostima	Revitalizacija kulturne baštine na otocima i razvoj kulturnog turizma na temeljima maritimne i ostale baštine i lokalnih posebnosti otoka
	Poticanje samozapošljavanja i sinergije otočnih mikroekonomija
	Poticanje razvoja ekološke poljoprivrede
	Potpora razvoju mreže desalinizatora kao alternativnih sustava te obnovi vodospreme
	Razvoj međuotočne prometne povezanosti ekološki prihvatljivim prijevoznim sredstvima
	Razvoj logističko-distributivnog centra za poljoprivredne proizvode
2.1.3. Očuvanje vodnih resursa	Razvoj i obnova vodoopskrbnog sustava
	Razvoj i obnova sustava javne odvodnje i odvodnje oborinskih voda s ciljem veće priključenosti stanovništva i smanjenja negativnih utjecaja na okoliš
	Razvoj sustava za kontrolu kvalitete mora temeljenog na implementaciji modernih tehnologija (satelitskih snimki prostora, strojnog učenja i sl.)
	Potpora unaprjeđenju sustava za zbrinjavanje otpadnih voda iz plovila

Tablica 38. Pokazatelji ishoda ujednačenog razvoja

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom				
	II.02.14.34 Indeks globalne konkurentnosti - Stup br. 1 - Institucije	Rezultat/rang	77. (2019.)	<60. (2030.)	
	SC12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima				
	II.02.13.15 Bruto domaći proizvod (BDP) u tekućim cijenama prema NUTS 2 regijama (Razlika u regionalnom BDP po stanovniku, omjer BDP-a po stanovniku ŽG (najrazvijenija županija) u odnosu na VPŽ (najmanje razvijena županija)	Broj	3,10 (2017.)	2,50 (2030.)	
PRZDŽ	PC19. Povećanje teritorijalne kohezije Zadarske županije i poticanje ravnomjernog i održivog razvoja s naglaskom na otoke, brdsko-planinska i potpomognuta područja				
	OI.02.13.36 Broj JLS koji imaju indeks razvijenosti ispod 100	Broj	7 (2020.)	5	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 2.1. Ujednačen razvoj				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.6.35 Stanovništvo priključeno na javnu vodoopskrbu	Povećanje broja stanovnika priključenih na sustav odvodnje na UP-u	Broj	61.054 (2021.)	65.000
	OI.02.13.36 Broj JLS-ova na UP koji imaju indeks razvijenosti ispod 100	Smanjenje broja JLS-ova na UP-u koji imaju indeks razvijenosti ispod 100	Broj	1 (2018.)	0

Posebni cilj 2.2. Dekarbonizacija prostora

Svrha cilja: Dekarbonizacija prostora primjenom zelenog prometa pridonosi održivom, zelenom i ujednačenom razvoju UP-a Zadar.

Opis i provedba

U skladu s politikama Europske unije vezanim uz smanjenje negativnih klimatskih promjena i posljedica, potrebno je povećati energetske učinkovitost javne i privatne infrastrukture te umanjiti ekološki otisak. Promet na UP-u jedan je od najznačajnijih izvora štetnih (stakleničkih) plinova. Stoga je potrebno smanjiti njegov negativni utjecaj, posebice u obalnim i zaštićenim područjima. Dekarbonizacija prometa sastavni je element Europskog zelenog plana te jedan od načina smanjenja emisije ugljika u atmosferu. Analizom stanja i trendova utvrđene su određene slabosti po pitanju prometne infrastrukture. Nedostatak cestovne prometne infrastrukture u pokretu i mirovanju, nedostatak biciklističke infrastrukture, nedovoljno korištenje zelenog i održivog javnog prometa te intenzivni cestovni, avionski i pomorski promet tijekom turističke sezone temeljni su problemi prometnog sustava UP-a Zadar. Sukladno tome, potrebno je razvijati učinkovitija i zelena rješenja u javnoj prometnoj infrastrukturi.

Ovaj posebni cilj provodit će se kroz dvije mjere vezane uz koncept dekarbonizacije i digitalizacije prometnog sustava. Prva mjera je dekarbonizacija prometa, a provodit će se ulaganjem u razvoj i unaprjeđenje različite infrastrukture koja omogućuje učinkovitiji i ekološki prihvatljiv promet. To se prije svega odnosi na rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih učinkovitijih prometnica, a zatim na razvoj i modernizaciju ekološki prihvatljivijih oblika prometa, poput primjerice biciklističkog. Osim toga, ova mjera planira izgradnju punionica za električna vozila (automobila, autobusa, i dr.), intenzivnije korištenje električnih vozila u javnom prijevozu i javnim poduzećima, korištenje ekološki prihvatljivih vozila i infrastrukturnu prilagodbu u pomorskom prijevozu te općenito popularizaciju korištenja ekološki prihvatljivih vozila i oblika prometa. Drugom mjerom teži se digitalizaciji i optimizaciji sustava povezanosti, odnosno unaprjeđenju učinkovitosti prometnog sustava. Aktivnosti koje se planiraju su unaprjeđenje i optimizacija prometa u mirovanju, unaprjeđenje i optimizacija javnog prijevoza autobusima, povezivanje luka za pomorski promet s linijama autobusnog prijevoza i biciklističkom infrastrukturom, uređenje lučica s komunalnim vezovima, uspostava intermodalnog HUB-a mobilnosti, razvoj međuotočnih i dužobalnih oblika prijevoza i dr.

Tablica 39. Mjere i aktivnosti dekarbonizacije prostora

MJERA	AKTIVNOST
2.2.1. Zeleni promet	Razvoj i modernizacija mreže biciklističke infrastrukture te uspostava primarne mreže biciklističkih prometnica i širenje mreže parkirališta za bicikle
	Izgradnja punionica za električna vozila
	Podrška korištenju ekološki prihvatljivih vozila i infrastrukturnoj prilagodbi u pomorskom prijevozu (brodovi na e-pogon)

MJERA	AKTIVNOST
	Podrška korištenju električnih vozila u javnim poduzećima i javnom prijevozu
	Unaprjeđenje sustava javnih bicikala i slow mobility opcija
	Rekonstrukcija postojećih prometnih pravaca i izgradnja novih s ciljem optimizacije prometnih tokova i širenje ITS-a
	Razvoj suradnje s HŽ-om u svrhu planiranja prilagodbe, obnove i modernizacije željezničkog prometa kao ekološki najprihvatljivijeg prijevoza
2.2.2. Digitalizacija i optimizacija sustava povezanosti i dostupnosti	Podrška aktivnostima koje doprinose realizaciji koncepta zelenih luka (green ports)
	Uspostava zona zajedničke namjene i zona smirenog prometa
	Kvalitetno povezivanje luka za pomorski promet s linijama autobusnog prijevoza, biciklističkom infrastrukturom, sustavima mikromobilnosti (npr. javni bicikli) i carsharing sustavom uz digitalizaciju procesa
	Digitalizacija i optimizacija linija javnog prijevoza autobusima s ciljem smanjenja zagađenja
	Digitalizacija i optimizacija parkirne politike, parkirnih zona i parkirališne ponude uz implementaciju načela zelene politike (uključivanje zelenih površina u parkirališta, stvaranje prirodnog hlada i zelenih ograda)
	Proširenje kapaciteta javnih parkirališnih prostora na obodima grada te digitalizacija i optimiziranje javnog prijevoza i implementacija koncepta Park & Ride
	Podrška aktivnostima koje doprinose razvoju zelenih zračnih luka (green airports infrastructure)
	Unaprjeđenje infrastrukture i modernizacija autobusnog kolodvora i autobusnih stajališta
	Podrška uređenju lučica s komunalnim vezovima za lokalno stanovništvo te manjih pristaništa
	Uspostava intermodalnog HUB-a mobilnosti
	Razvoj međuotočnih i dužobalnih oblika prijevoza

Tablica 40. Pokazatelji ishoda dekarbonizacije prostora

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC10. Održiva mobilnost				
	II.02.11.02 Indeks globalne konkurentnosti - stup br. 2 Infrastruktura	Rezultat/rang	32. (2019.)	<28. (2030.)	
PRZDŽ	PC17. Unaprjeđenje prometne povezanosti i modernizacija prometnih sustava za održivo i sigurno prometovanje				
	OI.02.11.47 Ukupan broj prevezenih putnika po linijama autobusnog prijevoza (gradski, prigradski, otoci)	Broj	7.834.667 ,00(2020.)	7.900.000,00	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 2.2. Dekarbonizacija prostora				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.11.14 Duljina ostalih cesta prema kategorijama cesta	Povećanje duljine ostalih državnih cesta prema kategorijama cesta na UP-u	Km	100	125
	OI.02.11.42 Duljina biciklističkih staza	Povećanje duljine biciklističkih staza na UP-u	Km	16	50
	OI.02.11.48 Udio korisnika prometnih sredstava koji koriste OIE u odnosu na ukupni broj korisnika javnog prijevoza	Udio korisnika prometnih sredstava koji koriste OIE u odnosu na ukupni broj korisnika javnog prijevoza na UP-u	%	0	6,67

Posebni cilj 2.3. Zelena tranzicija

Svrha cilja: Zelena tranzicija temeljena na primjeni mjera održivog upravljanja prostorom, otpadom i drugim elementima održivosti pridonosi održivom, zelenom i ujednačenom razvoju UP-a Zadar.

Opis i provedba

Zelena tranzicija obuhvaća korištenje čiste energije, zeleno i plavo ulaganje, dekarbonizaciju prometa i druge infrastrukture, primjenu kružnog gospodarstva, samodostatnost u proizvodnji hrane, biogospodarstvo te očuvanje i obnovu ekosustava i bioraznolikosti. Zelena tranzicija jedan je od razvojnih smjerova *Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030.*

Analizom stanja i trendova utvrđene su mnoge slabosti na koje je potrebno odgovoriti mjerama i aktivnostima zelene tranzicije u UP-u Zadar. Slabosti koje se posebno ističu vezane su uz otpad, a to su nedostatak infrastrukture za gospodarenje otpadom, neprimjereno gospodarenje otpadom i loš sustav recikliranja, postojanje ilegalnih odlagališta otpada te neosvijestjenost lokalne zajednice o potrebi odgovornog i održivog gospodarenja otpadom. Osim otpada, problemi su vezani uz energetiku. U pogledu upravljanja prostorom, evidentno je nepridržavanje normi prostornog planiranja i uređenja uz bespovratno trošenje prostora. Također, dolazi do prekomjerne izgradnje (posebice namijenjene turizmu) u naseljenim područjima uz manjak i neprimjereno korištenje zelenih površina. Dodatne sigurnosne i estetske probleme stvaraju zapušteni i devastirani prostori. Uz to, masovni turizam i njegov nekontrolirani razvoj sve više opterećuju prostor. Mnogi novoizgrađeni stanovi i drugi kapaciteti namijenjeni su turizmu, zbog čega raste broj smještajnih kapaciteta u privatnom smještaju. Neki od negativnih učinaka prekomjernog turizma su rast cijena zemljišta, nekretnina i svakodnevnih potrepština, gužva, buka, prometna zagušenja i dr. Ipak, uz mnoge slabosti postoje određene snage i prilike koje je potrebno iskoristiti. Tu je prije svega riječ o postojećoj infrastrukturi koju je moguće dodatno unaprijediti. Primjerice, već postoji dobra pokrivenost područja elektroenergetskim i vodoopskrbnim sustavom te sustavom odvodnje i prikupljanja otpada, plinifikacija područja i dr. Također, povoljna klimatska, reljefna i hidrografska obilježja omogućuju zelenu tranziciju. Dakle, na prirodnim resursima i očuvanom okolišu (plodna zemlja, čisto more, bogati i čisti vodni resursi i dr.) može se temeljiti ekološka i samodostatna poljoprivreda te ribarstvo, a posljedično i prerađivačka prehrambena industrija. Uz to, određeni dijelovi prirode su zaštićeni. Vrlo važno je što UP Zadar ima velik broj *brownfield* područja (nekadašnje vojarne, tvornice i škole koje su u vlasništvu države, Županije, JLS-ova ili privatnih osoba) koje je moguće revitalizirati i staviti u funkciju. Temeljem navedenih slabosti, ali i snaga i prilika, moguće je identificirati razvojne potrebe uobičajene u nekoliko mjera.

Ovaj posebni cilj provest će se kroz pet mjera. Prva mjera usmjerena je na zelenu tranziciju gospodarstva, kojom se nastoji stvoriti poticajno gospodarsko okruženje spremno za implementaciju različitih instrumenata zelene tranzicije, poput dekarbonizacije poslovanja, ulaganja u inovativne ekološke tehnologije, implementaciju modela kružne ekonomije, primjenu tehnoloških dostignuća koja omogućuju smanjeni štetni utjecaj na okoliš, modernizaciju ribarske flote, učinkovitije opskrbe lance, provedbu različitih edukacija o zelenoj tranziciji i dr. Druga mjera odnosi se na upravljanje otpadom. U tome dijelu predviđena je transformacija cijelog sustava gospodarenja otpadom, koja zahtjeva sanaciju ilegalnih i neprimjerenih odlagališta

otpada, razvoj i unaprjeđenje potrebne infrastrukture i opreme za odvojeno prikupljanje i recikliranje otpada, edukacije i promocije usmjerene odgovornom i održivom gospodarenju otpadom i dr. Održivo upravljanje prostorom treća je mjera postavljena s ciljem da se odgovorno i održivo koristi prostor, odnosno da se riješe imovinsko-pravna pitanja, uredi kružno upravljanje prostorom i zgradama, revitaliziraju i saniraju *brownfield* i drugi neiskorišteni prostori, uredi biciklistička infrastruktura, groblja i dr. S obzirom na značaj, ali i sve veću opterećenost područja turističkim kretanjima, četvrta mjera odnosi se na različite međusobno povezane aktivnosti usmjerene prema održivom upravljanju turizmom. Neke od aktivnosti su praćenje i mjerenje pokazatelja održivog razvoja turizma, unaprjeđenje turističkog identiteta prostora, razvoj i valorizacija specifičnih oblika turizma temeljenih na baštini i posebnostima prostora, razvoj i unaprjeđenje turističke infrastrukture, jačanje suradnje dionika u turizmu, edukativni programi i sl. Održiva poljoprivreda i ribarstvo peta je mjera s pripadajućim aktivnostima kojima se cilja na unaprjeđenje potrebne infrastrukture i ljudskih kapaciteta. Mjera predviđa provedbu cjeloživotnih obrazovnih programa, osiguranje poticaja za poljoprivrednike, razvoj i revitalizaciju lokalnih tržnica, razvoj održive marikulture te modernizaciju ribarske infrastrukture i flote na otocima i priobalju i dr.

Tablica 41. Mjere i aktivnosti zelene tranzicije

MJERA	AKTIVNOST
2.3.1. Zelena tranzicija gospodarstva	Razvoj poticaja za poduzetnike u zelenoj tranziciji gospodarstva – dekarbonizacija poslovanja, korištenje OIE i dr.
	Razvoj, implementacija i ulaganje u inovativne ekološke tehnologije
	Podrška razvoju zelenih poslova i zelene i kružne ekonomije
	Edukacija dionika privatnog sektora o zelenoj tranziciji i kružnoj ekonomiji
	Kratki opskrbeni lanci (posebice u ugostiteljskoj ponudi) povezivanjem poljoprivrednika i ribara s ugostiteljima
	Potporna projektima za dekarbonizaciju proizvodnih procesa i implementaciju čistih tehnologija
	Razvoj poticaja za modernizaciju ribarske flote
	Podrška djelatnostima koje omogućuju održivu diversifikaciju gospodarstva
2.3.2. Upravljanje otpadom	Transformacija sustava gospodarenja otpadom prema održivom odvajanju, recikliranju otpada i prelasku na kružno gospodarstvo
	Razvoj infrastrukture, tehnologija i opreme potrebne za odvojeno prikupljanje i recikliranje otpada

MJERA	AKTIVNOST
	<p>Poticanje odvojenog prikupljanja otpada u javnim ustanovama i privatnim poduzećima, s posebnim naglaskom na turistički sektor (uključivo nautički turizam)</p> <p>Promocija i edukacija lokalne zajednice o važnosti i ispravnim načinima održivog gospodarenja otpadom</p> <p>Sanacija ilegalnih i neadekvatnih odlagališta otpada</p>
2.3.3. Održivo upravljanje prostorom	<p>Poticanje rješavanja imovinsko-pravnih pitanja</p> <p>Određivanja potencijala primjene zelenih tehnologija na postojećim građevinama i njihovo kartiranje</p> <p>Poticanje uključivanja raznovrsnih dionika u procese razvoja zelene infrastrukture i zelene urbane obnove</p> <p>Revitalizacija i sanacija brownfield i ostalih nedovoljno iskorištenih prostora</p> <p>Izrada plana kružnog upravljanja prostorom i zgradama</p> <p>Poticanje projekata kružnog gospodarenja prostorom i zgradama</p> <p>Poticanje održivog upravljanja osjetljivim područjima prirode</p> <p>Unaprjeđenje i valorizacija zelene infrastrukture i zelenih urbanih prostora</p> <p>Unaprjeđenje infrastrukture i proširenje kapaciteta groblja</p> <p>Podrška aktivnostima prostorno-planskog i strateško-planskog razvoja uz poticanje zelene i kružne tranzicije prostora</p> <p>Potpoma osnaživanju područja Natura 2000 - ciljnih vrsta i stanišnih tipova</p> <p>Razvoj i modernizacija pješačke infrastrukture</p>
2.3.4. Održivi razvoj turizma	<p>Potpoma nabavki opreme i razvoju sustava prikupljanja i praćenja indikatora održivosti razvoja turizma uz znanstvenu podršku</p> <p>Unaprjeđenje turističkog identiteta temeljenog na održivom razvoju</p> <p>Potpoma turističkim proizvodima koji podržavaju održivi razvoj turizma, s posebnim naglaskom na specifične oblike turizma temeljene na baštini</p> <p>Valorizacija prirodne i kulturne baštine kroz održive turističke proizvode</p> <p>Podrška inicijativama za unaprjeđenje turističke ponude izvan glavne sezone</p> <p>Podrška razvoju održive turističke infrastrukture, unaprjeđenju i podizanju opremljenosti postojećih objekata javne turističke infrastrukture (kupališta, plaže i popratna infrastruktura, staze i šetnice uz more, poučne i druge tematske staze, interpretacijski centri, posjetiteljski centri, infoploče i turistička signalizacija itd.)</p>

MJERA	AKTIVNOST
	Razvoj seta potpora za dionike u turizmu u cilju povećanja udjela hotelskog smještaja i kvalitete turističke ponude
	Razvoj cikloturističke ponude (uređivanje, održavanje i markacija rekreacijskih staza i pametnih punktova za odmor biciklista) s integriranom zelenom infrastrukturom
	Podrška obrazovnim ustanovama koje obrazuju visokokvalitetan kadar sukladno potrebama tržišta rada i načelima održivog razvoja turizma
	Podrška jačanju suradnje dionika u turizmu
2.3.5. Održiva poljoprivreda i ribarstvo	Potpورا poticanju poljoprivrednika, s posebnim naglaskom na mlade poljoprivrednike
	Provedba edukativnih radionica za poljoprivrednike u svrhu povećanja konkurentnosti (o mogućnostima brendiranja, digitalizacije u poljoprivredi i mogućnostima umrežavanja) i implementacije načela ekološke poljoprivrede u poslovanje
	Izrada plana razvoja te revitalizacija lokalnih tržnica kao generatora socijalnih interakcija
	Poticanje razvoja održive marikulture i modernizacije ribarske infrastrukture na otocima i priobalju (ribarske luke, iskrcajna mjesta i ostala ribarska infrastruktura)
	Razvoj poticaja za modernizaciju ribarske flote s posebnim naglaskom na unaprjeđenje elemenata ekološke prihvatljivosti
	Podrška modernizaciji i restrukturiranju poljoprivrednih gospodarstava te primjeni novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji
	Provedba edukacija s ciljem unaprjeđenja znanja o ekologiji mora, popularizacije sektora ribarstva i unaprjeđenja plavih djelatnosti

Tablica 42. Pokazatelji ishoda zelene tranzicije

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
NRS	SC8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost			
	II.02.6.29 Emisije stakleničkih plinova	%	75,20 (2019.)	65 (2030.)
	OI.02.6.18 Stupanj recikliranja komunalnog otpada	%	25,30 (2018.)	55 (2030.)
	SC9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva			

	OI.02.12.73 Faktorski prihod poljoprivrede po godišnjoj radnoj jedinici (GOD)	EUR/godišnja jedinica rada	6.107,00 (2019.)	10.000,00 (2030.)	
PRZDŽ	PC4. Razvoj Zadarske županije kao prepoznatljive destinacije održivog, pametnog i cjelogodišnjeg turizma				
	OI.02.8.50 Indeks turističke razvijenosti Zadarske županije	Rezultat	21,97 (2019.)	25	
	PC12. Unaprjeđenje sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i održivog upravljanja prostornim resursima				
	OI.02.6.5 Kopnena i morska zaštićena područja (% ukupne teritorijalne površine),	%	10,36 (2019.)	12	
	PC13. Unaprjeđenje kvalitete i održivosti komunalnih infrastrukturnih sustava i usluga				
	OI.02.6.18 Stupanj recikliranja komunalnog otpada	%	15,6 (2018.)	25	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 2.3. Zelena tranzicija				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.6.11 Kupališta s izvrsnom kvalitetom vode prema mjestu	Kupališta s izvrsnom kvalitetom vode na UP-u	%	100	100
	OI.02.6.64 Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge	Količina ukupno odloženog otpada na području Zadarske županije	Tona	334.071 (2020.)	280.000
	OI.02.8.50 Indeks turističke razvijenosti JLS-ova	Indeks turističke razvijenosti JLS-ova koji spadaju pod UP (prosjeak)	Rezultat	21,96 (2021.)	25
	RCO 37 Površina područja mreže Natura 2000 obuhvaćena mjerama zaštite i obnove	Površina Natura 2000 u UP-u	Km ²	911,5 (25% teritorija ZŽ)	1.100 (30% teritorija ZŽ)

Posebni cilj 2.4. Energetska tranzicija

Svrha cilja: Energetska tranzicija temeljena na primjeni mjera energetske učinkovitosti pridonosi održivom, zelenom i ujednačenom razvoju UP-a Zadar.

Opis i provedba

Energetska tranzicija strateški je cilj *Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske 2030.*, postavljen u okviru zelene tranzicije kao razvojnog smjera. Usmjeren je ponajprije na proizvodnju i korištenje ekološki prihvatljive i čiste energije. Također, energetska tranzicija potencira energetske samodostatnost krajnjih korisnika te korištenje različitih tehnoloških dostignuća koji će pomoći u pametnom upravljanju i racionalnoj i štedljivoj upotrebi energije. Analizom stanja i trendova utvrđene su određene slabosti po pitanju energetske učinkovitosti na UP-u Zadar. Prije svega, nisu u potpunosti dostupni podaci vezani uz potrošnju i proizvodnu energije na razini UP-a Zadar. Zatim, zastarjela je i istrošena postojeća elektroopskrbna mreža, koja je tijekom ljetnih mjeseci osobito opterećena turizmom. Također, planovi energetske učinkovitosti većinom se odnose na objekte u javnom vlasništvu, pri čemu izostaju drugi potrošači. Nedovoljno je korištenje obnovljivih izvora energije, a istodobno postoji slabi interes lokalne zajednice za priključenje na plinsku mrežu. Mnoge zgrade nemaju primjerenu energetske učinkovitu vanjsku fasadu i stolariju. U svemu valja uzeti u obzir postojanje dobre pokrivenosti područja elektroenergetskim sustavom i plinskom mrežom koje je potrebno unaprijediti.

Ovaj cilj obuhvaća dvije mjere. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti prva je mjera kojom se želi unaprijediti određena javna infrastruktura i potaknuti korištenje energetske učinkovitih rješenja. Aktivnosti ove mjere su poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u javnom i privatnom sektoru, poticanje energetske obnove i energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru, korištenje energetske učinkovitog javnog prijevoza, razvoj pametnog sustava rasvjete i dr. U drugoj mjeri provode se aktivnosti unaprjeđenja sustava opskrbe energentima s ciljem samodostatnosti, odnosno samoodrživosti. Daljnji razvoj plinske mreže, razvoj energetske samodostatnosti otoka i podrška projektima obnove energetske mreže samo su neke od aktivnosti ove mjere kojima se teži unaprijediti opskrba energentima i poboljšati samodostatnost prostora.

Tablica 43. Mjere i aktivnosti energetske tranzicije

MJERA	AKTIVNOST
2.4.1. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti	Potpora korištenju obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi uključivo provedbu pilot projekata
	Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u gospodarskoj infrastrukturi s posebnim naglaskom na poljoprivrednu i prehrambenu industriju i turizam
	Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u stambenim objektima
	Modernizacija vozila javnog autobusnog prijevoza i povećanje njihove energetske učinkovitosti

MJERA	AKTIVNOST
	Poticanje uspostave sustava pametne rasvjete na cijelom području
	Podrška procesu energetske obnove i poticanje energetske učinkovitosti stambenih zgrada i objekata
	Podrška procesu energetske obnove i poticanje energetske učinkovitosti javnih zgrada i objekata
2.4.2. Unaprjeđenje sustava opskrbe energijom s ciljem samodostatnosti	Potpora daljnjem procesu plinifikacije
	Postizanje energetske samodostatnosti otoka putem iskorištavanja plave energije na otocima i ostalih oblika OIE
	Podrška projektima obnove energetske mreže
	Poticanje svih projekata (uključujući i znanstveno-istraživačke) koji za cilj imaju unaprjeđenje korištenja obnovljivih izvora energije
	Izrada studije o optimizaciji sustava opskrbe energijom

Tablica 44. Pokazatelji ishoda energetske tranzicije

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost				
	OI.02.6.40 Udio obnovljive energije u bruto finalnoj potrošnji energije po sektorima	%	28,02 (2018.)	36,40 (2030.)	
PRZDŽ	PC14. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti i infrastrukture uz tranziciju prema čistoj energiji i OIE				
	OI.02.6.37 Potrošnja primarne energije (Neposredna potrošnja energije na području Zadarske županije, PJ)	Broj	10,22 (2019.)	10,18	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 2.4. Energetska tranzicija				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.6.63 Investicije u zaštitu okoliša	Povećanje investicija u zaštitu okoliša na UP-u	EUR	1.132.637,00	
	Udio kućanstava spojen na električnu energiju	Udio kućanstava spojenih na električnu energiju na UP-u	%	97%	100%
	Kilometri plinovoda	Povećanje kilometara plinovoda na UP-u	Km	48,5	60
	Broj korisnika spojenih na plinsku mrežu	Broj korisnika spojenih na plinsku mrežu	Broj	913	1.500
	OI.02.6.41 Primarna proizvodnja obnovljivih izvora energije prema vrsti	Proizvodnja obnovljivih izvora energije	Broj	-	25%

PRIORITET 3. UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA (Život po mjeri čovjeka)

Ovim prioritetom definirani su sljedeći posebni ciljevi:

Posebni cilj 3.1. Uključiv i kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja

Svrha cilja: Uključiv i kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja pridonosi unaprjeđenju kvalitete života.

Opis i provedba

Najveći resurs UP-a Zadar su ljudi jer se na njima temelji društveno-gospodarski razvoj. Međutim, jedan od najvećih izazova s kojim se susreće UP Zadar je kontinuirano smanjenje broja stanovnika i njihovo starenje. Kako bi se zaustavio ovaj negativni trend, potrebno je ulagati u različite segmente društveno-gospodarskog sustava s ciljem unaprjeđenja kvalitete života. Povoljna klimatska obilježja samo su jedan od uvjeta za ugodan život na ovome prostoru, uz koje je potrebno osigurati privlačan urbani prostor i različite društvene usluge primjerene suvremenom standardu života. Svaka dobna skupina zahtjeva posebnu pažnju kako bi se razvijala i ostvarila u svome životu. Djeca i mlade osobe najranjivije su, jer im za primjereni razvoj treba osigurati poticajno okruženje temeljeno na kvalitetnom obrazovanju. Analizom stanja i trendova utvrđene su određene slabosti UP-a. To se prije svega odnosi na nedovoljne infrastrukturne kapacitete predškolskih i školskih ustanova te dotrajalost postojećih objekata i opreme. Osim toga, evidentna je tromost prilagodbe obrazovnog sustava potrebama društva i gospodarstva, kao i nedostatak nastavnog kadra u STEM području. Istodobno, s jedne strane postoji nedovoljna uključenost ranjivih skupina, a s druge strane nedovoljno razvijen sustav za prepoznavanje darovitih učenika u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima. Ti problemi su intenzivniji na ruralnim kopnenim područjima i otocima. Sustav odgoja i obrazovanja u UP-u Zadar postoji na svim razinama, ali ga treba unaprijediti, stoga iz ovih slabosti proizlaze određene potrebe.

U okviru ovog posebnog cilja utvrđene su tri mjere. Prva mjera usmjerena je unaprjeđenju kvalitete odgoja i primarnog obrazovanja, temeljem unaprjeđenja infrastrukture i drugih potrebnih kapaciteta. Aktivnosti ove mjere odnose na infrastrukturna poboljšanja koja bi osigurala jednosmjenski rad, sufinanciranje različitih usluga u području odgoja i obrazovanja (prehrana, produženi boravak, prijevoz i sl.), povećanje broja stručnih suradnika i dr. Druga mjera odnosi se na ranjive skupine, a aktivnosti su usmjerene razvoju sustava inkluzije ranjivih skupina. Neke od aktivnosti su razvoj programa namijenjenih djeci s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, prilagodba usluge javnog prijevoza i dostupnost infrastrukture osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću, osposobljavanje i integracija teško zapošljivih skupina na tržište rada i dr. Poticanje izvrsnosti od najranijeg djetinjstva treća je mjera ovoga cilja kojom se posvećuje pažnja darovitoj djeci. Tu je predviđen razvoj infrastrukture i usluga, poput unaprjeđenja prostora i opreme za potporu darovitoj djeci, dodatnih programa za darovitu djecu i dr.

Tablica 45. Mjere i aktivnosti uključivog i kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja

MJERA	AKTIVNOST
3.1.1. Unaprjeđenje kvalitete odgoja i primarnog obrazovanja	Sufinanciranje spektra usluga u području odgoja i obrazovanja (prehrana, produženi boravak, prijevoz itd.)
	Unaprjeđenje infrastrukture i proširenje kapaciteta za odgoj i obrazovanje, s posebnom težnjom prema jednosmjenskom radu u školama
	Podrška povećanom broju stručnih suradnika u odgojno-obrazovnim ustanovama
3.1.2. Razvoj sustava inkluzije svih ranjivih skupina	Potpora dodatnim programima i aktivnostima namijenjenih djeci s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama
	Prilagodba usluge javnog prijevoza osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću (implementacija sustava zvučne i vizualne najave u vozilima i na stajalištima, opremanje stajališta taktilnim poljima, stazama, rukohvatima i rampama)
	Podrška osposobljavanju i integraciji teško zapošljivih skupina u tržište rada
	Povećanje dostupnosti infrastrukture i potrebnih stručnih usluga djeci i odraslima s teškoćama u razvoju
3.1.3. Poticanje izvrsnosti od najranijeg djetinjstva	Potpora razvoju dodatnih programa za darovitu djecu
	Proširivanje i opremanje prostora za potporu darovitoj djeci u cilju poticanja izvrsnosti (umjetničke radionice, plesne dvorane, informatički laboratoriji, akustične učionice i sl.)
	Potpora udrugama za poticanje izvrsnosti kod djece

Tablica 46. Pokazatelji ishoda uključivog i kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC2. Obrazovani i zaposleni ljudi				
	OI.02.2.47 Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	%	83 (2019.)	97 (2030.)	
	II.02.1.14 Stopa zaposlenosti prema dobi i spolu	%	66,70 (2019.)	75 (2030.)	
PRZDŽ	PC10. Razvoj Zadarske županije kao poticajnog okruženja za mlade i obitelj				
	OI.02.3.02 Postotak stanovništva od 0 do 14 godina u ukupnom stanovništvu	%	14,85 (2019.)	15	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 3.1. Uključiv i kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.2.60 Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja	Broj ustanova predškolskog odgoja na UP-u	Broj	66 (2021.)	71
	OI.02.2.58 Rashodi za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku	Povećanje rashoda za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku na UP-u	EUR/st.	120 (2021.)	150

Posebni cilj 3.2. Demografska obnova

Svrha cilja: Demografska obnova pridonosi unaprjeđenju kvalitete života po mjeri čovjeka i omogućuje održivi gospodarski razvoj

Opis i provedba

Kao što je prethodno navedeno, jedan od najvećih problema s kojim se UP Zadar susreće je kontinuirana depopulacija i starenje stanovništva. Ti trendovi uvjetovani su različitim elementima, a najvažniji su negativna prirodna promjena i iseljavanje iz UP-a u druge dijelove Hrvatske i izvan nje. Neke od općina UP-a Zadar ipak pokazuju pozitivan trend rasta broja stanovnika (Poličnik, Zemunik Donji), što je moguće pripisati njihovoj blizini i dobroj povezanosti s urbanim središtem Zadrom, ali i povećanom mogućnošću

zaposlenja. Osim zaposlenja, mladom radno aktivnom stanovništvu i mladim obiteljima je potrebno osigurati jednostavnije rješavanje stambenog pitanja i druge povlastice kako bi ih se zadržalo na ovome području. Dakle, stanovanje i zaposlenje egzistencijalna su životna pitanja svih dobnih skupina, posebice mladih osoba koje žele zasnovati obitelj. Uz to, potrebno im je osigurati različite društvene usluge. Stoga je navedeno prepoznato kao potreba čije ostvarenje može pridonijeti demografskoj obnovi. Rast broja zaposlenih osoba i intenzivna stanogradnja na UP-u Zadar prilika je koju treba iskoristiti u realizaciji ovog cilja.

Ovaj cilj predviđa provedbu dviju mjera. Stvaranje poželjnog poslovnog okruženja za ostanak i doseljavanje u UP Zadar prva je mjera kojom se želi prije svega doprinijeti rješavanju stambenog pitanja kroz osiguranje poticaja stanogradnje s povlasticama. S aspekta zaposlenja, mjera između ostalog predviđa potporu zapošljavanju i samozapošljavanju. Provedbom druge mjere cilj je stvoriti poželjno kulturno i društveno okruženje za ostanak i doseljavanje u UP Zadar. Mjera predviđa aktivnosti koje pridonose većem socijalnom uključivanju i društveno-kulturnom životu mladih (unaprjeđenje i modernizacija višenamjenske infrastrukture (društvenim i kulturnim domovima i dr.), unaprjeđenje rada različitih udruga civilnog društva, potpora kulturno-zabavnim događanjima, sportsko-rekreativnim sadržajima i sl.). Navedeno je posebno potrebno u ruralnim kopnenim područjima i na otocima.

Tablica 47. Mjere i aktivnosti demografske obnove

MJERA	AKTIVNOST
3.2.1. Stvaranje poželjnog poslovnog okruženja za ostanak i doseljavanje u Urbano područje Zadar	Poticanje stanogradnje s povlasticama za visokoobrazovane stručnjake deficitarnih zanimanja
	Potpora zapošljavanju, a posebice samozapošljavanju, s posebnim naglaskom na žene i mlade
	Poticanja razvoja poduzetničke klime na cijelom prostoru UP-a Zadar
	Potpore zadržavanju ureda Hrvatskih pošta u ruralnim područjima (posebno na otocima)
3.2.2. Stvaranje poželjnog kulturnog i društvenog okruženja za ostanak i doseljavanje u Urbano područje Zadar	Podrška projektima koji pridonose većem socijalnom uključivanju mladih i radu udruga mladih
	Poticanje stanogradnje s povlasticama za mlade obitelji i obitelji s djecom
	Obnova i modernizacija višenamjenske i društvene infrastrukture u UP-u (posebice na otocima i ruralnim prostorima), uključujući brownfield lokacije za razvoj potrebnih društvenih sadržaja

MJERA	AKTIVNOST
	Potpora razvoju kvalitetnih medija i medijske pismenosti
	Potpora udrugama i događanjima za poticanje multikulturalnosti i interkulturalnog razumijevanja
	Poticanje organizacije lokalnih manifestacija orijentiranih na mještane

Tablica 48. Pokazatelji ishoda demografske obnove

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji				
	II.02.3.33 Ukupna stopa fertiliteta	%	1,47 (2018.)	1,8 (2030.)	
PRDŽ	PC10. Razvoj Zadarske županije kao poticajnog okruženja za mlade i obitelj				
	OI.02.3.64 Iznos isplaćenih potpora za novorođenu djecu	EUR	384.897,00	424.713,00	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 3.2. Demografska obnova				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.13.21 Broj kućanstava i stambenih jedinica	Broj kućanstava i stambenih jedinica namijenjenih za stalno stanovanje na UP-u	Broj	39.967/59.998 (2021.)	40.000 / 60.000
	OI.02.3.67 Migracijski saldo	Stvarni migracijski saldo UP-a	Broj	-4.181 (2011.-2021.)	-1.000
	OI.02.4.06 Broj novih malih i srednjih poduzeća po godini	Broj malih i srednjih poduzeća na UP-u	Broj	491	520

Posebni cilj 3.3. Aktivan i zdrav život

Svrha cilja: Aktivan i zdrav život pridonosi unaprjeđenju kvaliteti života po mjeri čovjeka.

Opis i provedba

Dostupnost različitih vrsta društvenih, zdravstvenih i sportsko-rekreacijskih sadržaja važan je čimbenik kvalitete života. Unaprjeđenje kvalitete života kroz osiguranje tih usluga prepoznato je kao važna potreba UP-a. Ključni izazov koji se nameće je nedovoljna dostupnost ovih usluga na pojedinim dijelovima UP-a Zadar zbog neujednačene razvijenosti istih i izražene koncentracije u gradskom središtu. U tom segmentu potrebno je razvijati zdravstvene i sportske sadržaje namijenjene svim dobnim skupinama. Kako bi se održalo zdravlje i aktivnost, to je osobito važno mlađoj populaciji od koje se očekuje da sve više slobodnog vremena provodi na otvorenome i u različitim sportsko-rekreacijskim aktivnostima. Analizom stanja i trendova utvrđeno je kako na UP-u Zadar postoji veliki broj javnih ustanova i udruga u području kulture i sporta koje osiguravaju različite društvene usluge. Također, Opća bolnica Zadar kao središnja zdravstvena ustanova nadregionalne važnosti i Psihijatrijska bolnica Ugljan pružaju određenu razinu zdravstvene skrbi stanovnicima UP-a Zadar. Uz to, na UP-u je razvijen institucionalni sustav socijalne skrbi s velikim brojem javnih ustanova i udruga u području socijalne skrbi. Razvojem Športskog centra Višnjik unaprijeđeni su mnogi sportski sadržaji. Međutim, usprkos tome vidljive su određene slabosti po pitanju osiguranja zdravstvenih i socijalnih usluga. Te slabosti se očituju kroz lošu kvalitetu i izostanak određenih elemenata zdravstvene skrbi u ruralnom kopnenom području i na otocima. Evidentna je nedostatna i neujednačena socijalna skrb na UP-u Zadar, posebice u pogledu starijih osoba (hospiciji, starački domovi, palijativna skrb i dr.). Nedostaje zelenih i javnih površina i dječjih igrališta na kojima se djeca mogu bezbrižno igrati. Kako bi se dijelom odgovorilo na potrebe potrebno je u većoj mjeri iskoristiti postojeće snage zdravstvenog sustava i sustava socijalne skrbi.

Ovaj cilj provest će se temeljem četiri mjere. Prva mjera usmjerena je na osiguranje sportsko-rekreacijskih sadržaja svim skupinama. Navedeno se planira provesti unaprjeđenjem sportske i rekreacijske infrastrukture, razvojem neprofitnih sportskih društava i projekata vezanih uz promicanje sporta, organiziranjem sportskih manifestacija i dr. Kvalitetan zdravstveni sustav dostupan svima druga je mjera kojom se želi osigurati daljnji razvoj i modernizacija zdravstvene infrastrukture, kako bi se svim stanovnicima UP-a Zadar pružila potrebna razina zdravstvene skrbi. Neke od aktivnosti su potpora uspostavi specijalističkih (ponajprije pedijatrijskih i ginekoloških) ordinacija, potpora mobilnih zdravstvenih timova na otocima te prevencija bolesti i promocija zdravog načina života. Treća mjera cilja na kvalitetan sustav socijalne skrbi kroz unaprjeđenje kompetencija osoba u sustavu socijalne skrbi i izvaninstitucionalnim oblicima skrbi. Zdrava i razigrana djeca kao četvrta mjera odgovara na potrebe djece. Uključuje izgradnju dječjih igrališta i druge sportsko-rekreacijske infrastrukture te drugu podršku za djecu i mlade.

Tablica 49. Mjere i aktivnosti aktivnog i zdravog života

MJERA	AKTIVNOST
3.3.1. Sport dostupan svima	Poticanje unaprjeđenja i razvoja sportske i rekreacijske infrastrukture, uključivo i infrastrukturu i/ili opremu prilagođenu osobama s invaliditetom ili razvojnim teškoćama
	Podrška razvoju neprofitnih sportskih društava i projektima vezanim uz promicanje sporta
	Poticanje razvoja sportske i rekreacijske infrastrukture na otvorenom, s integriranom zelenom infrastrukturom
	Poticanje sportskih manifestacija
3.3.2. Kvalitetan zdravstveni sustav dostupan svima	Ravnomjerna podrška razvoju i modernizacija zdravstvene infrastrukture i usluga u skladu sa standardima kvalitete i potrebama zajednice na cijelom prostoru UP-a Zadar
	Potpora uspostavi pedijatrijskih i ginekoloških ordinacija
	Potpora uspostavi mobilnih zdravstvenih timova na otocima
	Postavljanje vanjskih defibrilatora na frekventnim javnim površinama
	Potpora prevenciji bolesti i promociji zdravog načina života
3.3.3. Kvalitetan sustav socijalne skrbi dostupan svima	Podrška stvaranju izvaninstitucionalnih oblika skrbi u zajednici (mobilni timovi, osobni asistenti i sl.)
	Podrška unaprjeđenju kompetencija osoba u sustavu socijalne skrbi i izvaninstitucionalnim oblicima skrbi
3.3.4. Zdrava i razigrana djeca	Izgradnja dječjih igrališta i poticanje inkluzije
	Poticanje razvoja zdravih prehrambenih navika u najranijoj dobi
	Unaprjeđenje podrške za djecu i mlade bez roditeljske skrbi te udomljavanje
	Poticanje izgradnje sportsko-rekreacijske infrastrukture namijenjene obrazovanju

Tablica 50. Pokazatelji ishoda aktivnog i zdravog života

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život				
	II.02.5.08 Broj godina zdravog života	Broj godina	56,5 (2018.)	>64 (2030.)	
	II.02.3.11 Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenost	%	23,3 (2019.)	<15 (2030.)	
PRZDŽ	PC9. Razvoj i unaprjeđenje učinkovitosti sustava sporta za poticanje rekreacije i vrhunske sportske rezultate				
	OI.02.05.48 Rashodi za sport JLP(R)S, po stanovniku	EUR/st.	37,04 (2019.)	41,15	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 3.3. Aktivan i zdrav život				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga	Broj aktivnih sportskih udruga na UP-u	Broj	12	30
	OI.02.05.56 Broj zaposlenih u području "Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi" (prema NKD -u 2007.)	Povećanje broja zaposlenih u području "Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi" (prema NKD -u 2007.) na UP-u	Broj	58	70
	OI.02.05.51 Rashodi za zdravstvo JLP(R)S, po stanovniku	Povećanje rashoda za zdravstvo JLP(R)S, po stanovniku na UP-u	EUR/st.	2,44	4
	OI.02.05.48 Rashodi za sport JLP(R)S, po stanovniku	Povećanje rashoda za sport JLP(R)S, po stanovniku na UP-u	EUR/st.	54,87	65,00

Posebni cilj 3.4. Kvalitetna starost

Svrha cilja: Kvalitetna starost kroz mjere unaprjeđenja sustava za brigu o starijim osobama pridonosi unaprjeđenju kvalitete života po mjeri čovjeka.

Opis i provedba

S obzirom na starenje stanovništva i veliki broj umirovljenika, sve veća pažnja pridaje se kvaliteti života u trećoj životnoj dobi. Pri tome valja imati na umu da treća životna dob ne podrazumijeva samo starost, već razdoblje života od umirovljenja do smrti. Različita zdravstvena i socijalna skrb, ali i drugi čimbenici povezani s društvenim životom starije životne dobi pridonijeli su produljenju životnog vijeka. Obilježja života i različiti interesi u toj dobi dovode do specifičnih potreba, a osobe u trećoj životnoj dobi zaslužuju ostvarivati iste životne prilike kao i ostali članovi društva. Posebice treba razumjeti njihovu ulogu u suvremenom društvu u smislu potpore mladim obiteljima i roditeljstvu, radne snage, dijeljenja znanja i iskustva i sl. Aktivan život, bavljenje hobijima i sudjelovanje u društvu osoba treće životne dobi suprotstavljaju se njihovoj bespomoćnosti, isključenosti i zapuštenosti. Stoga to osjetljivo razdoblje života zahtjeva posebnu skrb. Međutim, neujednačena razvijenost usluga potrebnih toj dobi jedan je od ključnih problema UP-a Zadar. Nedovoljna i neujednačena zdravstvena i socijalna skrb, nedostatak hospicija, staračkih domova i palijativne skrbi osobito su evidentni na ruralnim kopnenim područjima i na otocima. Iz tih slabosti proizlaze potrebe na koje je potrebno odgovoriti.

Ovaj posebni cilj realizirat će se kroz dvije mjere. Prva mjera cilja na unaprjeđenje infrastrukture i cjelokupnog sustava za brigu o starijim osobama. Aktivnosti ove mjere su poticanje unaprjeđenja infrastrukture za brigu o starijim osobama te potpora aktivnostima i programima za inkluziju starijih osoba u društveni život zajednice. Unaprjeđenje sustava palijativne skrbi druga je mjera temeljena na izgradnji ustanova za palijativnu skrb, uspostavi mobilnih palijativnih timova i drugim elementima kvalitetnog sustava za palijativnu skrb.

Tablica 51. Mjere i aktivnosti kvalitetne starosti

MJERA	AKTIVNOST
3.4.1. Unaprjeđenje infrastrukture i cjelokupnog sustava za brigu o starijim osobama	Poticanje unaprjeđenja infrastrukture za brigu o starijim osobama (izgradnja domova za stare i nemoćne, dnevnih boravaka i sl.)
	Potpora aktivnostima i programima za inkluziju starijih osoba u društveni život zajednice
	Razvoj učinkovitog sustava za potporu starijim osobama (pomoć u kući / gerontodomačice i sl.)
3.4.2. Unaprjeđenje sustava palijativne skrbi	Izgradnja ustanova za palijativnu skrb
	Potpora uspostavi mobilnih palijativnih timova
	Podrška razvoju sustava za palijativnu skrb

Tablica 52. Pokazatelji ishoda kvalitetne starosti

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život				
	II.02.5.08 Broj godina zdravog života	Broj godina	56,5 (2018.)	>64 (2030.)	
	II.02.3.11 Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenost	%	23,3 (2019.)	<15 (2030.)	
PRZDŽ	PC8. Poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite i socijalne skrbi uz daljnji razvoj i jačanje programa prevencije za zdrav i kvalitetan život				
	OI.02.05.51 Rashodi za zdravstvo JLP(R)S, po stanovniku	EUR/st.	482,40 (2019.)	530,90	
	OI.02.3.63 Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S, po stanovniku	EUR/st.	37,43 (2019.)	41,15	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 3.4. Kvalitetna starost				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.3.70 Broj domova za starije osobe	Povećanje broja domova za starije i nemoćne na UP-u	Broj	25	35
	Broj sustava palijativne skrbi	Povećanje broja sustava palijativne skrbi na UP-u	Broj	0	1

PRIORITET 4. DIGITALNA TRANZICIJA (UP ZADAR 4.0.)

Ovim prioritetom definirani su sljedeći posebni ciljevi:

Posebni cilj 4.1. Razvoj pametnog društvenog okružja

Svrha cilja: Razvoj pametnog društvenog okružja pridonosi digitalnoj tranziciji kroz unaprjeđenje i modernizaciju infrastrukture, jačanje ljudskih kapaciteta i digitalizaciju poslovnih procesa u javnom i privatnom sektoru te civilnom društvu.

Opis i provedba

Primjereno upravljanje društveno-gospodarskim razvojem zahtjeva kontinuirano unaprjeđenje infrastrukture i ljudskih kapaciteta. S obzirom na zahtjeve okruženja, sustav upravljanja potrebno je unaprjeđivati primjenom tehnoloških dostignuća i

digitalnih rješenja. Navedeno omogućuje brže, jeftinije i učinkovitije poslovne modele, bržu obradu i analize velikog broja podataka, jednostavnije, transparentnije i brže administrativne postupke, kvalitetnije pružanje usluga i dr. Primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije i digitalizacija poslovnih procesa potiče rast učinkovitosti cijelog sustava i razvoj novih proizvoda. Posljedično, dolazi do poboljšanja kvalitete pružanja usluga i zadovoljstva korisnika. Digitalizacija tako pridonosi gospodarstvu i društvu u pogledu zelene transformacije, povećanju sigurnosti, učinkovitosti i produktivnosti. Taj proces zahtjeva aktivno uključivanje svih relevantnih dionika javnog i privatnog sektora. Navedene potrebe usmjerene su na rješavanje određenih slabosti UP-a Zadar. To se prije svega odnosi na nedovoljnu digitalizaciju javne uprave, ali i manjak inovativnih i sofisticiranih proizvoda i usluga temeljnih na digitalnim rješenjima. Osim toga, evidentna je nedovoljna pokrivenost kvalitetnom telekomunikacijskom infrastrukturom na perifernim dijelovima UP-a, posebice na otocima. Ti elementi prepoznati su i kao prilike za razvoj UP-a Zadar, jer korištenje modernih informacijsko-komunikacijskih tehnologija poboljšava kvalitetu i standard života svih stanovnika.

Ovaj posebni cilj realizirat će se temeljem tri mjere. Digitalna tranzicija javne uprave prva je mjera administrativnog rasterećenja i inovativne digitalizacije javnog sektora. Njome se želi unaprijediti infrastruktura i jačati ljudski kapaciteti u javnoj upravi putem modernizacije i tehnološkog unaprjeđenja opreme, razvoja IKT mreže, digitalizacije javnih usluga, unaprjeđenja kompetencija i vještina u primjeni informacijsko-komunikacijske tehnologije te razvoja različitih digitalnih rješenja u poslovanju. Drugom mjerom osigurat će se digitalna tranzicija baštine. Predviđene aktivnosti uključuju primjenu informacijsko-komunikacijske tehnologije u poslovanju kako bi se unaprijedio sustav digitalizacije i sustav upravljanja baštinom te kako bi se povećala atraktivnost u prezentaciji i prodaji iste. Treća mjera odnosi se na unaprjeđenje i ujednačavanje digitalnog razvoja prostora UP-a Zadar. Ta mjera obuhvaća izgradnju nove infrastrukture širokopojasnog pristupa na cijelom UP-u Zadar s posebnim naglaskom na otoke koji u tom pogledu najviše zaostaju, unaprjeđenje postojećih komunikacijskih mreža, podršku digitalnoj tranziciji civilnog sektora, potporu korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije u javnom i privatnom sektoru i dr.

Tablica 53. Mjere i aktivnosti razvoja pametnog društvenog okružja

MJERA	AKTIVNOST
4.1.1. Digitalna tranzicija javne uprave	Razvoj IoT mreže na cijelom UP-u Zadar
	Digitalizacija javnog sektora u svrhu administrativnog rasterećenja (uključivo tvrtke u vlasništvu JLS-ova)
	Modernizacija infrastrukture i opreme javnog sektora, s naglaskom na unaprjeđenje IKT-a (uključivo tvrtke u vlasništvu JLS-ova)

MJERA	AKTIVNOST
	<p>Unaprjeđenje kompetencija svih djelatnika javne uprave o naprednom korištenju IKT-a</p> <p>Promocija sustava digitalizacije javne uprave i edukacija korisnika o njegovim potencijalima</p> <p>Unaprjeđenje poslovne klime uklanjanjem i smanjivanjem administrativnih troškova i pojednostavljenjem administracije kroz proces digitalne tranzicije javne uprave</p> <p>Razvoj i/ili unaprjeđenje online platforme za komunikaciju s građanima</p>
4.1.2. Digitalna tranzicija baštine	<p>Unaprjeđenje sustava promocije i prodaje usluga baštinskih institucija</p> <p>Razvoj sustava za pametno upravljanje kulturnom baštinom</p> <p>Unaprjeđenje kompetencija o naprednom korištenju IKT-a kod upravljanja baštinom</p> <p>Potporna digitalizaciji baštine</p> <p>Poticanje korištenja novih tehnologija u valorizaciji i prezentaciji kulturne baštine (razvoj virtualnih vodiča, korištenje holograma i sl.)</p>
4.1.3. Unaprjeđenje i ujednačavanje digitalnog razvoja	<p>Izgradnja nove infrastrukture širokopojasnog pristupa na cijelom UP-u Zadar, s posebnim naglaskom na otoke</p> <p>Podrška razvoju digitalnih platformi za cjelovito upravljanje grobljima</p> <p>Unaprjeđenje postojećih komunikacijskih mreža</p> <p>Unaprjeđenje internetskih usluga na otocima</p> <p>Podrška digitalnoj tranziciji civilnog sektora (podrška ulaganju u digitalnu infrastrukturu i alate)</p> <p>Potporna korištenju IKT-a u odgoju i obrazovanju kroz korištenje virtualnih učionica, digitalnih obrazovnih sadržaja, digitalnih knjižnica i sl.</p> <p>Potporna razvoju telemedicine i njezinoj implementaciji, prije svega u otočnim područjima</p>

Tablica 54. Pokazatelji ishoda razvoja pametnog društvenog okružja

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom				
	II.02.14.34 Indeks globalne konkurentnosti - Stup br. 1 - Institucije	Rezultat/rang	77. (2019.)	<60. (2030.)	
	SC11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva				
	II.02.7.01 Indeks digitalne ekonomije i društva	Rezultat/rang	47,6/20. u EU (2020.)	Dostići prosjek država članica EU	
PRZDŽ	PC7. Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti javnopravnih tijela lokalne i regionalne samouprave				
	OI.02.14.54 Ukupni proračunski prihodi poslovanja JLP(R)S po stanovniku	EUR/st.	918,05 (2019.)	1.181,23	
	PC18. Razvoj i poticanje primjene kvalitetnih i prostorno ravnomjerno dostupnih elektroničkih komunikacijskih sustava				
	OI.027.35 Broj novih e-usluga za građane	Broj	0 (2020.)	2	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 4.1. Razvoj pametnog društvenog okružja				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	OI.02.7.35 Broj novih e usluga za građane	Broj novih e-usluga	Broj	11	40
	OI.02.7.36 Broj korisnika e-usluga za građane	Broj korisnika e-usluga	Broj	906	10.000

Posebni cilj 4.2. Razvoj pametnog gospodarstva

Svrha cilja: Razvoj pametnog gospodarstva pridonosi digitalnoj tranziciji kroz unaprjeđenje i učinkovitost gospodarskih aktivnosti te primjenu pametnih prometnih rješenja.

Opis i provedba

Pametno gospodarstvo jedna je od komponenti pametnog razvoja gradova. Prema tome, neizostavni je čimbenik suvremenog planiranja razvoja urbanih područja. Pametno gospodarstvo zasnovano je na korištenju modernih i pametnih tehnologija i informacijsko-komunikacijske tehnologije. Primjenom pametnih rješenja u gospodarstvu povećava se inovativnost tradicionalnih proizvoda i usluga. To potiče poduzetništvo i konkurentnost. Ujedno, omogućuje visoku produktivnost u svim segmentima, stoga utječe na fleksibilnost tržišta rada te integraciju u nacionalno i međunarodno tržište. Uz to, pametno gospodarstvo ulaže u razvoj infrastrukture, istraživanje i razvoj, društveni i kulturni okvir, odnosno sve ono što izravno i neizravno pokreće gospodarske djelatnosti. Cilj pametnog gospodarstva je dugoročna ekonomska održivost UP-a Zadar temeljena na pravednoj i učinkovitoj raspodjeli dostupnih sredstava, izgradnji ljudskih kapaciteta i zdravoj ekonomiji u djelatnostima koje će lokalnom stanovništvu omogućiti potreban standard i kvalitetu života. Iz ovoga slijedi da pametno gospodarstvo horizontalno utječe na ostvarenje drugih posebnih ciljeva plana razvoja UP-a Zadar, jer shvaća društvene i ekonomske potrebe stanovnika UP-a.

Ovaj posebni cilj provest će se implementacijom dvije mjere. Prva mjera odnosi se na digitalnu tranziciju gospodarstva općenito, a posebno u području turizma. Ovom mjerom potiče se razvoj infrastrukture te proizvoda i usluga temeljenih na pametnim rješenjima. Njome se osiguravaju različiti oblici potpore razvoju pametnih poslovnih modela primjenjivih u turizmu i poljoprivredi, te drugim djelatnostima i sektorima, poput IT sektora i digitalnih nomada. Pametni promet druga je mjera kojom se žele osigurati pametna prometna rješenja kojima bi se doprinijelo bržem, jeftinijem i ekološki prihvatljivijem prometu.

Tablica 55. Mjere i aktivnosti razvoja pametnog gospodarstva

MJERA	AKTIVNOST
4.2.1. Digitalna tranzicija gospodarstva	Poticanje proizvoda koji podupiru koncept pametnog turizma
	Potpora razvoju baza s odabranim pokazateljima održivog razvoja kao podloge za donošenje strateških odluka temeljenih na procesima potpomognutim strojnim učenjem
	Razvoj modela privlačenja digitalnih nomada, uključujući razvoj potrebne infrastrukture s ciljem poticanja prijenosa znanja i produžetka turističke sezone
	Podrška razvoju mikro coworking prostora namijenjenih IT sektoru
	Podrška rješenjima za digitalnu tranziciju gospodarstva
	Razvoj pametnih sustava za skraćivanje distributivnih lanaca

MJERA	AKTIVNOST
	Podrška razvoju poduzeća uslužnog sektora usmjerenih na razvoj visokih tehnologija
4.2.2. Pametni promet	Uspostava novih prometnih procesa u svim vidovima prometa
	Unaprjeđenje i širenje područja implementacije pametnih prometnih rješenja
	Potpora razvoju i implementaciji rješenja za razvoj pametnog prometnog sustava

Tablica 56. Pokazatelji ishoda razvoja pametnog gospodarstva

	NAZIV	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)	
NRS	SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo				
	II.02.4.02 Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	Rezultat/rang	63. (2019.)	<45. (2030.)	
	SC10. Održiva mobilnost				
	II.02.11.02 Indeks globalne konkurentnosti - stup br. 2 Infrastruktura	Rezultat/rang	32. (2019.)	<28. (2030.)	
	SC11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva				
	II.02.7.01 Indeks digitalne ekonomije i društva	Rezultat/rang	47,6/20. u EU (2020.)	Dostići prosjek država članica EU	
PRZDŽ	PC20. Jačanje pozicije regionalnoga gospodarstva, pametne specijalizacije i razvoj pametnih gradova				
	OI.02.13.37 Indeks gospodarske snage županije	Rezultat	89,8 (2019.)	100	
SRUP ZADAR	Posebni cilj 4.2. Razvoj pametnog gospodarstva				
	NAZIV	DEFINICIJA	MJERILO (JEDINICA)	POLAZNA VRIJEDNOST (2022.)	CILJNA VRIJEDNOST (2027.)
	Broj pametnih prometnih rješenja	Broj pametnih prometnih rješenja na UP-u	Broj	1	2

10. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA

10.1. Baza projekata Urbanog područja Zadar

Za potrebe izrade ovog strateškog dokumenta, a u cilju što kvalitetnijeg izbora projekata od strateškog značaja, prikupljeni su od članova Koordinacijskog i Partnerskog vijeća informacije o projektima čije provođenje bi pridonijelo razvoju UP-a Zadar, a koji su usklađeni s konceptom ITU mehanizma, ali se ne moraju financirati iz njega. Mnogi od ovih projekata koji su prikazani u bazi mogu se financirati iz drugih programa i fondova EU te će sukladno uvjetima poziva biti prijavljeni na različite izvore financiranja. Prikupljeni projekti predstavljaju objedinjenu bazu projekata, koja je podloga za odabir projekata koji su direktno povezani i najbolje doprinose postavljenim ciljevima te odgovaraju uvjetima financiranja iz ITU mehanizma. Projekti su teritorijalno i sektorski objedinjeni i pridonose ujednačenom razvoju UP-a Zadar, te se smatraju strateškima u ovom dokumentu.

10.2. Terminski plan provedbe strateških projekata za Urbano područje Zadar

Nakon više sastanaka predstavnika JLS-ova koje čine UP Zadar, definirani su strateški projekti koji mogu pridonijeti ostvarenju postavljenih posebnih ciljeva. Kroz ITU mehanizam nije moguće ostvariti sve postavljene ciljeve iz ovog strateškog dokumenta. Odabrani su oni projekti koji će najviše pridonijeti njegovom ujednačenom razvoju te koji zadovoljavaju komponentu višesektorske, teritorijalne ili unutarsektorske integracije. Ipak, njihovom realizacijom se ostvaruju učinci za cijelo UP, a u konačnici se stvaraju preduvjeti kako bi se u narednom financijskom razdoblju ujedinili u npr. jedinstveni kulturno-turistički proizvod ili mrežu višenamjenske infrastrukture za povećanje uključenosti stanovništva UP-a Zadar s ciljem unaprjeđenja kvalitete života, poticanja demografske obnove i očuvanja okoliša i identiteta prostora. Doprinosi svake grupe projekata razvoju UP-a Zadar će se obrazložiti u daljnjem tekstu. Važno je napomenuti da većina tih projekata ne pridonosi samo jednom prioritetu, nego se njegov učinak multiplicira i pridonosi i drugim posebnim ciljevima.

1. Projekt koji doprinosi **prioritetu 1. Otporno društvo i gospodarstvo temeljeno na znanju** i posebnom cilju 1.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji kroz mjeru 1.1.1. Razvoj malog i srednjeg poduzetništva (MSP) otpornog na krize

Tablica 57. Pregled strateškog projekta - START-UP! – Razvoj poslovne infrastrukture UP Zadar

PRIORITET	1. Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju
POSEBNI CILJ	1.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji
NAZIV PROJEKTA	START-UP! – Razvoj poslovne infrastrukture UP Zadar
OPIS PROJEKTA	<p>Projekt je usmjeren na izgradnju potrebne komunalne i prateće infrastrukture nužne za uspostavu i/ili proširenje poslovnih i/ili servisnih zona.</p> <p>Predviđene aktivnosti obuhvaćaju izgradnju ceste te sve ostale infrastrukture potrebne za funkcioniranje zone koja se uglavnom nalazi u koridoru cestovne mreže (fekalna kanalizacijska mreža, oborinska kanalizacijska mreža s pripadajućim građevinama odvodnje, vodovodna mreža, elektroenergetska mreža, mreža kabelaške kanalizacije (DTK), javna rasvjeta, hortikulturno uređenje javnih zelenih površina duž koridora cestovne mreže).</p> <p>Cilj je osigurati odgovarajuću podršku MSP-ovima, što će rezultirati razvojem novih tehnologija i proizvoda, koncentracijom specijaliziranih znanja i vještina, povećanjem konkurentnosti i izvoza, otvaranjem novih radnih mjesta i dinamičnim gospodarskim rastom UP-a Zadar.</p> <p>Strateški projekt sadržajno obuhvaća više komponenti (manjih projekata) od kojih se svaka kao cjelina provodi zasebno te ima vlastitog nositelja projekta, ali u svojoj cjelini i sinergijskom djelovanju rezultata implementiranih projekata ima strateški učinak za cjelokupno UP.</p> <p>Obuhvat i korisnici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zona Crno - faza 2, Grad Zadar • Poslovna Zona Lonići 2, Općina Bibinje • Proširenje poslovne zone Grabi Poličnik, Općina Poličnik • Opremanje PPZ Posedarje – Slivnica, Posedarje • Poslovna zona Korčulanići, Lukoran, Općina Preko • Poduzetnička zona Vukovac, Općina Ražanac
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	2024. – 2029.
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	10.338.778,29 <ul style="list-style-type: none"> • Zona Crno - faza 2, Grad Zadar (4.700.000,00)

	<ul style="list-style-type: none"> • Poslovna Zona Lonići 2, Općina Bibinje (1.473.223,17) • Proširenje poslovne zone Grabi Poličnik, Općina Poličnik (2.415.555,11) • Opremanje PPZ Posedarje – Slivnica, Posedarje (750.000,00) • Poslovna zona Korčulanići, Lukoran, Općina Preko (500.000,00) • Poduzetnička zona Vukovac, Općina Ražanac (500.000,00)
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Sredstva JLS-ova UP-a, sredstva EU, sredstva državnog proračuna

2. Projekt koji doprinosi **prioritetu 1. Otporno društvo i gospodarstvo temeljeno na znanju** i posebnom cilju 1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija kroz mjere 1.4.1. Modernizacija kulturne infrastrukture s ciljem povećanja otpornosti na krize i 1.4.4. Podizanje razine svijesti o važnosti kulturne baštine

Bogata kulturna baština jedna je od ključnih snaga, ali svakako i najveća prilika za razvoj UP-a, i to kroz sve segmente razvoja, prostora i gospodarstva (posebice onog turističkog), ali i očuvanja identiteta prostora i društva. U ovoj fazi baštinu koja se nalazi na UP-u Zadar potrebno je prvo obnoviti i konzervirati kako bi se u narednom financijskom razdoblju mogla objediniti u jedinstveni kulturni turistički proizvod.

Tablica 58. Pregled strateškog projekta – CULTURE UPLIFT! – Revitalizacija kulturne baštine UP-a Zadar

PRIORITET	1. Otporno društvo i gospodarstvo temeljeno na znanju 2. Održiv, zeleni i ujednačen razvoj
POSEBNI CILJ	1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija 2.3. Zelena tranzicija
NAZIV PROJEKTA	CULTURE UPLIFT! – Revitalizacija kulturne baštine urbanog područja Zadar
OPIS PROJEKTA	<p>Projekt obuhvaća valorizaciju i obnovu kulturne baštine, općenito kulturne i popratne infrastrukture te razvoj novih kulturno-turističkih proizvoda.</p> <p>Ove točkaste intervencije na unaprjeđenju i revitalizaciji kulturne baštine u UP-u Zadar doprinose njezinom očuvanju, modernizaciji te razvoju kulturnih i kreativnih industrija kako bi se taj segment osnažio i učinio otpornim na krize. Integrirani strateški projekt sadržajno obuhvaća više komponenti (manjih projekata), ali u svojoj cjelini i sinergijskom djelovanju rezultata implementiranih projekata ima strateški učinak za cjelokupno UP.</p> <p>Kulturna baština, kao što su povijesne građevine, spomenici i lokaliteti, vrijedni su resursi koji pridonose razvoju održivog turizma i lokalnom</p>

	<p>gospodarskom razvoju, istovremeno čuvajući prirodni okoliš i štiteći ga za buduće generacije.</p> <p>Obuhvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obnova tvrđave Fortica s popločenjem povijesne jezgre Novigrada, Općina Novigrad • Revitalizacija tvrđave sv. Mihovil, Općina Preko • Ribarska baština mjesta Kali, Općina Kali • Trg Sv. Frane, Grad Zadar <p>Kroz proces revitalizacije doprinosi se očuvanju i promicanju kulturne baštine, njegujući osjećaj ponosa i identiteta lokalne zajednice. Ista ima ulogu katalizatora za uključivanje zajednice, jačanje društvenih veza i društvenu koheziju te doprinos održivijoj i otpornijoj zajednici.</p> <p>Korisnik: Općina Preko</p> <p>Partneri: Grad Zadar, Općina Novigrad, Općina Kali</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu u roku od 1–2 godine
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	<p>Indikativni početak provedbe projekta: Q4/2024</p> <p>Indikativni završetak provedbe projekta: Q4/2028</p> <p>Trajanje projekta: 24 – 48 mjeseci</p>
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	<p>6.380.400,16</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obnova tvrđave Fortica s popločenjem povijesne jezgre Novigrada, Općina Novigrad (1.327.228,08) • Revitalizacija tvrđave sv. Mihovil, Općina Preko (3.000.000,00) • Ribarska baština mjesta Kali, Općina Kali (1.000.000,00) • Trg Sv. Frane, Grad Zadar (1.053.172,08)
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračun JLS-ova, sredstva EU (84%)

3. Projekt koji doprinosi prioritetu 1. **Otporno društvo i gospodarstvo temeljeno na znanju** i posebnom cilju 1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija kroz mjeru 1.4.1. Modernizacija kulturne infrastrukture s ciljem povećanja otpornosti na krize, uz istovremeni doprinos prioritetu 3. Unaprjeđenje kvalitete života i posebnom cilju Demografska obnova kroz mjeru 3.2.2. Stvaranje poželjnog kulturnog i društvenog okruženja za ostanak i doseljavanje u Urbano područje Zadar

Tablica 59. Pregled strateškog projekta – BOOK it UP! – Rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice Zadar i modernizacija knjižnica na području UP-a

PRIORITET	<p>1. Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju</p> <p>3. Unaprjeđenje kvalitete života</p>
------------------	---

POSEBNI CILJ	1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija 3.2. Demografska obnova
NAZIV PROJEKTA	BOOK it UP! – Rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice Zadar i modernizacija knjižnica na području UP-a
OPIS PROJEKTA	<p>Knjižnice grade zajednicu, stoga je zajednica zaslužna i odgovorna za to da njih izgradi. Projektni obuhvat uključuje rekonstrukciju i dogradnju Gradske knjižnice Zadar te modernizaciju i digitalizaciju knjižnica diljem UP-a.</p> <p>Novim, površinski većim te suvremeno opremljenim prostorom, Gradska knjižnica Zadar postat će informacijsko, komunikacijsko, obrazovno i društveno središte grada, ali i korisnika cijelog UP-a koji dnevno migriraju u grad središte UP-a, te atraktivno, privlačno i suvremeno mjesto okupljanja i razmjene znanja. Rekonstrukcijom i dogradnjom Gradska knjižnica Zadar dobit će adekvatnu infrastrukturu u kojoj se otvaraju brojne mogućnosti za provedbu raznih kulturnih programa.</p> <p>Knjižnice su mjesta okupljanja lokalne zajednice, a modernizacijom knjižnica diljem UP-a one jačaju svoju ulogu suvremenih društveno-educacijsko-kulturnih centara.</p> <p>Nositelj: Grad Zadar Partneri: JLS UP (pojedini)</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu u roku 3-4 godine
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q1/2027 Indikativni završetak provedbe projekta: Q4/2029 Trajanje projekta: 36 mjeseci
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	6.500.000,00
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Sredstva EU, sredstva JLS-ova

4. Projekt koji doprinosi **prioritetu 2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj** i posebnom cilju 2.2. Dekarbonizacija prostora kroz mjeru 2.2.1. Zeleni promet

Tablica 60. Pregled strateškog projekta – BIKE UP! – Širenje sustava javnih bicikala UP-a Zadar s popratnom infrastrukturom

PRIORITET	2. Održivi, zeleni i ujednačen razvoj 3. Unaprjeđenje kvalitete života
POSEBNI CILJ	2.2. Dekarbonizacija prostora

	3.3. Aktivan i zdrav život
NAZIV PROJEKTA	BIKE UP! – Širenje sustava javnih bicikala UP-a Zadar s popratnom biciklističkom infrastrukturom
OPIS PROJEKTA	<p>Projekt obuhvaća širenje i uspostavu sustava javnih bicikala uz izgradnju nove, prilagodbu i/ili modernizaciju postojeće biciklističke infrastrukture i druge srodne infrastrukture na UP-u Zadar.</p> <p>Cilj projekta je promicanje održive gradske mobilnosti, dekarbonizacija prostora i jačanje urbano-ruralnih veza kroz uvođenje alternativnih oblika javnog prijevoza (sustav javnih bicikala) i razvoja nužne infrastrukture na UP-u Zadar. Projekt pridonosi održivijem okruženju za svoje stanovnike kroz pozitivne okolišne učinke i jači doprinos postizanju nulte neto stope emisije ugljika. Projekt predviđa prilagodbu, modernizaciju i/ili dogradnju infrastrukture (nove biciklističke staze, vidikovac (Općina Galovac), aktivacija šumskih i poljskih puteva i/ili dr.), opremanje odgovarajućom urbanom opremom te širenje i uspostavu sustava javnih bicikala među sastavnicama UP-a Zadar.</p> <p>Ovaj projekt direktno doprinosi smanjenju prometnih gužvi, smanjenju zagađenja zraka štetnim plinovima, poboljšanju zdravlja stanovništva, povećanju sigurnosti sudionika u prometu, razvoju cikloturizma (Mediterranska ruta EuroVelo 8), poboljšanju pristupačnosti i mobilnosti u pogledu bržeg dolaska do željene destinacije (posebice tijekom turističke sezone – gužve na cestama i dugotrajno traženje parkirnog mjesta) te dostupnosti u pogledu većeg broja stanica sustava javnih bicikala i različitih tipova bicikala ovisno o željenom tipu aktivnosti (primjerice klasični gradski bicikli, bicikli s dječjim sjedalicama, e-bicikli, e-brdski bicikli i dr.). S obzirom da su urbano-ruralne veze u pogledu javnog prijevoza ograničene, ovim projektom stvara se novi vid integrirane povezanosti i dostupnosti među sastavnicama UP-a.</p> <p>Korisnik: Grad Zadar</p> <p>Partneri: sastavnice UP Zadar</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu u roku od 1–2 godine
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	<p>Indikativni početak provedbe projekta: Q3/2025</p> <p>Indikativni završetak provedbe projekta: Q3/2027</p> <p>Trajanje projekta: 24 mjeseca</p>
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	4.339.626,44
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračuni JLS-ova – sve sastavnice UP-a Zadar, sredstva EU (84%)

5. Projekti koji doprinose **prioritetu 2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj** i posebnom cilju 2.2. Dekarbonizacija prostora kroz mjeru 2.2.2. Optimizacija sustava povezanosti i dostupnosti

Tablica 61. Pregled strateškog projekta – MOBILITY UPGRADE! – Modernizacija autobusnog kolodvora, ITS – faza II i uspostava inkubatora za zelenu prometnu tranziciju

PRIORITET	2. Održivi, zeleni i ujednačen razvoj 4. Digitalna tranzicija
POSEBNI CILJ	2.2. Dekarbonizacija prostora 2.4. Energetska tranzicija 4.1. Razvoj pametnog društvenog okružja 4.2. Razvoj pametnog gospodarstva
NAZIV PROJEKTA	MOBILITY UPGRADE! – Modernizacija autobusnog kolodvora, ITS – faza II i uspostava inkubatora za zelenu prometnu tranziciju
OPIS PROJEKTA	<p>Cilj projekta je unaprjeđenje održive multimodalne gradske mobilnosti digitalizacijom i modernizacijom gradskog prometa, poboljšanjem i optimizacijom prometne infrastrukture i tokova te stvaranjem novih intermodalnih točaka.</p> <p>Projekt se sastoji od 3 komponente: K1. Modernizacija autobusnog kolodvora, K2. Proširenje ITS-a grada Zadra – Faza II. te K3. Uspostava Inkubatora za zelenu prometnu tranziciju.</p> <p>K1 obuhvaća modernizaciju infrastrukture kolodvora javnog prijevoznika Liburnija d.o.o. (npr. obnovu sanitarnih čvorova, prilagodbu pristupačnosti za OSI, sl. radove na rekonstrukciji AK), modernizaciju elektroničkih i informacijskih sustava, ugradnju urbane opreme i/ili rekonstrukciju parkinga za autobuse i/ili izgradnju punionica za el. vozila, i/ili nabavu električnih vozila javnog prijevoza, i sl.),</p> <p>K2 obuhvaća proširenje inteligentnog transportnog sustava grada Zadra i predstavlja nastavak projekta ITS-a iz ITU mehanizma financijske perspektive 2014. – 2020. Obuhvaća nastavak optimizacije i digitalizacije prometnih tokova rekonstrukcijom nužne prometne infrastrukture koja će povezivati ulicu dr. Franje Tuđmana prema ulici Put Dikla, opremanje semaforima, sustavima nadzora i optimizacije prometa, širenje sustava prema vanjskim granicama grada te povezivanje na uspostavljeni Centralni sustav upravljanja gradskim prometom.</p> <p>K3 usmjerena je na izgradnju novih multimodalnih točaka s ciljem poticanja većeg korištenja javnog prijevoza (npr. Park&Ride sustava) na rubnim područjima grada Zadra i/ili druge parkirališne infrastrukture (npr. Park&Bike), optimizacije upravljanja prometom u mirovanju te smanjenja gužvi i pritiska vozila na povijesnu gradsku jezgru (posebice u turističkoj sezoni). Planirana je uspostava lokacija za Park&Ride sustav, odnosno uspostavu inkubatora za zelenu prometnu tranziciju s kojima će stara gradska jezgra biti povezana novim uspostavljenim autobusnim linijama (električni autobusi). Planirana investicija obuhvaća osiguravanje optimalnog broja parkirnih mjesta s popratnom infrastrukturom i korištenjem OIE, punionice za električna vozila, sustav javnih bicikala, zelenu infrastrukturu (krajobrazno uređenje), ostalu urbanu opremu te infrastrukturne radove.</p> <p>Nositelj: Grad Zadar</p> <p>Partner: Liburnija d.o.o., Obala i lučice d.o.o.</p>

STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu u roku od 1–2 godine
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q4/2024 Indikativni završetak provedbe projekta: Q4/2027 Trajanje projekta: 36 mjeseci
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	16.000.000,00
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračun Grada Zadra, sredstva EU (82,42%)

6. Projekti koji doprinose **prioritetu 2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj** i posebnom cilju 2.3. Zelena tranzicija kroz mjeru 2.3.3. Održivo upravljanje prostorom te aktivnost Revitalizacija i sanacija *brownfield* i ostalih nedovoljno iskorištenih prostora

Tablica 62. Pregled strateškog projekta – EDUCATION UPLINKS! – Projekt rekonstrukcije kompleksa stare Tehničke škole – Faza II (radionice)

PRIORITET	1. Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju 2. Održiv, zelen i ujednačen razvoj
POSEBNI CILJ	1.3. Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada 2.3. Održivo upravljanje prostorom
NAZIV PROJEKTA	EDUCATION UPLINKS! Projekt rekonstrukcije kompleksa stare Tehničke škole – Faza II (radionice)
OPIS PROJEKTA	Suradnja Sveučilišta u Zadru s JLS-ovima na UP-u Zadar jedan je od obostranih prioriteta javnih politika u ovom dijelu Hrvatske. U tom kontekstu treba istaknuti aktualnu obnovu secesijske zgrade koju je koristila Tehnička škola, a planirano je, u kontinuitetu, uređenje preostalog dijela tog kompleksa koji su nekada činile radionice. Na taj način alimentirat će se dio nužnih potreba Sveučilišta i konačno kvalitetno urediti problematična točka u urbanom tkivu grada Zadra koja ima potencijal transformacije u jednu od ključnih točaka funkcionalne veze svih dionika u lokalnoj zajednici. Zbog toga je planirano u tom prostoru smjestiti sadržaje u kojima će se razmjenjivati ideje i zajednički raditi na razvoju UP-a Zadar, posebno u smislu transfera znanja i tehnologija te osmišljavanja pametnih i održivih rješenja za potrebe gospodarstva i drugih dionika u lokalnoj zajednici na načelima uzajamnosti, te pametnoga, uključivog i održivog razvitka s ciljem digitalne i zelene transformacije u središnjem dijelu hrvatskog Jadrana. Ovim projektom predviđeno je indikativno ITU financiranje u iznosu 4.941.176,47 EUR. Nositelj: Sveučilište u Zadru
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu u roku od 1–2 godine

INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q4/2025 Indikativni završetak provedbe projekta: Q4/2028 Trajanje projekta: 36 mjeseci
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	12.000.000,00
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Sredstva MZO, sredstva EU

7. Projekti koji doprinose **prioritetu 2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj** i posebnom cilju 2.3. Zelena tranzicija kroz mjeru 2.3.4. Održivi razvoj turizma

UP Zadar jako je ovisno o turističkim kretanjima, a, nažalost, turistička aktivnost je pretežito usmjerena na prirodne čimbenike – sunce i more – pa je iznimno osjetljivo i obilježeno sezonalnošću. Neophodno je unaprijediti proizvode koji su manje ovisni o klimatskim uvjetima ili koji pomiču potražnju prema područjima koja su manje opterećena turističkim kretanjima. Istodobno, razvojem turističkih proizvoda utemeljenih na prirodnoj baštini, uz ostalo i ornitološkim posebnostima, unaprijedit će se ponuda u kontekstu šire destinacije i na taj način pridonijeti stvaranju jedinstvenoga turističkog proizvoda.

Tablica 63. Pregled strateškog projekta – TOURISM UPWARDS! – Razvoj posjetiteljske i turističke infrastrukture UP-a Zadar

PRIORITET	2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj 1. Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju
POSEBNI CILJ	2.3. Zelena tranzicija 1.5. Stvaranje sigurnog okružja za stabilan razvoj
NAZIV PROJEKTA	TOURISM UPWARDS! – Razvoj posjetiteljske i turističke infrastrukture UP Zadar
OPIS PROJEKTA	Cilj projekta je razvoj turističke i posjetiteljske infrastrukture te stvaranje preduvjeta za održivu turističku valorizaciju i podizanje javne svijesti o važnosti očuvanja zaštićenih dijelova prirode i ekološke mreže Natura 2000 na UP-u. Projektom se rješavaju dugoročne potrebe za zaštitom i prezentacijom prirodne baštine na atraktivan i održiv način te daje podrška održivom upravljanju destinacijom, čime se podiže konkurentnost odredišta prirodne baštine. Integrirani strateški projekt sadržajno obuhvaća više komponenti (manjih projekata), ali u svojoj cjelini i sinergijskom djelovanju rezultata implementiranih projekata ima strateški učinak za cjelokupno UP.

	<p>Obuhvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Centar za posjetitelje – Wings for Natura, Grad Nin • Izgradnja mosta na rijeci Baštici i ornitološke šetnice sv. Duh, Općina Posedarje • Turistički informativni Centar, Općina Ražanac <p>Poboljšanje turističke infrastrukture za posjetitelje i prirodne baštine doprinosi integriranom i uključivom društvenom i gospodarskom razvoju, kao i drugim aspektima održivog turizma, uključujući okoliš, kulturu, prirodnu baštinu i sigurnost. Valorizacija ovih razvojnih potencijala stvara prilike za zapošljavanje i potiče lokalno gospodarstvo, promiče održive turističke prakse i jedinstvene značajke i atrakcije područja te doprinosi zaštiti okoliša osiguravanjem sigurnih i pristupačnih staza i objekata za aktivnosti na otvorenom.</p> <p>Korisnik: Grad Nin</p> <p>Partneri: Općina Posedarje, Općina Ražanac</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt neposredne realizacije odmah spreman za realizaciju
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q4/2024 Indikativni završetak provedbe projekta: Q4/2027 Trajanje projekta: 24 - 36 mjeseci
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	3.813.614,04 <ul style="list-style-type: none"> • Centar za posjetitelje – Wings for Natura, Grad Nin (2.500.000,00) • Izgradnja mosta na rijeci Baštici i ornitološke šetnice sv. Duh, Općina Posedarje (650.000,00) • Turistički informativni Centar, Općina Ražanac (663.614,04)
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračun JLS-ova, sredstva EU (84%)

8. Projekti koji doprinose **prioritetu 2. Održivi zeleni i ujednačeni razvoj** i posebnom cilju 2.3. Zelena tranzicija kroz mjeru 2.3.3. Održivo upravljanje prostorom

Degradacija prostora jedna od temeljnih slabosti UP-a Zadar. Stoga se kao logičan izbor u razvoju ovog područja nametnula potreba za održivim upravljanjem prostorom, prije svega kroz razvoj i unaprjeđenje zelenih oaza u prostoru.

Tablica 64. Pregled strateškog projekta – GREEN UPLOAD! – Razvoj zelene infrastrukture UP Zadar

PRIORITET	<p>2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj</p> <p>1. Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju</p>
------------------	---

POSEBNI CILJ	2.3. Zelena tranzicija 1.5. Stvaranje sigurnog okruženja za stabilan razvoj
NAZIV PROJEKTA	GREEN UPLOAD! – Razvoj zelene infrastrukture UP Zadar
OPIS PROJEKTA	<p>Ulaganje u zelenu infrastrukturu doprinosi ublažavanju učinaka klimatskih promjena smanjenjem emisija stakleničkih plinova i pružanjem prirodnih rješenja za prilagodbu. Europski zeleni plan utvrđuje obvezu EU-a da postane klimatski neutralna do 2050. godine.</p> <p>Projektom je obuhvaćeno ulaganje u sadnju stabala i zelenila, izradu odgovarajućih elaborata zelene infrastrukture i druge potrebne projektno-tehničke dokumentacije, uređenje park šume Musapstan, stvaranje i uređenje novih zelenih površina (tzv. zelenih otoka) s popratnom infrastrukturom i urbanom opremom na području grada Zadra te sastavnica UP-a. Implementacija ovakvih projekata ima pozitivan doprinos ublažavanju klimatskih promjena, potiče očuvanje bioraznolikosti, izvedbu rješenja temeljenih na prirodi, ima pozitivne učinke na ljudsko zdravlje i dobrobit poboljšanjem kvalitete zraka i vode, kreiranjem urbanih zaštitnih otoka od toplinskih valova, pružanjem mogućnosti za fizičku aktivnost i rekreaciju, što ujedno potiče i socijalnu uključenost, te povećava kvalitetu života stanovništva UP-a.</p> <p>Korisnik: Grad Zadar Partneri: Sastavnice UP-a, Nasadi d.o.o.</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu u roku 1-2 godine
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q1/2025 Indikativni završetak provedbe projekta: Q1/2028 Trajanje projekta: 36 mjeseci
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	3.000.000,00
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračuni JLS-ova, sredstva EU (82,43%)

9. Projekti koji doprinose **prioritetu 2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj** i posebnom cilju 2.4. Energetska tranzicija kroz mjeru 2.4.1. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti

Neujednačenost u upotrebi obnovljivih izvora energije u prostoru je utvrđena *Analizom stanja i trendova*. Svakako, velika je potreba za korištenjem tehnologija koje će pridonijeti energetske učinkovitosti. U tom smislu, kao potreba UP-a Zadar se pokazuje unaprjeđenje energetske učinkovitosti u okviru javne rasvjete, koja se proteže i u drugim projektima, a ovdje se posebno ističe.

Tablica 65. Pregled strateškog projekta – SOLAR UP! – Energetska tranzicija grada Zadra

PRIORITET	2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj
POSEBNI CILJ	2.4. Energetska tranzicija
NAZIV PROJEKTA	SOLAR UP! – Energetska tranzicija grada Zadra
OPIS PROJEKTA	<p>Kvalitetna javna rasvjeta omogućuje sigurno odvijanje prometa te nesmetano obavljanje različitih svakodnevnih aktivnosti, boravak na javnim površinama, okupljanje, bavljenje sportom i sl. Promjenom regulacije, odnosno smanjenjem intenziteta javne rasvjete može se uštedjeti i do 50% energije, a sustavom daljinskog upravljanja i nadzora značajno smanjiti troškove održavanja.</p> <p>Korištenje obnovljivih izvora energije (sunčeva energija) kroz energetski učinkovitu rasvjetu, ali i izgradnju solarne elektrane u poduzetničkoj zoni Crno, doprinosi borbi protiv klimatskih promjena jer takva proizvodnja energije ne šteti okolišu te ne utječe na rast globalne temperature.</p> <p>Isto tako, korištenje OIE smanjuje ovisnost o fosilnim gorivima i potiče energetska neovisnost. Solarne elektrane je pritom i optimalno rješenje za stanovnike koji žive na otocima jer omogućuje opskrbu električnom energijom bez povezivanja na tradicionalnu elektro-distribucijsku mrežu.</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt spreman za provedbu u roku 3-4 godine
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	<p>Indikativni početak provedbe projekta: Q1/2027</p> <p>Indikativni završetak provedbe projekta: Q1/2029</p> <p>Trajanje projekta: 24 mjeseci</p>
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	10.000.000,00
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračun JLS-ova, sredstva EU

10. Projekt koji doprinosi **prioritetu 3. Unaprjeđenje kvalitete života (Život po mjeri čovjeka)** i posebnom cilju 3.2. Demografska obnova kroz mjeru 3.2.2. Stvaranje poželjnog kulturnog i društvenog okruženja za ostanak i doseljavanje u Urbano područje Zadar

Cilj ovog projekta je unaprijediti kvalitetu života na cijelom UP-u Zadar. Iako je svaki od projekata prikazan zasebno, oni čine cjelinu u unaprjeđenju i ujednačavanju uvjeta života na ovom području. Stvaranjem mreže prostora višenamjenske infrastrukture na UP-u Zadar omogućuje se povećanje uključenosti stanovnika urbanog prostora, međugeneracijsko susretanje te očuvanje identiteta. Unaprjeđenje uvjeta života u konačnici dovodi do povećanja zadovoljstva življenja na prostoru te time i do smanjenja želje za iseljavanjem, ali i povećanja želje za vraćanjem u prostor.

Tablica 66. Pregled strateškog projekta – COMMUNITY UPGROW! – Povećanje uključenosti i demografska obnova stanovništva kroz razvoj višenamjenske infrastrukture UP Zadar

PRIORITET	3. Unaprjeđenje kvalitete života 1. Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju
POSEBNI CILJ	3.2. Demografska obnova 1.4. Razvoj kulturnih i kreativnih industrija
NAZIV PROJEKTA	COMMUNITY UPGROW! – Povećanje uključenosti i demografska obnova stanovništva kroz razvoj višenamjenske infrastrukture UP Zadar
OPIS PROJEKTA	<p>Izgradnja društvenih centara u ruralnim područjima može imati značajan utjecaj na uključenost, održivost i opću dobrobit lokalnog stanovništva. Društveni centri predstavljaju središte društvenih, kulturnih i obrazovnih aktivnosti, pružajući prostor za okupljanje stanovništva, razmjenu ideja i sudjelovanje u životu zajednice. Njihov rad pridonosi sprječavanju depopulacije ruralnih područja, potiče društvenu integraciju ne samo mladih, nego i starijeg stanovništva. Pružanjem niza aktivnosti koje privlače mlade ljude i njihove obitelji, društveni centri mogu pomoći u stvaranju osjećaja pripadnosti i povezanosti s lokalnom sredinom, povećavajući vjerojatnost ostanka i doprinosa njenoj dugoročnoj održivosti.</p> <p>Integrirani strateški projekt sadržajno obuhvaća više komponenti (manjih projekata), ali u svojoj cjelini i sinergijskom djelovanju rezultata implementiranih projekata ima strateški učinak za cjelokupno UP.</p> <p>Obuhvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja društvenog doma u naselju Gorica, Općina Sukošan • Društveni dom Poljica, Općina Vrsi • Društveni dom Zemunik Gornji, Općina Zemunik Donji <p>Izrazito je važno ulagati u stvaranje društvenih centara, posebice u ruralnim područjima, kako bi se podržala socijalna kohezija, poboljšao pristup uslugama i promicao gospodarski rast.</p> <p>Korisnik: Općina Sukošan Partneri: Općina Zemunik Donji, Općina Vrsi</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt neposredne realizacije odmah spreman za realizaciju
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q4/2024 Indikativni završetak provedbe projekta: Q4/2026 Trajanje projekta: 24 mjeseca
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	1.950.445,62 <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja društvenog doma u naselju Gorica, Općina Sukošan (1.135.000,00) • Društveni dom Poljica, Općina Vrsi (265.445,62)

	<ul style="list-style-type: none"> Društveni dom Zemunik Gornji, Općina Zemunik Donji (550.000,00)
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračun JLS-ova, sredstva EU (84%)

11. Projekti koji doprinose **prioritetu 3. Unaprjeđenje kvalitete života (Život po mjeri čovjeka)** i posebnom cilju 3.3. Aktivan i zdrav život kroz mjere 3.3.1. Sport dostupan svima i 3.3.4. Zdrava i razigrana djeca

Tablica 67. Pregled strateškog projekta – SPORT UPBILD! – Modernizacija sportske infrastrukture UP Zadar

PRIORITET	2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj 3. Unaprjeđenje kvalitete života
POSEBNI CILJ	2.3. Zelena tranzicija 3.3. Aktivan i zdrav život
NAZIV PROJEKTA	SPORT UPBUILD! – Modernizacija sportske infrastrukture UP Zadar
OPIS PROJEKTA	<p>Izgradnja sportske infrastrukture u urbanim područjima, uključujući malu sportsku infrastrukturu u više kvartova i JLS-ova, ima niz utjecaja na zdravlje, okoliš, društveno blagostanje i kvalitetu života stanovnika, kao i potencijalne koristi za mlade, sportaše, zapošljavanje te obitelji s malom djecom.</p> <p>Cilj projekta usmjeren je na modernizaciju, obnovu i izgradnju sportske infrastrukture na UP-u Zadar. Projekt obuhvaća modernizaciju SC Višnjik kroz izgradnju olimpijskog bazena, opremanje centra za dijagnostiku sportaša, rekonstrukciju i/ili izgradnju sportskih kvartovskih/mjesnih igrališta i sportske infrastrukture u gradu Zadru. Unutar projekta obuhvaćene su i Općina Bibinje (Izgradnja i uređenje SC Franko Lisica te igrališta u Sportskom centru Režani; 373.583,13 EUR), Općina Škabrnja (Sportsko i dječje igralište; 100.000,00 EUR) te Općina Poličnik (Rekonstrukcija Sportskog centra NK Dragovoljac s izgradnjom dvorane za boćanje; 1.000.000,00 EUR) .</p> <p>Sport promiče tjelesnu aktivnost i zdravlje, potiče društvenu integraciju, uključivost i jednakost što utječe na smanjenje depopulacije područja, stvara prilike za razvoj lokalnog gospodarstva te otvara mogućnosti razvoja novih oblika turizma (npr. sportski turizam).</p> <p>Nositelj: Grad Zadar</p> <p>Partneri: Općina Bibinje, Općina Škabrnja, Općina Poličnik</p>
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt neposredne realizacije odmah spreman za realizaciju
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q1/2024 Indikativni završetak provedbe projekta: Q1/2027

	Trajanje projekta: 36 mjeseca
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	8.218.523,79
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračun JLS-ova, sredstva EU (84%)

12. Projekti koji doprinose **prioritetu 4. Digitalna tranzicija (UP Zadar 4.0.)** i posebnom cilju 4.2. Razvoj pametnog gospodarstva kroz mjeru 4.2.2. Pametni promet

Tablica 68. Pregled strateškog projekta - ZUM X – Zadar Urban Mobility „X“

PRIORITET	4. Digitalna tranzicija (UP Zadar 4.0.) 2. Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj
POSEBNI CILJ	4.2. Razvoj pametnog gospodarstva 2.2. Dekarbonizacija prostora 2.4. Energetska tranzicija
NAZIV PROJEKTA	ZUM X – Zadar Urban Mobility „X“
OPIS PROJEKTA	<p>Cilj projekta je jačanje pametnog, zelenog i održivog gradskog prometa implementacijom integriranih inovativnih rješenja kroz digitalizaciju javnih usluga na UP-u.</p> <p>Usmjeren je na digitalizaciju i povećanje dostupnosti javnih usluga mobilnosti i drugih javnih usluga na UP-u Zadar te na povećanje sigurnosti javnih prostora. Digitalizacija javnih usluga obuhvaća širenje sustava pametnog parkiranja kroz postavljanje parkirnih senzora na novim lokacijama u UP-u te uspostavljenim Park&Ride sustavima, kao i njihovu integraciju u razvijeno aplikativno rješenje (aplikacija Zadar ParkIn) i modul za e-punionice za električna vozila. Također, predviđena je i dopuna razvijenog aplikativnog rješenja Zadar Smart City kroz integraciju novih usluga, linija javnog prijevoza uspostavljenih u sklopu izgradnje Park&Ride lokacija, razvoja novog modula integracije sustava javnih bicikala (na području grada Zadra, ali u UP-u Zadar), modula obavijesti u prometu, digitalnog mapiranja biciklističkih staza i ITU intervencija na UP-u Zadar sa svrhom kreiranja novog kulturno-turističkog proizvoda na razini UP-a te razvoj modula za integraciju i digitalizaciju usluga u kulturi. Također, predviđa se širenje broja i postavljanje pametnih autobusnih stanica (npr. info displayi i dr.) diljem UP-a, opremanje autobusa odgovarajućim displayima za informiranje građana i druge srodne opreme i male infrastrukture.</p> <p>Predviđa se postavljanje multifunkcionalnih kamera na području grada, nadogradnja pozadinskog sustava za nadzor i upravljanje kamerama te ugradnja daljinski kontroliranih prepreka za vozila u važnim zonama grada, a sve s ciljem povećanja sigurnosti i zaštite javnih prostora, građana i imovine.</p>

	Nositelj: Grad Zadar Partneri: JLS-ovi UP-a (pojedini)
STATUS I SPREMNOST PROJEKTA	Projekt neposredne realizacije odmah spreman za realizaciju
INDIKATIVNI POČETAK I PLANIRANO TRAJANJE PROJEKTA	Indikativni početak provedbe projekta: Q2/2025 Indikativni završetak provedbe projekta: Q2/2027 Trajanje projekta: 24 mjeseca
UKUPNA PROCIJENJENA VRIJEDNOST PROJEKTA (EUR)	2.000.000,00
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	Lokalni proračun JLS-ova, sredstva EU (82,42%)

Tablica 69. Gantogram provedbe strateških projekata

		2024				2025				2026				2027				2028				2029			
		1Q	2Q	3Q	4Q																				
1	START-UP! – Razvoj poslovne infrastrukture UP Zadar																								
2	CULTURE UPLIFT! – Revitalizacija kulturne baštine urbanog područja Zadar																								
3	BOOK it UP! – Rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice i modernizacija knjižnica na području UP-a																								
4	BIKE UP! – Širenje sustava javnih bicikala UP-a Zadar s popratnom infrastrukturom																								
5	MOBILITY UPGRADE! - Modernizacija autobusnog kolodvora, ITS - faza II i Park & Ride sustav																								
6	EDUCATION UPLINKS! – Projekt rekonstrukcije kompleksa stare Tehničke škole – Faza II																								
7	TOURISM UPWARDS! – Razvoj posjetiteljske i turističke infrastrukture UP Zadar																								
8	GREEN UPLOAD! – Razvoj zelene infrastrukture UP Zadar																								

11. INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN

R.br.*	Naziv cilja/mjere/APP	Iznos sredstava u godini n-1 (2023)	Iznos sredstava u godini n (2024)	Iznos sredstava u godini n+1 (2025)	Iznos sredstava u godini n+2 (2026)	Iznos sredstava u godini n+3 (2027)	SVEUKUPNO
	1						
1.1.	Razvoj konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji	- €	705.000,00 €	5.304.798,34 €	4.395.775,61 €	2.058.143,66 €	12.463.717,61 €
strateški projekt	<i>START UP! - Razvoj poslovne infrastrukture UP Zadar</i>	- €	705.000,00 €	4.405.511,31 €	3.252.450,23 €	1.475.816,74 €	9.838.778,28 €
1.1.1.	Razvoj malog i srednjeg poduzetništva (MSP) otpornog na krize	€ -	705.000,00 €	5.304.798,34 €	4.395.775,61 €	2.058.143,66 €	12.463.717,61 €
projekt	<i>Zona Crno - faza 2, Grad Zadar</i>	- €	705.000,00 €	2.350.000,00 €	940.000,00 €	705.000,00 €	4.700.000,00 €
projekt	<i>Poslovna Zona Lonići 2, Općina Bibinje</i>	- €	- €	589.289,27 €	662.950,43 €	220.983,48 €	1.473.223,17 €
projekt	<i>Proširenje poslovne zone Grabi Poličnik, Općina Poličnik</i>	- €	- €	966.222,04 €	1.086.999,80 €	362.333,27 €	2.415.555,11 €
projekt	<i>Opremanje PPZ Posedarje – Slivnica, Posedarje</i>	- €	- €	300.000,00 €	337.500,00 €	112.500,00 €	750.000,00 €
projekt	<i>Poslovna zona Korčulanići, Lukoran, Općina Preko</i>	- €	- €	200.000,00 €	225.000,00 €	75.000,00 €	500.000,00 €
projekt	<i>Poslovna zona Murvica Zapad</i>	- €	- €	597.252,64 €	597.252,64 €	209.038,42 €	1.403.543,70 €
projekt	<i>Izgradnja poslovne zone Barake</i>	- €	- €	5.972,53 €	5.972,53 €	2.090,38 €	14.035,44 €
projekt	<i>Izgradnja poslovne zone Marinovac</i>	- €	- €	19.908,42 €	19.908,42 €	6.967,95 €	46.784,79 €
projekt	<i>Nova Varoš</i>	- €	- €	176.153,44 €	220.191,80 €	264.230,16 €	660.575,40 €

projekt	Poduzetnička zona Sukošan	- €	- €	- €	- €	- €	- €
projekt	Poduzetnička zona "Vukovac" Ražanac	- €	- €	100.000,00 €	300.000,00 €	100.000,00 €	500.000,00 €
1.1.2.	Tranzicija gospodarstva prema djelatnostima s visokom dodanom vrijednošću	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.1.3.	Razvoj poticajnog poslovnog okruženja i jačanje konkurentnosti lokalnog poduzetništva	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.2.	Razvoj znanosti i poticanje inovacija	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.2.1.	Promicanje transfera znanja i tehnologija i razvoj pametne industrije	€ -	€ -	€ -	€ -	- €	- €
1.3.	Fleksibilno i inovativno obrazovanje usklađeno s potrebama društva i tržišta rada	- €	- €	105.000,00 €	350.000,00 €	20.245.000,00 €	20.700.000,00 €
strateški projekt + 2.3	EDUCATION UPLINKS! - Projekt rekonstrukcije kompleksa stare Tehničke škole – Faza II (radionice)	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.3.1.	Unaprjeđenje srednjoškolskog obrazovanja i njegovo usklađivanje s potrebama tržišta rada	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.3.2.	Razvoj sustava cjeloživotnog obrazovanja	€ -	€ -	€ -	€ -	- €	- €
1.3.3.	Razvoj Sveučilišta u cilju zadovoljenja potreba društva i tržišta rada	€ -	€ -	105.000,00 €	350.000,00 €	20.245.000,00 €	20.700.000,00 €

1.4.	Razvoj kulturnih i kreativnih industrija	- €	819.020,01 €	4.244.060,00 €	11.330.393,29 €	6.703.193,23 €	23.096.666,54 €
strateški projekt + 2.3	<i>CULTURE UPLIFT! - Revitalizacija kulturne baštine UP Zadar</i>	- €	319.020,01 €	1.914.120,05 €	4.147.260,10 €	- €	6.380.400,16 €
strateški projekt	<i>BOOK it UP! - Rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice Zadar i modernizacija knjižnica na području UP-a</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
strateški projekt + 3.2	<i>COMMUNITY UPGROW! - Povećanje uključenosti i demografska obnova stanovništva kroz razvoj višenamjenske infrastrukture UP Zadar</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.4.1.	Modernizacija kulturne infrastrukture i razvoj kreativnih industrija s ciljem povećanja otpornosti na krize	€ -	819.020,01 €	4.244.060,00 €	9.930.393,29 €	4.103.193,23 €	19.096.666,54 €
strateški projekt	<i>BOOK it UP! - Rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice Zadar i modernizacija knjižnica na području UP-a</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
projekt	<i>Ribarska baština mjesta Kali, Općina Kali</i>	- €	50.000,00 €	300.000,00 €	650.000,00 €	- €	1.000.000,00 €
projekt	<i>Obnova tvrđave Fortica s popločenjem povijesne jezgre Novigrada, Općina Novigrad</i>	- €	66.361,40 €	398.168,42 €	862.698,25 €	- €	1.327.228,08 €
projekt	<i>Trg Sv. Frane, Grad Zadar</i>	- €	52.658,60 €	315.951,62 €	684.561,85 €	- €	1.053.172,08 €
projekt	<i>Revitalizacija tvrđave sv. Mihovil, Općina Preko</i>	- €	150.000,00 €	900.000,00 €	1.950.000,00 €	- €	3.000.000,00 €
1.4.2.	Očuvanje umjetničkih i tradicijskih obrta	€ -	€ -	€ -	1.050.000,00 €	1.950.000,00 €	3.000.000,00 €
1.4.3.	Podizanje razine svijesti o važnosti kulturne baštine	€ -	€ -	€ -	350.000,00 €	650.000,00 €	1.000.000,00 €
1.5.	Stvaranje sigurnog okruženja za stabilan razvoj	3.530,43 €	27.000,00 €	997.358,95 €	19.297.246,33 €	34.121.644,38 €	54.446.780,09 €

<i>strateški projekt + 2.3</i>	<i>TOURISM UPWARDS! - Razvoj posjetiteljske i turističke infrastrukture UP Zadar</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
<i>strateški projekt + 2.3</i>	<i>GREEN UPLOAD! - Razvoj zelene infrastrukture UP Zadar</i>	- €	- €	750.000,00 €	1.200.000,00 €	1.050.000,00 €	3.000.000,00 €
1.5.1.	Razvoj otpornosti na klimatske promjene	3.530,43 €	€ -	750.000,00 €	1.200.000,00 €	1.050.000,00 €	3.003.530,43 €
<i>strateški projekt</i>	<i>GREEN UPLOAD! - Razvoj zelene infrastrukture UP Zadar</i>	- €	- €	750.000,00 €	1.200.000,00 €	1.050.000,00 €	3.000.000,00 €
1.5.2.	Jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenje sustava civilne zaštite	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.5.3.	Unaprjeđenje sustava zaštite od požara	€ -	27.000,00 €	247.358,95 €	464.529,83 €	325.170,88 €	1.064.059,66 €
1.5.4.	Unaprjeđenje sustava prevencije kriminala i povećanja sigurnosti	€ -	€ -	€ -	17.632.716,50 €	32.746.473,50 €	50.379.190,00 €
2.1.	Ujednačen razvoj	1.719.120,94 €	2.812.246,51 €	3.089.535,77 €	5.090.774,16 €	6.089.329,12 €	12.463.717,61 €
2.1.1.	Jačanje regionalne konkurentnosti kroz sinergijske učinke udruživanja	- €	- €	- €	- €	- €	- €
2.1.2.	Razvoj područja s razvojnim posebnostima	- €	23.353,87 €	65.182,69 €	1.058.303,38 €	1.048.741,12 €	2.195.581,06 €

2.1.3.	Očuvanje vodnih resursa	1.719.120,94 €	2.788.892,64 €	3.024.353,08 €	4.032.470,78 €	5.040.588,00 €	16.605.425,44 €
2.2.	Dekarbonizacija prostora	398.168,43 €	1.157.576,64 €	6.294.960,51 €	15.002.715,92 €	9.009.281,89 €	31.862.703,39 €
strateški projekt	BIKE UP! - Širenje sustava javnih bicikala s popratnom biciklističkom infrastrukturom	- €	- €	2.169.813,22 €	2.169.813,22 €	- €	4.339.626,44 €
strateški projekt	MOBILITY UPGRADE!- Modernizacija autobusnog kolodvora, ITS – faza II i uspostava inkubatora za zelenu prometnu tranziciju	- €	- €	2.400.000,00 €	8.000.000,00 €	5.600.000,00 €	16.000.000,00 €
strateški projekt + 2.4 + 4.2	ZUM X – Zadar Urban Mobility „X“	- €	- €	- €	- €	- €	- €
2.2.1.	Zeleni promet	398.168,43 €	570.681,53 €	3.074.055,70 €	5.183.954,84 €	2.109.899,13 €	11.336.759,63 €
strateški projekt	BIKE UP! - Širenje sustava javnih bicikala s popratnom biciklističkom infrastrukturom	- €	- €	2.169.813,22 €	2.169.813,22 €	- €	4.339.626,44 €
2.2.2.	Optimizacija sustava povezanosti i dostupnosti	€ -	586.895,11 €	3.220.904,80 €	9.818.761,09 €	6.899.382,76 €	20.525.943,76 €
strateški projekt	MOBILITY UPGRADE!- Modernizacija autobusnog kolodvora, ITS – faza II i uspostava inkubatora za zelenu prometnu tranziciju	- €	- €	2.400.000,00 €	8.000.000,00 €	5.600.000,00 €	16.000.000,00 €
2.3.	Zelena tranzicija	2.994.608,46 €	6.182.589,18 €	8.638.344,47 €	24.063.390,45 €	24.010.464,95 €	12.463.717,61 €

strateški projekt + 1.4	CULTURE UPLIFT! - Revitalizacija kulturne baštine UP Zadar	- €	- €	- €	- €	- €	- €
strateški projekt + 1.3	EDUCATION UPLINKS! - Projekt rekonstrukcije kompleksa stare Tehničke škole – Faza II (radionice)	- €	- €	1.791.176,47 €	5.970.588,24 €	4.179.411,76 €	11.941.176,47 €
strateški projekt + 1.5	TOURISM UPWARDS! - Razvoj posjetiteljske i turističke infrastrukture UP Zadar	- €	453.403,51 €	775.445,62 €	1.512.722,81 €	1.072.042,11 €	3.813.614,04 €
strateški projekt + 1.5	GREEN UPLOAD! - Razvoj zelene infrastrukture UP Zadar	- €	- €	- €	- €	- €	- €
2.3.1.	Zelena tranzicija gospodarstva	€ -	€ -	274.977,15 €	916.590,50 €	641.613,35 €	1.833.181,00 €
2.3.2.	Upravljanje otpadom	2.994.608,46 €	4.129.185,67 €	1.833.105,32 €	2.197.631,17 €	1.543.141,82 €	12.697.672,43 €
2.3.3.	Održivo upravljanje prostorom	€ -	100.000,00 €	3.776.678,09 €	11.842.651,68 €	13.638.011,67 €	29.357.341,45 €
strateški projekt	EDUCATION UPLINKS! - Projekt rekonstrukcije kompleksa stare Tehničke škole – Faza II (radionice)	- €	- €	1.791.176,47 €	5.970.588,24 €	4.179.411,76 €	11.941.176,47 €
2.3.4.	Održivi razvoj turizma	€ -	1.953.403,51 €	2.425.170,88 €	8.011.807,02 €	7.421.401,06 €	19.811.782,47 €
projekt	Turistički informativni Centar, Općina Ražanac	- €	165.903,51 €	265.445,62 €	132.722,81 €	99.542,11 €	663.614,04 €
projekt	Izgradnja mosta na rijeci Baštici i ornitološke šetnice sv.Duh, Općina Posedarje	- €	162.500,00 €	260.000,00 €	130.000,00 €	97.500,00 €	650.000,00 €
projekt	Centar za posjetitelje – Wings for Natura, Grad Nin	- €	125.000,00 €	250.000,00 €	1.250.000,00 €	875.000,00 €	2.500.000,00 €
2.3.5.	Održiva poljoprivreda i ribarstvo	€ -	€ -	328.413,02 €	1.094.710,08 €	766.297,06 €	2.189.420,16 €

2.4.	Energetska tranzicija	20.000,00 €	79.807,12 €	137.336,71 €	2.038.902,38 €	3.659.747,83 €	12.463.717,61 €
	<i>SOLAR UP! – Energetska tranzicija grada Zadra</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
<i>strateški projekt + 2.2 + 4.2</i>	<i>ZUM X – Zadar Urban Mobility „X“</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
2.4.1.	Unaprjeđenje energetske učinkovitosti	20.000,00 €	79.807,12 €	137.336,71 €	2.038.902,38 €	3.659.747,83 €	5.935.794,04 €
<i>strateški projekt</i>	<i>SOLAR UP! – Energetska tranzicija grada Zadra</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
2.4.2.	Unaprjeđenje sustava opskrbe energijom s ciljem samodostatnosti	- €	- €	- €	- €	- €	- €
3.1.	Uključiv i kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja	364.118,39 €	3.971.066,43 €	2.292.237,71 €	4.083.522,46 €	4.589.376,87 €	12.463.717,61 €
3.1.1.	Unaprjeđenje kvalitete odgoja i primarnog obrazovanja	364.118,39 €	3.971.066,43 €	2.292.237,71 €	4.083.522,46 €	4.589.376,87 €	15.300.321,85 €
3.1.2.	Razvoj sustava inkluzije svih ranjivih skupina	- €	- €	- €	- €	- €	- €

3.1.3.	Poticanje izvrsnosti od najranijeg djetinjstva	- €	- €	- €	- €	- €	- €
3.2.	Demografska obnova	40.000,00 €	257.522,28 €	1.484.080,86 €	4.264.280,25 €	2.097.543,42 €	8.143.426,81 €
strateški projekt + 1.4	COMMUNITY UPGROW! - Povećanje uključenosti i demografska obnova stanovništva kroz razvoj višenamjenske infrastrukture UP Zadar	- €	97.522,28 €	585.133,69 €	1.267.789,65 €	- €	1.950.445,62 €
3.2.1.	Stvaranje poželjnog poslovnog okruženja za ostanak i doseljavanje u Urbano područje Zadar	€ -	€ -	210.000,00 €	700.000,00 €	490.000,00 €	1.400.000,00 €
3.2.2.	Stvaranje poželjnog kulturnog i društvenog okruženja za ostanak i doseljavanje u Urbano područje Zadar	40.000,00 €	257.522,28 €	1.274.080,86 €	3.564.280,25 €	1.607.543,42 €	6.743.426,81 €
projekt	Društveni dom Zemunik Gornji, Općina Zemunik Donji	- €	27.500,00 €	165.000,00 €	357.500,00 €	- €	550.000,00 €
projekt	Društveni dom Poljica, Općina Vrši	- €	13.272,28 €	79.633,69 €	172.539,65 €	- €	265.445,62 €
projekt	Izgradnja društvenog doma u naselju Gorica, Općina Sukošan	- €	56.750,00 €	340.500,00 €	737.750,00 €	- €	1.135.000,00 €
3.3.	Aktivan i zdrav život	- €	484.605,35 €	16.547.072,12 €	34.965.017,65 €	22.779.393,64 €	12.463.717,61 €
	SPORT UPBUILD! - Modernizacija sportske infrastrukture UP Zadar	- €	410.926,19 €	5.752.966,65 €	2.054.630,95 €	- €	8.218.523,79 €
3.3.1.	Sport dostupan svima	- €	484.605,35 €	8.513.252,15 €	8.185.617,75 €	4.033.813,72 €	21.217.288,97 €

strateški projekt	SPORT UPBUILD! - Modernizacija sportske infrastrukture UP Zadar	- €	410.926,19 €	5.752.966,65 €	2.054.630,95 €	- €	8.218.523,79 €
projekt	SC Franko Lisica Bibinje i SC Režani	- €	18.679,16 €	261.508,19 €	93.395,78 €	- €	373.583,13 €
projekt	Sportsko i dječje igralište - Općina Škabrnja	- €	5.000,00 €	70.000,00 €	25.000,00 €	- €	100.000,00 €
projekt	Rekonstrukcija Sportskog centra NK Dragovoljac s izgradnjom dvorane za boćanje	- €	50.000,00 €	700.000,00 €	250.000,00 €	- €	1.000.000,00 €
3.3.2.	Kvalitetan zdravstveni sustav dostupan svima	€ -	€ -	8.033.819,97 €	26.779.399,90 €	18.745.579,93 €	53.558.799,79 €
3.3.3.	Kvalitetan sustav socijalne skrbi dostupan svima	- €	- €	- €	- €	- €	- €
3.3.4.	Zdrava i razigrana djeca	€ -	€ -	€ -	€ -	- €	- €
3.4.	Kvalitetna starost	- €	- €	362.333,27 €	1.207.777,56 €	845.444,29 €	12.463.717,61 €
3.4.1.	Unaprjeđenje infrastrukture i cjelokupnog sustava za brigu o starijim osobama	€ -	€ -	362.333,27 €	1.207.777,56 €	845.444,29 €	2.415.555,11 €
3.4.2.	Unaprjeđenje sustava palijativne skrbi	- €	- €	- €	- €	- €	- €
4.1.	Razvoj pametnog društvenog okružja	35.000,00 €	229.548,74 €	274.548,74 €	353.246,40 €	268.246,40 €	12.463.717,61 €
4.1.1.	Digitalna tranzicija javne uprave	35.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	- €	155.000,00 €

4.1.2.	Digitalna tranzicija baštine	- €	- €	45.000,00 €	150.000,00 €	105.000,00 €	300.000,00 €
4.1.3.	Unaprjeđenje i ujednačavanje digitalnog razvoja	- €	189.548,74 €	189.548,74 €	163.246,40 €	163.246,40 €	705.590,28 €
4.2.	Razvoj pametnog gospodarstva	- €	- €	500.000,00 €	1.200.000,00 €	300.000,00 €	12.463.717,61 €
<i>strateški projekt + 2.2 + 2.4</i>	<i>ZUM X – Zadar Urban Mobility „X“</i>	<i>- €</i>	<i>- €</i>	<i>500.000,00 €</i>	<i>1.200.000,00 €</i>	<i>300.000,00 €</i>	<i>2.000.000,00 €</i>
4.2.1.	Digitalna tranzicija gospodarstva	- €	- €	- €	- €	- €	- €
4.2.2.	Pametni promet	- €	- €	500.000,00 €	1.200.000,00 €	300.000,00 €	4.000.000,00 €
<i>strateški projekt</i>	<i>ZUM X – Zadar Urban Mobility „X“</i>	<i>- €</i>	<i>- €</i>	<i>500.000,00 €</i>	<i>1.200.000,00 €</i>	<i>300.000,00 €</i>	<i>2.000.000,00 €</i>

12. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

U okviru ovog strateškog dokumenta za svaki od postavljenih posebnih ciljeva i mjera definiran je jedan ili više pokazatelja kojima će se mjeriti njihovo ostvarenje. Pokazatelji su odabrani kako bi najbolje opisali postignuti napredak po svakoj pojedinačnoj mjeri, a odabrani su iz *Biblioteke pokazatelja Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije*. Standardizirani pokazatelji su iznimno korisni jer omogućuju usporedbu s drugim urbanim područjima i nacionalnom razinom, a istovremeno se kroz korištenje standardiziranih pokazatelja pojednostavljuje postupak njihova prikupljanja. To je preduvjet za praćenje provedbe ovog strateškog dokumenta. Praćenje provedbe zbit će se na temelju kontinuiranog prikupljanja podataka. Kao izvor za prikupljanje podataka koristit će se dostupne baze podataka poput Eurostata, Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, Sektorskih analiza na razini države i sl. Prikupljeni podaci će se razmatrati u kontekstu ciljanih vrijednosti indikatora te će se analizirati moguća odstupanja. Sukladno zaključcima provedene cjelovite Analize stanja i trendova, u slučaju značajnih odstupanja poduzimat će se korektivne aktivnosti kako bi se ostvarili postavljeni posebni ciljevi i za njih definirani specifični pokazatelji.

Grad Zadar, kao središte urbanog područja i nositelj izrade ovog strateškog dokumenta, temeljem provedene analize izrađuje izvješće o provedbi SRUP-a najmanje jednom godišnje. Izvješće će biti izrađeno temeljem uputa koje će nadležno Ministarstvo dostaviti svim gradovima središtima urbanog područja. Izrađeno izvješće potrebno je predstaviti Partnerskom vijeću i Koordinacijskom vijeću. Koordinacijsko vijeće daje mišljenje na predstavljeno izvješće. Temeljem *Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* (NN 147/14, 123/17, 118/18), izvješće o provedbi SRUP-a za prethodnu godinu dostavlja se Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije najkasnije do 31. srpnja tekuće godine. Transparentnost i participativnost provedbe *Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.* osigurat će se javnim objavljivanjem godišnjeg izvješća na mrežnim podstranicama Grada Zadra koje su namijenjene informiranju najšire javnosti o važnosti i rezultatima provedbe ITU mehanizma.

Sukladno *Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* (NN 147/14, 123/17, 118/18), svi planski dokumenti politike regionalnoga razvoja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe te nakon provedbe. To sustavno praćenje temeljit će se na *Pravilniku o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja* (NN 121/15). *Strategija razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.* u sebi sadrži zaključke vrednovanja provedenog u fazi izrade dokumenta.

Tijekom implementacije ovog dokumenta provodit će se kontinuirano vrednovanje, sukladno donesenom planu vrednovanja, a koji definira što će se i kada vrednovati. Grad Zadar, kao središte UP Zadar i nositelj izrade planskog dokumenta, 1. kolovoza 2022.

godine donio je *Odluku o početku postupka vrednovanja i Plan vrednovanja* (KLASA: 302-01/22-01/05; URBROJ: 2198/01-8-22-1).

Prethodno vrednovanje SRUP-a provodi nezavisno stručno tijelo, istodobno s izradom Strategije, a u skladu s planom vrednovanja i metodologijom propisanom navedenim Pravilnikom. Vrednovanje tijekom izrade (prethodno vrednovanje) se provodi tijekom izrade planskog dokumenta. Osnovna svrha je poboljšanje kvalitete, relevantnosti i koherentnosti Strategije te kvalitete cjelokupnog procesa programiranja. Prethodno vrednovanje pruža potrebnu osnovu za praćenje i buduće vrednovanje, na način da osigurava oblikovanje jasnih i mjerljivih ciljeva te pokazatelja za praćenje ostvarenja ciljeva.

Prvi izvještaj o tijeku provedbe očekuje se u 2025. godini. Tako osmišljen proces obveznog izvještavanja omogućuje donositeljima odluka da tijekom provedbe utvrde odstupanja u provedbi i ostvarenju ciljeva i slijedom toga poduzmu potrebne korake prilagodbe.

Konačno izvješće o ostvarenim rezultatima izradit će se po završetku provedbenog razdoblja, tijekom 2028. godine. To izvješće će sublimirati sva godišnja izvješća te će se ocijeniti cjelokupan utjecaj, odnosno djelotvornost koju je implementacija SRUP-a imala na UP Zadar. Završni korak po podnošenju ovog izvještaja, a koji omogućuje kvalitetno buduće planiranje za novo financijsko razdoblje, je definiranje prijedloga za unaprijeđenje strateškog planiranja i smjernica za budući rast. Sukladno načelima transparentnosti i uključivosti svih zainteresiranih dionika u ovaj proces, završno izvješće o provedbi, kao i sva godišnja izvješća, bit će objavljeni na mrežnim podstranicama Grada Zadra na kojima se prati razvoj UP-a Zadar koji je definiran ovim strateškim dokumentom i implementacija ITU mehanizma na ovom području.

13. PRILOZI

Prilog 1 - Dokument provedene Analize stanja (SWOT/ PESTLE)

Prilog 3 - Sažetak rezultata prethodnog vrednovanja

Prilog 4 - Odluka o osnivanju partnerskog vijeća i imenovanim članovima te izvještaji o provedenom konzultacijskom postupku

Prilog 5 - Odluka o osnivanju Koordinacijskog vijeća

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. Prostorni obuhvat i zone UP-a Zadar	6
Slika 2. Geografski smještaj naselja na UP-u Zadar	7
Slika 3. Prirodno-geografska raščlamba na UP-u Zadar u okviru Zadarske županije	8
Slika 4. Klimadijagrami meteoroloških postaja na UP-u Zadar i neposrednom okružju ...	9
Slika 5. Fokus skupine održane 23. lipnja 2023.....	16
Slika 6. Preslika ekrana upitnika za dostavu projektnih prijedloga.....	21
Slika 7. Organizacijska shema Gradske uprave Grada Zadra	61
Slika 8. Organizacijska shema sistematizacije Odsjeka za provedbu ITU mehanizma Grada Zadra	62

POPIS TABLICA

Tablica 1. Popis institucija i drugih pravnih osoba članova Partnerskog vijeća	12
Tablica 2. Popis sjednica Partnerskog vijeća	14
Tablica 3. Popis sjednica Koordinacijskog vijeća.....	18
Tablica 4. Datumi održavanja sastanaka u 2021. godini.....	19
Tablica 5. Datumi održavanja sastanaka u 2023. godini.....	22
Tablica 6. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – osnovna prirodno-geografska obilježja u funkciji razvoja	29
Tablica 7. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – demografska obilježja.....	30
Tablica 8. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – društvena infrastruktura...	31
Tablica 9. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi	32
Tablica 10. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – odgoj i obrazovanje	33
Tablica 11. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – tržište rada	34
Tablica 12. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – gospodarstvo.....	36
Tablica 13. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – infrastruktura	37
Tablica 14. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – promet	39
Tablica 15. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – urbano okruženje.....	40
Tablica 16. Ključna obilježja, razvojni potencijali i potrebe – okvir upravljanja razvojem	42
Tablica 17. SWOT analiza Urbanog područja Zadar – Društvo.....	42
Tablica 18. SWOT analiza Urbanog područja Zadar – Gospodarstvo.....	43
Tablica 19. SWOT analiza Urbanog područja Zadar – Infrastruktura i urbano okruženje (okoliš).....	45
Tablica 20. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (1) Otporno gospodarstvo i društvo temeljeno na znanju	52
Tablica 21. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (2) Održivi, zeleni i ujednačeni razvoj.....	53
Tablica 22. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (3) Unaprjeđenje kvalitete života (život po mjeri čovjeka)	54
Tablica 23. Očekivani doprinos ITU mehanizma ostvarenju postavljenog prioriteta SRUP-a Zadar (4) Digitalna tranzicija (UP Zadar 4.0)	54
Tablica 24. Prikaz usklađenosti razvojnih smjerova na nacionalnoj i regionalnoj razini s razvojnim smjerovima Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.	69
Tablica 25. Prikaz usklađenosti razvojnih ciljeva na nacionalnoj i regionalnoj razini s ciljevima Strategije razvoja Urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. – 2027.....	69
Tablica 26. Usklađenost posebnih ciljeva SRUP-a Zadar s aktima strateškog planiranja	72
Tablica 27. Mjere i aktivnosti razvoja konkurentnog gospodarstva baziranog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji	79
Tablica 28. Pokazatelji ishoda razvoja konkurentnog gospodarstva utemeljenog na inovacijama i pametnoj specijalizaciji	81
Tablica 29. Mjere i aktivnosti razvoja znanosti i poticanja inovacija.....	83

Tablica 30. Pokazatelji ishoda razvoja znanosti i poticanja inovacija.....	84
Tablica 31. Mjere i aktivnosti fleksibilnog i inovativnog obrazovanja usklađenog s potrebama društva i tržišta rada	86
Tablica 32. Pokazatelji ishoda fleksibilnog i inovativnog obrazovanja usklađenog s potrebama društva i tržišta rada	87
Tablica 33. Mjere i aktivnosti razvoja kulturnih i kreativnih industrija	89
Tablica 34. Pokazatelji ishoda razvoja kulturnih i kreativnih industrija	90
Tablica 35. Mjere i aktivnosti stvaranja sigurnog okružja za stabilan razvoj.....	92
Tablica 36. Pokazatelji ishoda stvaranja sigurnog okružja za stabilan razvoj	94
Tablica 37. Mjere i aktivnosti ujednačenog razvoja	95
Tablica 38. Pokazatelji ishoda ujednačenog razvoja	97
Tablica 39. Mjere i aktivnosti dekarbonizacije prostora.....	98
Tablica 40. Pokazatelji ishoda dekarbonizacije prostora	100
Tablica 41. Mjere i aktivnosti zelene tranzicije	102
Tablica 42. Pokazatelji ishoda zelene tranzicije	104
Tablica 43. Mjere i aktivnosti energetske tranzicije.....	106
Tablica 44. Pokazatelji ishoda energetske tranzicije.....	108
Tablica 45. Mjere i aktivnosti uključivog i kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja ...	110
Tablica 46. Pokazatelji ishoda uključivog i kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja ..	111
Tablica 47. Mjere i aktivnosti demografske obnove.....	112
Tablica 48. Pokazatelji ishoda demografske obnove.....	113
Tablica 49. Mjere i aktivnosti aktivnog i zdravog života.....	115
Tablica 50. Pokazatelji ishoda aktivnog i zdravog života.....	116
Tablica 51. Mjere i aktivnosti kvalitetne starosti	117
Tablica 52. Pokazatelji ishoda kvalitetne starosti	118
Tablica 53. Mjere i aktivnosti razvoja pametnog društvenog okružja	119
Tablica 54. Pokazatelji ishoda razvoja pametnog društvenog okružja	121
Tablica 55. Mjere i aktivnosti razvoja pametnog gospodarstva	122
Tablica 56. Pokazatelji ishoda razvoja pametnog gospodarstva	123
Tablica 57. Pregled strateškog projekta - START-UP! – Razvoj poslovne infrastrukture UP Zadar	125
Tablica 58. Pregled strateškog projekta – CULTURE UPLIFT! – Revitalizacija kulturne baštine UP-a Zadar	126
Tablica 59. Pregled strateškog projekta – BOOK it UP! – Rekonstrukcija i dogradnja Gradske knjižnice Zadar i modernizacija knjižnica na području UP-a	127
Tablica 60. Pregled strateškog projekta – BIKE UP! – Širenje sustava javnih bicikala UP-a Zadar s popratnom infrastrukturom	128
Tablica 61. Pregled strateškog projekta – MOBILITY UPGRADE! – Modernizacija autobusnog kolodvora, ITS – faza II i Park & Ride sustav.....	130
Tablica 62. Pregled strateškog projekta – EDUCATION UPLINKS! – Projekt rekonstrukcije kompleksa stare Tehničke škole – Faza II (radionice)	131
Tablica 63. Pregled strateškog projekta – TOURISM UPWARDS! – Razvoj posjetiteljske i turističke infrastrukture UP-a Zadar	132

Tablica 64. Pregled strateškog projekta – GREEN UPLOAD! – Razvoj zelene infrastrukture UP Zadar	133
Tablica 65. Pregled strateškog projekta – SOLAR UP! – Energetska tranzicija grada Zadra	135
Tablica 66. Pregled strateškog projekta – COMMUNITY UPGROW! – Povećanje uključivosti i demografska obnova stanovništva kroz razvoj višenamjenske infrastrukture UP Zadar	136
Tablica 67. Pregled strateškog projekta – SPORT UPBILD! – Modernizacija sportske infrastrukture UP Zadar	137
Tablica 68. Pregled strateškog projekta - ZUM X – Zadar Urban Mobility „X“	138
Tablica 69. Gantogram provedbe strateških projekata.....	139